

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Murenulæ Sacræ Vestis Sponsæ Regis Æterni
Vermiculatæ Opus, De Privilegiis Ordinum Regularium**

Alviset, Virginus

Campidonaë, 1673

Sectio Prima. In Qua Traditur Doctrina Generalis De Privilegiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62361](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62361)

888
m-
ci-
229
fa-
295
vi-
abus
299
ci-
300
nes
xus
304
u in
nur
306
no-
315
dra-
ent-
317
pum
330
s E-
ris-
335
10-
336
nam
cor-
340
ona-
cien-
343
offint
345

SECTIO PRIMA

IN QUA TRADITUR DOCTRINA GENERALIS DE PRIVILEGIIS

CAPVT I

Quid Privilegium? Qua hujus Nominis notio?

SUMMARIUM.

1. Privilegium est quælibet concessio Principis.
2. Magis proprie que contra jus.
3. Effectus Privilegii.
4. Beneficium quid.
5. Privilegium constituit privatam legem.
6. Differt à lege, ut species à genere.
7. Tollit obligationem legis.
8. Non potest esse conforme juri, sed necesse, ut semper differat.
9. Aliqua Privilegia concedunt tantum id, quod jure communi licet.
10. Aliqua minus quare dantur.
11. Privilegium dicitur quod confert novum titulum.
12. Quomodo differt Privilegium, à dispensatione.
13. Facilius presumitur falsitas in Privilegio.
14. Qualls fusculus in bullis.

PRIVILEGIUM, ut notat Bald. l. fin. ff. de const. Jason. in usib. feud. & Reduff. in pra. ben. tit. de pap. provis. potest dici quælibet supremi principis concessio. Sed magis proprie ea tantum sic dicitur, in qua aliquid contra jus commune conceditur, ut cum communi docet Sylv. v. privil. n. 1. quia effectus privilegii est, derogare juri communi, ut monet Bon. p. 4. de priv. §. 1. prop. 2. Unde Panor. in c. olim de ver. sign. nu. 7. & Ancar. c. beneficium de reg. jur. in 6. dicit, quod Privilegium, est concessio contra jus, ut si aliquid non contra, sed præter illud indulgeat, non jam Privilegium, sed potius beneficium appellari debeat, ex doctrina Panor.

A

- Panor. loco cit. Sylv. loco cit. & Ang. eod. v. Et dicitur Privilegium, quasi privatū legium. c. fin. 25. q. 1. quia scilicet constituit privatam legē, ut ibi dicitur, & notat Azo. c. ideo. 1. 2. q. 6. Ut privilegium sonet idem quod *privum legium* inquit Rebuff. loco cit. id est quod lex privata, quia respicit privatam utilitatem, illius cui conceditur, ut monet Marfco. c. licet de const. in 6. n. 188. & ob id privatam, & specialem legem constituit, à communi lege differentem, sicut à specie genus, secundum Calder. c. postulasti de penit. n. 62. Jacobum de Zoch c. omnis eod. n. 339. & Belyf. c. romana de for. com. in 6. §. contrahentes. n. 159. Seu sonet idē quod *privans legem*, ut putat Panor. c. Abbate de verb. sign. n. 7. Nimirū (inquit) & cum ipso Burgos c. sicut romana de rescrip. quia habet aliquid contra legem, hoc est quia jus cōmune privat in aliquo, ut explicat Archid. & Hugo c. privilegia d. 3. & post ipsos Riminal. c. canonū de const. Puta vi. & efficacia, seu potestate obligandi illum, qui habet privilegium. Unde ibi. Bene infert idē Riminald. Quod privilegium, non potest esse conforme juri communi. Secundum quod Panor. in his de privil. concludit sic semper esse privilegiū interpretandum, ut aliquid addat juri communi. Ut in hoc quod addit, & quo, ab ipso jure communi differt, consistat natura privilegii, si propriè loqui volumus.
- 9 Aliàs tamen notant DD. nonnunquam inveni i privilegia, quæ non plus contineant, quàm jure cōmuni conceditur, ut in c. quia in causis de procur. Quin etiā Limas in meth. p. 1. c. 5. §. 5. Et Diāa 17. 2. dub. reg. res. 2. advertit, quod inter privilegia regulariū, nonnulla reperire est, per quæ, minūs ipsis cōceditur, quàm jure ipso cōmuni liceat, quo casu appellabimus ejusmodi concessionēs, nomine privilegiorum, in largiori significatione, nimirū quia saltē novum titulum conferunt, quod secundū Bonac.
- supra citat. Sufficit ad privilegium, puta in largiori significatione sumptum. Sed neq; etiam frustra datur ejusmodi privilegia, tum quia serviunt ad tollēdos scrupulos dum id quod aliàs de jure est licitum, usurpamus tanquā per privilegiū concessum, ut notat Coninch. d. 83. de Sacr. dub. 7. n. 55. Tum quia ut monet Syl. v. privit. n. 4. Solet magis timeri quod specialiter præcipitur, quàm quod generaliter, & sollicitius observari, quod specialiter quàm quod generaliter cavetur. Tum quia inveniuntur qui magis cupiunt scire privilegia, quàm jura. Ac demum, quia cūm jura plerumque inalè serventur, per hæc privilegia innovantur. Causa etiam taliū privilegiorum potest esse simplicitas aliquorum regularium qui cūm ignorarent, aliqua de jure licita petierūt super his privilegia, Papa autē concedit quod petitur.
- Differt verò privilegium à dispensatione, in duob; præcipuè, nempe primò quod dispensatio, sit juris relaxatio, privilegiū autē concessio contra jus ipsum, ut notat Zach. c. olim de v. sign. Et secundò quod privilegiū, datur ex gratia; dispensatio, ex causa, secundū Crot. in rubr. de res. in 6. n. 12. & Reb. in pra. ben. tit. de pap. prov. n. 36. Unde r4 facilius præsumitur fallitas in privilegiis, quàm in aliis rescriptis, ut monet Panor. c. ex li. teris de fid. instr. Inoc. c. Episc. de reb. Eccl. non alienā. & c. accedēs de crim. fal. Et Barbat. in rubr. de res. in elem. Ipsa vero bulla in privilegiis, ligatur cum funiculo ex serico, & pro aliis rescriptis, cum funiculo de canabe, ut advertunt Cignus l. rescripta c. de prec. imp. off. Felin. c. postulasti de res. Et aliū in c. licet, & cap. quam gravi de crim. fal.

CAPUT II.

De variis Privilegiorum differentiis.

SUMMARIUM.

1 Privilegium insertum juri, est ejusdem nature ac jus ipsum.

Pri-

1. Privilegium insertum juri, extendendum, & quomodo, & 3.
 4. Concessum Studenti Theologiae, extenditur ad Studentem Canonibus.
 5. Insertum juri, operatur tres effectus.
 6. Quando ei derogatum censetur.
 7. Requiritur expressa eius mentio.
 8. Non potest retorqueri.
 9. Privilegium reale, cum ipsa re transit.
 10. Fallit in quibusdam casibus.
 11. Locale reale, extr a locum non extenditur.
 12. Locus destructus, aut desolatus retinet privilegia sua.
 13. Secus si auctoritate Superioris destruat.
 14. Quibus licitum uti privilegio mixto.
 15. Quod privilegium singulare.
 16. Quibus eius usus licitus.
 17. Privilegium collegiale, dicitur duobus modis.
 18. Quis possit uti tali privilegio.
 19. Qui non exerceat artem collegij, non potest uti eius privilegio.
 20. Scholaris non Studens, non gaudet privil. universitatis.
 21. Regularis factus Episcopus, non gaudet privilegio sui ordinis.
 22. Miles reversus ab expeditione, non gaudet privilegio militum.
 23. Fallentia tres ad supr adicta.
 24. In dubio, privilegium praesumitur concessum favore artis.
 25. Possunt notari in privil. variae differentiae aliae.
- Plures Privilegiorum possunt assignari differentiae ex quibus etiam non parum discriminis licet inter illa advertere. Primam autem differentiam ego pono, inter illa quae sunt inserta corpori juris, & illa quae extra vagantur inter quae, hoc inter est, quod vagantia, seu non inserta, manent in sua natura communi Privilegiorum, inserta vero transeunt in jus ipsum commune, & fiunt illius, secundum Host. c. i loco, & c. super de sepult. Ut illorum distinctio, non tam Privilegium, quam jus

communicatur, ut notat Barbof. in collect. ad auth. qua in prov. C. ubi de crim. agi oportet. Ex quo inferunt Covar. 4. decret. p. 2. c. 8. Salas de legib. d. 20. Et alii, quod ejusmodi privilegia non sunt strictè interpretanda, sed instar juris communis extendenda. Et sic v. g. dicunt, quod privilegium concessum, uni Ecclesiae, & juri insertum, debet per extensionem communicari aliis (etiam non nominatis) quia, jam non est Privilegium, sed jus commune, & consequenter omnibus per aequè communicandum.

Verum, hoc non admittunt Glossa in proem. decr. greg. v. iudicij. Burgos. eod. Et plures alii per c. cum ordinem. de rescr. c. constitutionem de reg. jur. in 6. Gloss. c. qui autem eod. & in clem. dudum de sepultur. Quos Ferrer. volens conciliare in proem. cit. cum Host. dicit quod si privilegium, habet rationem specialem, non potest extendi instar juris, etiamsi sit illi insertum, in quem sensum loquitur c. sane de privil. ubi Gloss. & alii c. ea quae de reg. jur. in 6. Et l. i. ff. de const. v. plane Sed si habet rationem juris, secus, quia tunc potest instar illius extendi & res, persona, vel locus ibi nominatus, censetur, exempli causa tantum, nominatus, & non ad restrictionem, itaque probant text. & Gloss. c. i. de jur. cal. ubi Abb. & rursus Gloss. c. privilegium de reg. jur. in 6. Gemin. Et alii c. ignorantia d. 38. Ubi Decius addit, quod similiter instar juris extenduntur privilegia, illi inserta, quando sunt concessa ad ipsius observantiam, vel ut vult Berous in c. canonum de const. Quando continent aliquid quod sit secundum ipsum. Seu ut putat Burg. eod. Ob identitatem rationis, quo casu non fit proprie extensio, sed intensio, eo modo, quo de penalibus loquimur. Et ita declarat Abb. in c. fin de jur. cal. Ad quod facit, quod privilegium concessum Studiosis Theologiae, exten-

4 extenditur, ad studiosos canonum, ob rationis indentitatem, putat, quia utrique laborant in vinea Domini ut ait Burg. loco supra citat. de quo infra.

5 Et ulterius procedens Ferrer. ac plenius exponens, quo sensu privilegia inserta corpori juris transeant in jus commune, ad distinctionem extravagantium, ait id contingere in tribus casibus, & insertionem operari jus commune. Primo inter privilegiatos quantum ad hoc, quod privilegium insertum, non praedicit adversario, nisi post duos menses, a publicatione, sicut Gloss. in *proem clem.* dicit de jure communi, quoad vim obligandi. Secundo operatur, quod sicut in privilegio, non est opus facere mentionem juris communis contrarii, ita nec privilegii inserti, quando aliud conceditur contra ipsum. Et ita etiam docet Joan. andr. *cap. 1. de reser.* & Bellam. in *proem. clem.* Tertio quod sicut tollitur jus primum, per posterius, etiamsi de illo, non fiat mentio *c. 1. de constit. in 6.* ita & privilegium illi insertum. Gloss. & Felin. *cap. 1. de rescrip.* & Gemin. *cap. ignorantia d. 38.*

6 Sed quoad tertium casum, merito ab illis dissentit Burg. in *cap. sicut romana de rescrip.* ubi multis probat, quod quinimo nunquam censetur derogatum privilegio inserto juri per secundum nisi in isto secundo fiat expressa mentio, illius primi; & multo minus per legem generalem. Et ita cum Burg. cit. tenet Gloss. *c. de silent. lib. 12 l. decurionibus Bald. l. non plus eodem de sacros. Eccles. Barbof. auth. qua in provincia eod. ubi de crim. agi oportet. & Ruin. cons. 89. vol. 1.* Quin etiam Barth. *authorit. cit. qua in prov. Andr. ab ex ea c. 1. de const. Felin. cap. fin. de for. comp.* Et Vital. de Camban. in *tr. claus. v. non obstantibus* docent, quod neque etiam per hanc clausulam illis derogatur. Unde restat semper esse necessariam illorum

7 expressionem ad hoc ut illis derogetur, ut volunt Crot. *capit. quoniam de jur. patr. Gloss. l. 2 ff. de judic. & Barth. aut cit.* Quod secus est de privilegiis extravagantibus quia (nisi aliud obstat) regulariter tolluntur per legem contrariam, cum clausula non obstantibus. ut ait Steph. Costa *c. alma mater. de sent. ex § in festivitibus.* In quo tamen ego non nihil difficultatis patior, propter *c. l. cit. de constit. in 6* & plura alia dicenda in *sect. 4.* Ad quod etiam videri potest Gloss. *25. qu. 2. in initio.* Aliud discrimen, privilegii inserti corpori juris, & extra illud vagantis, ut notat Burg. in *rubr. de reser. & Barth. in aurb. quas actiones c. de sacros. Eccles.* Est quod insertum, non potest retorqueri; vagans autem sic, quae est notabilis differentia, de qua nos infra *cap. 3 § 5.*

Ego secundò divido privilegium in *reale, & locale.* Illud appello quod rei tribuitur, & quali rei affigitur v.g. rei sacrae. Et hoc semper illi inhæret, & cum ipsa transit, ad quamcunque personam devenire contingat, ut docent Bellam. *clem. Religiosi. de decim. Angel. in sum. v. privilegium* Et Sylv. *eod. v. fallit tamen, vel ubi jus aliter disponit, vel quando res ipsa destruitur, quantum ad speciem, seu moralem, seu physicam, ut si calix polluitur, vel frangitur.*

10 Locale dico, quod loco alicui determinato conceditur, ut Ecclesie, Altari, Civitati &c. Et hoc rursus est duplex, nempe locale commune, & locale proprium, seu ut alii loquuntur *locale reale.* Et *locale personale.* Illud est quod loco primario tribuitur pro dignitate, & reverentia ipsius, Personis verò in illo comorantibus, secundario tantum, & intuitu ipsius. Istud autem è contra, quod personis tribuitur, absque respectu loci, vel si is intercedit, id fit tantum accessorie, & per modum causae impulsivae, non motivae. De quibus ego id juris statuo. Quod

Quod locale reale, debet censerī affixum quasi ipsi loco, extra quem non extendatur, neque communicetur. ita Panor. c. cum capella de privil. Franc. Arrias i. porro de sent. excom. Suar. lib. 8. de leg. c. 26. & alii. Et semper durat, ac perseverat, cunctumq; Domino cōtingat talem locum accrescere, uniri aut subici. Et competit omnibus existentibus in tali loco, sed non extra. Ancar. cap. canonum. de constitut. & Panor. cap. quoniam de privil. Imò etiam si locus, destituatur personis, aut desoletur, seu casu, seu injuria, retinet semper suum privilegium, potestque ad illud redire, si restaurari contingat. arg. cap. pastoralis 7. quest. 1. & cap. quae semel 19. quest. 3. Et ita inter alios docet Panor. cap. 2. de pastorat. p. al. & cap. Abbate de verb. sign. ubi addit, quòd nec tollitur aut amittitur privilegium, concessum v. g. Monasterio, aut ejus possessionibus, etiam si ordo cujus est, extinguatur, uti nec si Monasterium fiat alterius ordinis, ut ibi addit postilla, & docent Innoc. c. 2. de nov. op. nunt. Laudun. in proem. clem. Sylv. 7. civitas num. 2. Et v. collegium numer. 5. Ac fusiùs disserit Sciop. in astro inextincto. quest. 1. ad primum Roman. Hanc eod. l. Super quo, anno 1621. die 26 April. emanavit à S. Cardin. Congr. decisio, quam inter alios refert Barbol. in collect. bull. v. collegiata.

11 Dixi si locus casu aut injuria destruat. At secus est si per viam juris, seu auctoritate Superioris, quia tunc non dicitur propriè desolatus, sed extinctus, in qua extinctione omnia ejus privilegia, simul cum ipso intereunt. arg. cap. placuit. l. 1. de cons. & cap. dicimus 16. quest. 7.

At verò privilegium locale personale censetur affixum, seu concessum personis loci, ut qui casu, ad illum accesserit, & non sit de tali loco, nec etiam possit gaudere tali privilegio, Cùm è contra

personæ illius loci, & in ipso, & in quovis alio, illo fruatur, ita Calder. cap. pastorali de pen. & rem. Aliquando tamen contingit, privilegium esse mixtum, seu locale simul, & personale, ut si erigatur certum Altare Privilegiatum, in Ecclesia, pro solis Capellanis illius, tunc enim illi soli possunt uti privilegio, & in illo solo loco, seu Altari. Et sic de pluribus aliis.

Sed & tertio ego divido Privilegium, in singulare, & collegiale. Illud apello quod personæ alicui in individuo conceditur, aut etiam pluribus, sed expressis illorum nominibus, & tanquam singularibus seu sub nomine proprio, & individuo cujusque, ut Socrati, Sempronio, Platoni, &c. Seu sub nomine Gentilitio, & familiæ, ut Scipionum, Torquatorum, &c. Seu sub nomine colectivo, personarum, certæ conditionis aut status, ut feminis, pupillis, minoribus, militibus, agricolis, &c. Vel certæ artis, & professionis, ut Typographis, &c. Vel demum certæ gentis, & nationis, ut Romanis, Britannis, &c. Seu quod conceditur pro certo casu, vel actu, & illum celebrantibus, ut pro his qui accipiunt cruciatam, vel qui concionantur, confessiones audiunt, &c. De quibus omnibus, id juris, venit statuendum, quòd ejusmodi privilegia, non extenduntur, de persona, neque de casu ad casum, nec quisquam illis participat; (etiam subsistente simili ratione) nisi comprehendatur sub nomine expresso in tenore concessionis, secundum ea quæ dicemus cap. sequ. §. 4. Ita Roch. in rubr. de jur. pair. Panor. mit. cap. sanè. de privil. Gammar. in rubr. de rer. perm. in 6. Lud. Gomez, cap. statutum de reser. eod. Bellam clem. Religiosi. de decim. Et communiter alii Canonistæ. cap. sanè cit. quos sequuntur Suar. lib. 8. de leg. cap. 3. Salas d. 20. sect. 17. Et Molphey. in sum. tractat. 9.

tractat. 9 cap. 12. Collegiale verò Privilegium dicitur, quod alicui collegio, communitati, vel societati, conceditur, quod
 17 quidem potest fieri duobus modis, puta vel sub nomine colectivo, & expresso ipsius collegij, & directè, & immediatè illius corpori v. g. universitati Bononiensi, vel personis quæ sunt ex tali collegio, & illud componunt, ut studiosis Universitatis Bonon. Et tunc id juris statuitur quòd Privilegium concessum primo modo, censetur concessum Collegio, secundum quod civiliter facit unum corpus, non verò personis singularibus, ex quibus tale corpus componitur (qua singularibus) ita quòd non possint uti
 18 suo Privilegio, quæ tales, sed tunc tantum cum suum corpus, collegialiter representant, sive interim omnes simul, sive major pars, aut aliquot, ad representandum, delegatæ reperiantur.

At verò, quando Privilegium conceditur secundo modo, possunt illo uti singulares personæ, independenter una ab altera, sufficitque esse incorporatas tali collegio. Ita Gemin. c. Religioso de sent. ex in 6. ubi addit, id etiam locum habere, antequam persona solemniter incorporaretur collegio, si de licentia Superiorum illius permittitur exercere artem, ad quam fundatum est, & officio focii artis fungi, quod satis probabile mihi videtur, quia talis licentia, resolvitur in tacitam receptionem, & incorporationem.

19 E contra verò, is qui se dicit de aliquo collegio, imò, & qui fortè olim fuit illi immatriculatus, sed non exercet artem ad quam fuit institutum, non potest ejus Privilegiis gaudere, ut docet Barth. l. semper ff. de jur. immun. Sylv. v. argumentationum. 4. Et Angel. eod. v. num. 3. Circa quod videri possunt notata à Gloss. l. unic. C. de stud. lib. urbis. rom. lib. 11. Et à DD. l. advocati

eod. de adv. diu. cap. generaliter. 16. qu. 7. §. negotiatores, c. 1. & c. clerici de jud. c. ap. dilecti, & c. venerabilis de excep. Et sic secundum hanc doctrinam Panor. in c. quod vult deo. de judic. Joann. deligna in proem. clem. Et 20 communiter alii dicunt v. g. Quòd studiosi intrantes scholam, sed non studentes, non gaudent privilegiis scholarium. Et similiter Portel. in sum. qq. reg. v. Episcopus num. 4. Roder. rom. 2. qu. 58. à 4. Et Barth. à sancto Fausto in Thef. lib. 6. q. 191 docent, Religiosum, factum Episcopum, non gaudere amplius Privilegiis Regularium, aut sui Ordinis. Super quo lector 21 curiosus, poterit videre motum Sixti V. apud Roder. loco citat. & Quarant. in sum. bull. Idemque proportionè dico, de illo qui quidem exercuit artem, aut functus est, officio habente Privilegium annexum, sed jam abdicavit, aut ita se gerit, ut abdicasse meritò reputetur, tunc enim non gaudet amplius Privilegio. Et hac ratione v. g. miles reversus ab expeditione, non fruitur amplius militum Privilegiis. Nec Clericus minorum Ordinum, Privilegiis Clericorum, si nubit, vel incedit, sine habitu, & tonsura.

Fallit tamen hæc doctrina, ubi aliter, 23 in jure cavetur, aut consuetudine permittitur, vel quando Privilegium aliquod inveniretur concessum Collegio ex sola gratia Principis, non in favorem artis. Verum in dubio, præsumi debet pro arte 24 & concessum favore ipsius, non solius collegii.

Quartò dividi potest Privilegium, in 25 limitatū, & incircumscriptum. Illud est, quo certo loco tēpore, casu, aut circumstantia uti conceditur. Istud, quo ubique & indifferenter sine ulla restrictione. Et in hunc modum, possunt diversæ aliæ divisiones fieri, ex diversis circumstantiis, materiæ, personarum, locorum, & similibus

libus, quas ad alia properans, & velut explanatione minus indigentes omitto.

CAPUT III.

De Acquisitione Privilegiorum.

Acquiruntur autem Privilegia, sex modis, seu viis puta concessione, communicatione, extensione, relatione, errore & praescriptione, de quibus omnibus, seriatim agere habemus, per subsequentes paragraphos.

S. I.

De Acquisitione Privilegiorum per viam Concessionis.

SUMMARIUM.

1. Qui potest legem ferre, & Privilegium dare.
2. Non subditis, non potest dari Privilegium.
3. Princeps temporalis, non potest includere Ecclesiam, sive lege, sive Privilegio. Et contra 5.
4. Privilegium favorabile, admittitur, hoc ipso, quod non rejicitur.
6. Privilegia non conceduntur, nisi cum causa, quae est triplex, & 7.
8. Sola voluntas in Principe, causa sufficiens Privilegij.
9. Regularibus quare concessa Privilegia.
10. Qualis potestas data regularibus, per Privilegia.
11. Quando potestas extinguitur morte concedentis.
12. An regulares possint delegare, in Privilegijs.
13. Quomodo intelligendum Privilegium, datum contra substantiam actus exercendi.

ET quidem quod attinet ad primum modum, illius est dare seu concedere Privilegium, cujus legem ferre, ut docent Belvis. c. romana de for. com. §. contrahentes. Calder. c. postulasti de pen. & rem Jacob. de Zoch. c. omnis eod. Angel. in sum. v. Privilegium Syllu. eod. v. Alor. 1. p. inst. lib. 5. cap. 22.

Reg. in pra. lib. 13. num. 23. Ut quicumque potest legem ferre, possit & Privilegium concedere, circa eandem legem, & eandem materiam, quam lex respicit, illis iisdem personis, quas per legem obligavit, puta subditis, aliis verò, non nisi eo modo, quo infra dicemus, Ratio est, quia Privilegia sunt leges. c. Privilegia d. 3. & §. fin. 27. qu. 1. Aded ut Privilegium non differat à lege, nisi sicut species à genere, ut in Superioribus notavi. At non potest quis sua lege obligare non subditum. Ergo nec suo Privilegio illi favere, quia ex quo removetur genus, & qualibet ejus species. l. Aquilus ff. de dol. & l. fide iussor eod. quis satis d. cog. Et sic. g. quemadmodum Princeps temporalis, non potest sua lege Ecclesiam ligare sic neque suo Privilegio includere, quòd quantumcumque sit favorabile, nunquam tamen valebit, nisi Ecclesia acceptaverit. Uti docent Belvis. Calder. & Azoch. Supra cit. per c. Ecclesia sancta Maria de const. Et per notata ab Innocent. c. auditis de restitution. in integro. Ad quod & facit. c. bene quidem d. 96. Ubi statutum laici praesidis, quamvis Ecclesiae favorabile, declaratur non valere. Acceptari tamen censetur ab Ecclesia, hoc ipso quòd non rejicitur, siquidem fuerit, simpliciter favorabile, hoc est si continet simplicem concessionem gratiae, sed si est praecipuum, hoc est concessum per legem seu statutum, aliquid imperans, necesse est expressè admitti. Ita Panor. c. cit. Ecclesia. & Zachar. ejus Glossator. c. quae in Ecclesiarum eod.

Et quod de Ecclesia, hoc eadem proportionem, dico, de Clericis, Religiosis, & quibusvis aliis, qui non sunt subditi Principi concedenti Privilegium. Ac vice versa, de Laicis respectu Papae & Praetorum, Ecclesiasticorum. Hoc est non posse eos, ut nec legem ponere Laicis circa

ca temporalia, sic nec circa eadem, Privilegia illis concedere, saltem directè, & potestate ordinaria, quidquid sit de extraordinaria, & absoluta, in qua adstruenda, multæ plerumq; adstruuntur adulationes, & falsitates.

Et quia Privilegia, sunt leges privata, à jure communi discrepantes, & aliàs non receditur à jure sine causa *c. fin. d. 1. q. 1. c. necessaria 1. qu. 7. cap. non debet de consang. & Aff. rebus ff. de const. l. minimè ff. de leg. Ideo & non solent Privilegia concedi, sine causa quæ est triplex ut notatur in *c. valet. 25. qu. 1.* Puta, vel intuitu Religionis, hoc est in gratiam, & favorem ipsius. Aut propter necessitatē quæ supervenit. Aut propter officia impensa. Addunt non pauci, voluntatem & beneplacitum concedentis Privilegiū esse causam sufficientem, quia in Principe, sola voluntas, dicitur justa causa ad faciendum quod facit ut docent Gloss. *si eo tempore. de elect. in 6. cap. si gratiose eod. de rescrip. & c. non est extra. de voto. Jason l. si testamentum C. de testa. Rom. cons. 307. & DD. c. cit. non est & l. relegati. ff. de pen. Ad quod facit *c. proposuit. de concess. præ.* Quæ omnes causæ, verificantur maximè in Privilegiis regularium.**

Primò enim concessa sunt ipsis, ad honorem & commendationem, status Religiosi, cujus dignitas & excellentia, meritò videtur exigere, ut aliquid plūs concedatur, quam simplicibus aliis Sacerdotibus, aut Parochis *c. religiosam 12. quest. 2. arg. c. v. Apostolica de Privil. in 6.* Secundò propter benemerita, & officia impensa Sedi Apostolicæ, summis Pontificibus, Prælati Ecclesiasticis. Imò & toti ipsi Ecclesiæ licet enim à solo Deo, qui est communis omnium nostram merces, debeant regulares, suorum laborum premium expectare, attento tamen, quòd horum major pars (ne dicam omnes)

Sedi Apostolicæ, & universali Ecclesiæ impendantur, tot gentium conversione, libris, concionibus, ac bonis operibus. Imò quod ipsi summi Pontifices, alique Episcopi & Ecclesiarum Prælati, in suis persequutionibus, non habuerunt securiorem asilum, quàm apud regulares, & præcipuè apud Monachos, à quibus non tantum locorum securitate, aut officiis personalibus, sed etiam opibus largissimè semper fuere adjuti, & strenuissimè defensi. (a) Certè congruum erat, ut & ipsi, gratum animum, erga tam fideles filios exhiberēt, & munere aliquo demonstrarent, accepta sibi esse eorum officia, *arg. c. communis d. 23. c. sicut nonnulli 1. qu. 1. l. honores ff. de decur. & l. fin. C. de stat. & imagin.* Tertiò concessa fuere regularibus sua privilegia ob necessitatē, & ad sublevandos, in suis curis & laboribus Episcopos & Parochos, ipsosque summos Pontifices, qui tot absolutionibus, dispensationibus, benedictionibus, aliisque ejusmodi, jam ubique dilatata Ecclesia, pro tempore necessariis, & concedendis, vix possent sufficere *arg. cap. petio de procur. & cap. licet de off. vicar. in 6.* Tum etiam quartò ob necessitatē & utilitatē fidelium, quibus plerumq; non suppetunt media recurrenti ad Papam, nec expedit accedere ad Episcopos, eorumve Vicarios generales, aut Parochos. *arg. cap. quedam lex 35. quest. 5.* Et sic quia Papa, & Prælati Ecclesiarum, coguntur frequentissimè vices suas aliis demandare; in his quæ spectant ad jurisdictionem, certè non videretur quibus potius eas demandare debeant, quàm regularibus, quos vitæ integri-

(a) Steph. 3. refugium habuit in Monasterio sancti Dionisii Parisiensis Gregorius 7. in Cavenis. Gellius 2. in Cluniacensi S. T. Cantuariens. in Pontiniacensi & Lambert. trajecit in Stabulensi, &c.

(b) Quæ ad perpetuam generaliter ordinata sunt utilitatē, nulla commutatione variantur. Leo Papa ad anathol. epist.

tas, eruditio, Animarum zelus, à terrenis abstractio, similesque doctores (in illis praesumpta,) vel maximè aptos reddunt, ad ejusmodi delegationes, & privilegia. Et his maximè temporibus, quibus Clerus saecularis, magna ex parte se distinet, curis, & occupationibus longè diversis. Ut nemo propterea, debeat invidere regularibus sua privilegia tot in titulis fundata, tot & tam justis de causis concessa, ac per quorum usum supplent quotidie, cum Apostolo, ea quæ defunt Passionibus Christi.

10. Qualis autem potestas, censeatur data regularibus per privilegia. Goss. in *extrav. super cathedram de sepult. v. impendant.* videtur illam facere ordinariam, Molina verò *tract. 5. de just. d. 20. num. 5.* ad delegatam potius referendam putat. Rem autem propius expendentem mihi, videtur neque esse ordinariam, neque delegatam. Ita Vanguel. in *clement. dudum de sepult. conclus. ult.* Non inquam est ordinaria quia hæc obligat habentem ad ministrandum, & subditum ad accipiendum ab ipso, Regulares autem voluntariè tantum utuntur privilegiis, ut & voluntariè fideles ad ipsos accedunt pro eorum usu, sed neque etiam delegata, quia hæc similiter imponit subditis obligationem, seu ipsos fideles reddit subditos habenti delegationem, obligatque eos ad accedendum ad delegatum, quod non operantur privilegia. Unde relinquitur, ut jurisdictio collata regularibus per privilegia, dicatur simpliciter extraordinaria, & gratiosa, ut ait Vanguel. *citatus.*

Quia tamen non sunt jurisdictio nisi illa duo membra, ad alterutram erit referenda, pro ratione respectus, & tituli sub quo de illa loquimur. Potest enim dici ordinaria, quia est à lege, saltem in non paucis, & perpetua in omnibus, de-

legata vero quia non annexa statui, sed à Papa accepta. Quòd si obiiciatur potestatem delegatam expirare morte cõcedentis, privilegia verò regularium, non extinguuntur morte Pontificum, qui illa concesserunt. Respond. per distinctionem, quam Bonif. VIII. facit in *cap. si gratiose de rescript. in 6.* Illa cum Pontifice extinguuntur, quæ sunt ab ipso concessa tanquam à privato Pontifice non autè quæ sunt concessa nomine, & autoritate sue Sedis, quia illa non moritur, & talia sunt privilegia regularium.

An verò illi possint subdelegare sua privilegia, sicut jura concedunt communiter ordinariis, seu delegatis à Papa, & supremo Principe *cap. 3. & fin. de offic. del. & leg. à judice C. de judic. ira sentire videtur Navarr. in Man. cap. 27. nu. 45.* ubi ait quòd simplex ministeriū v.g. absolutionis potest subdelegari à delegato ordinarii, aut subdelegato delegati Papæ, licet non possit ille delegare suam jurisdictionem, ratione cujus hoc ipsi competit per Gloss. *cap. final. de off. ord. & cap. super question. de off. del.* ubi Felin. Sed hoc ego non admitto, quia quando Papa dedit regularibus privilegia ad absolvendum, aut ad similes actus, censetur elegisse personarum industriam, in quo calu delegatus non potest subdelegare *cap. fin. de off. del.* Quantū verò ad distinctionem, quam facit Navarr. jurisdictionis, & simplicis ejus ministerii ego illam reiicio hac in parte, ad entiam rationis vide tamen dicenda *sectione tertia cap. 22. Paragrapho primo de Prælatorum jurisdictione.*

Porro quando contingit aliquod privilegium concedi, quod videtur esse contra substantiam actus ad quem conceditur tunc censetur Papa, seu Princeps potius dispensasse, in quem sensum ego verbi gratia explico privilegium minorum, de recitanda solum mentaliter aliqua parte horarum,

B

horarum, posito quod prolatio vocalis, sit illarum essentia, de quo, suo loco ubi de horis.

S. II.

De Acquisitione Privilegiorum per viam
Præscriptionis.

SUMMARIUM.

1. Privilegium adversatur præscriptioni fallit in quibusdam casibus 4. & 5.
2. Impetratio privilegii generat præsumptionem male fidei, in eo qui rem præscripsit.
3. Quod meum est, non potest iterum fieri meum.
6. Quid sit præscriptio.
7. Quicquid potest concedi, potest & præscribi.
8. Requisita ad præscriptionem, & seq.
9. Que sunt iurisdictionis, possunt præscribi, non que ordinis.
10. Potest præscribi libertas in his que secundum se non præscribuntur.
11. Præscriptio privilegii debet fieri secundum formam concessibilem.
12. Privilegium debet præscribi ab eo qui sit capax illius.
13. Ad præscribendum privilegium requiritur titulus.
14. Bona fides, causatur ex privilegio, & iure dubio.
15. Regularibus potest sufficere probabilis opinio, ad continuandum in usu alicuius iuris, vel privilegii.
16. Quantum temporis requiratur ad præscriptionem.
17. Ad præscribendum in præiudicium alterius, requiritur eius notitia, & patientia.
18. Præscriptio æquiparatur privilegio, iudicatis, & transactis.
19. Præscriptio facit in conscientia tutum.
20. Sufficit præscriptio, ad continuandum usum privilegii, etiam post errorem detectum.
21. Præscriptio non extenditur.
22. Qui præscripsit ius ferendi unam censuram, non potest ferre alias.
23. Qui præscripsit decimas, nõ potest petere novalia.

Nominè Privilegii (quod ad præsens institutum attinet) duo possumus intelligere, nempe aut concessionem ipsius facultatis, ad aliquid faciendum, vel ius ipsum faciendi concessum, quo secundo modo hîc de privilegiis agitur, quando dicuntur posse acquiri per præscriptionem. Nam in primo sensu, privilegium opponitur præscriptioni, tanquam quid contrarium, adeo ut simul haberi non possint, sed ad alterutrum ingressum, aliud excludatur, ut notat Gloss. *c. veniens de præscri.* Juxta quam Panor. ibi dicit, impetrationem privilegii, causare malam fidem, respectu juris, prius possessi per præscriptionem, tunc enim videtur impetrans agnoscere, se non habuisse ius, adeo ut si postea privilegium repudietur, nec etiam possit se præscriptione tueri, utpote quæ in illa impetratione censetur cessasse, & sublata esse. Quod verum est etiam in contrarium dicant Innoc. & Joann. Andr. in *c. cit. veniens*. Quia sola impetratio videtur sufficiens, ad inducendam præsumptionem renuntiationis. Quod enim meum est, non potest iterum fieri meum, ut notat Gloss. in *c. Abbate de verb. sign.* Sicque privilegium, & præscriptio, non possunt concurrere, respectu ejusdem juris quærendi, dico quærendi, nam si ageretur de jam qualito, & privilegium foret simpliciter confirmatorium juris, prius per præscriptionem quasiti, vel si concederetur ad cautelam vel in augmentum, per modum novi tituli, tunc bene possent se invicem compati. Et ita tenent Pan. Paris Imol. Felia. & communiter alii in *c. cit. veniens*. Quia licet ius jam quasitum non possit de novo quæri, potest tamen novo titulo retineri, ut docent Joan. Monarch. & Joan. Andr. *l. cum persona de privil. in 6.* Præscriptionem verò & præscribere ego hîc

hic appello, quando, bona fide, quis & probabili aliqua motus ratione, putans sibi, sua familia, aut societati, jus aliquod competere, & perseverans in ejusmodi bona fide ac credulitate, illo utitur. Postquam enim usus est per certum tempus, à legibus determinatum, censetur sibi acquisivisse jus illud, & extunc per ipsas leges, illi conceditur & fit proprium ita quod successivis temporibus possit perseverare in illius usu, ac si verè ab initio fuisset illi concessum, nec jam teneatur intermittere, quamvis fortè contingat detegi deceptionem, & cognoscat, se in rei veritate, non habuisse tale jus, nec ab initio potuisse illud usurpare.

7. Atque his hunc in modum præmissis, quando dicuntur privilegia acquiri præscriptione, ego sic explico, ut ea omnia jura, facultates, exemptiones &c. quas possit aliquis per privilegium, & gratiosam Superioris concessionem obtinere, has omnes possit per præscriptionem sibi acquirere secundum dicta, & infra dicenda Gloss. *c. quia d. 64.* Paul de Eleasar. *c. nullus de elect.* Panor. *c. causam de præscr.* Paris. *c. auditus eod.* Host. & alii passim per *c. conquestus q. 3. c. veniens est c. olim. eod. c. duo simul de off. ord. c. cum dilectus de rel. dom. & cap. cum persone de pr. v. l. in 6.*

8. Requisita verò, ad hoc ut præscriptione acquiratur aliquod privilegium, sunt, ut i. id quod præscribitur, sit sua natura tale, quod aliàs potuisset concedi. Et sic v. g. quia illa quæ sunt jurisdictionis Episcopalis, possunt concedi, non verò ea quæ sunt ordinis: ideo illa possunt præscribi, non autem ista, ut inter alios notat Panor. *c. cum non liceat & c. cum ol. m. de præscr.* Quamvis possit quis, in eis præscribere libertatem: ut non teneatur illa petere ab hoc vel illo, sed ab alio, vel à quo maluerit secundum eundem Panor.

c. veniens eod. Et quando non potest præscribi principale, nec accessorium, ex eodem *c. cum ex Officii eod.*

Requiritur secundo ad præscriptionem privilegii, ut illa fiat secundum formam concessibilem, id est, ut qui illud præscribit, seu illius usum eo modo illo utatur, & sub illa forma, sub qua aliàs solet concedi, aut potuisset. Ita Eleasar. *c. nullus de elect.* Et sic qui v. g. præscribit usum benedicendi ornamenta Ecclesie, visitandi aliquam Ecclesiam &c. debet benedicere, & visitare, non ad placitum, sed secundum formam in Pontificali expressam, quia sub illa forma expedienda, illi concederetur.

Requiritur tertio ut præscriptio fiat à persona secundum se capaci illius juris & privilegii, quod præscribit; & sic v. g. potest una Ecclesia vel persona Ecclesiastica præscribere decimas aut alia jura spiritualia, non autem Laicus, vel femina. Eleasar. *loc. supra cit.* Panormi. *ad aures, de præscr. & passim alii.*

Requiritur quarto titulus, seu verus, seu saltem coloratus, aut certè loco tituli possessio seu usus à tempore immemoriali, siquidem præscriptio est contra jus commune, secus si præter. Ita Panor. *c. de quarta & c. ad aures de præscr.* Sufficiens autem titulus, secundum ipsum erit, v. g. Opinio fundata in dicto viri alicujus gravis, aut fama, quamvis fortè nullū instrumentum reperiat, eo quod ex eadè fama dicitur tempore belli vel in incendio periisse per *l. quod vulgo ff. pro emp.* Et sic ut notat idem Panor. in *c. cum dilectus de cons.* & *c. auditus de præscr.* potest causari titulus seu bona fides, ex privilegio dubio. Et ut addit Paris. in *c. auditus* possunt acquiri jura certa per privilegium incertum. Pro quo faciunt notata *ibid.* ab Host. domin. *c. de decim. in 6.* Barth. *l. celsus ff. de usu cap. & Aures.*

frer. in tract. de pot. seculo in Eccl. fall. 12. Ubi ait Imol. & Zabari. ita etiam tenere. Quorum doctrina aptime valet pro defendendis pluribus usibus & privilegiis antiquiorum Monasteriorum, quae vix possent aliquo instrumento probari, sufficit enim, ad continuandum, in eorum usu communis opinio, & quasi traditio accepta à senioribus, quod tale jus habeant, quod recordentur, se vidisse aliquos ex suis antecessoribus, illo utentes, quod audiverint aliquem Abbatem commendatarium, vel ejus factores expilasse suum archivium, chartas transportasse &c. Tunc enim possunt, absque ullo animi scrupulo, retinere usum talium privilegiorum, modo aliud non obster.

16 Sed & 5. loco requiritur ad praescriptionem, lapsus temporis à jure praefixi, & ut privilegiatus, per illud totum usum sit suo privilegio, absque ulla contractione. Est autem tempus illud diversum, pro diversitate rerum & praescriptionum: Nam pro jure seu privilegio habente causam continuam, aut quali, quale est v.g. jus eligendi, percipiendi decimas &c. requiritur spatium 10. annorum inter praesentes. Et 20. inter absentes. l. 2. c. de servit. & l. fin. eod. de praes. longi temp. Respectu verò illorum, qui fuerint partim praesentes, & partim absentes, duplicatur illud tempus per auth. quod si quibusdam eod. Quod si tale aliquod jus queritur contra Ecclesiam requiritur lapsus 40. Annorum. c. de quarta. c. ad aures c. illud & c. quia de praes. Si contra Regulares, prout dicitur sectione tertia, ubi de bonis. Ad praescribendum verò jus quod non habet causam perpetuam, ut est servitus viae, praestationes extraordinariae, & ejusmodi. Requiritur tempus, cuius initii memoria non extet, secundum notat. à Gloss. & DD. c. contra morem. d. 100. c. quia cognovimus 10. q. 3. c. super quibusdam de verb. sign. l. 1. & 2. ff. de aqua plu. arc. & l. hoc

iure eod. de aqua quot. & est. Addunt Innoc. c. conquirente de off. ordin. c. bona de p. st. p. al. 17 & c. 2. de in int. rest. Felin. cap. de quarta de praes. & Panor. Et cap. placuit eod. Gloss. & Barth. l. 2. c. de servit. & aqua. Quod in praescribendis ejusmodi juribus privilegiatibus, requiritur scientia, & patientia, seu taciturnitas illius, contra quem praescribuntur, sin aliàs nunquam compleri praescriptionem, aut certe dari illi restitutionem in integrum.

Atque hunc in modum completa praescriptio, aequiparatur reali privilegio, & ut docet Barth. l. omnes. ff. de iust. & iur. ac. 19 censetur iudicatis & transactis, & hunc qui praescripsit facit tutum in conscientia, secundum Angel. v. praescriptio nu. 47. Rebuff. cap. postulasti de Cler. ex. nu. 299. Gloss. Host. Tancredi Vincent Joan. Andr. c. possessor. de reg. iur. in 6. Panor. Bald. Felin. Imol. Et alios c. vigilanti extra de praescript. Ubi Paris. ait esse communem. Ita quod possit se ex sola praescriptione tueri in usu sui privilegii (etiam Religiosi) & etiam si postea detegatur error, secundum quod in initio dixi.

Praescriptio tamen non potest extendi de casu ad casum (etiam similem) ut monet Panor. in cap. cum alim de praes. Unde ibi benè infert quod qui praescripsit v. g. potestatem excommunicandi, non potest virtute hujus juris suspendere, vel interdicere. Et similiter Gloss. in c. cum contingat 22 de for. comp. & de decim. ait hunc qui praescripsit decimas, non censerit praescripsisse 23 novalia, nec posse illa percipere, & sic de aliis.

§. III.

De Acquisitione Privilegiorum per viam erroris, & deceptionis.

SUMMARIUM.

1. Quomodo intelligendum, per errorem acquiri Privilegia.

2. Et

1. Error inducit ius.
2. Gestā per errorem valent, & 6.
3. Princeps dispensat, vel concurrat cum errantibus.
4. In Principe voluntas universalis.
5. Requisita ut error tribuat ius.
6. Notitia privata, non impedit publicam, licet solum putativam.
7. Vana opinio non sufficit ad iustum titulum.
8. Error qui versatur circa impedimentum iuris postest, tribuit ius non si versatur circa imped. iuris naturalis, aut divini.
9. Ut error tribuat ius requiritur adesse simul titulum.
10. Gestā per intrusum nunquam validantur.
11. Error tribuit ius, & validat acta, solum cum agitur de utilitate publica.

Hic paragraphus spectat ad duos precedentes, & quali pro complemento eorumdem hic ponitur. Dicitur enim quis per errorem acquirere privilegium, seu jus aliquod, vel quando Princeps hoc illi concedit, cuius tamen est incapax, propter impedimentum occultum, quo laborat, vel quando incipit se ipso prescribere privilegium, vel jus, & illo uti, putans sibi competere, cum tamen non comperat. Postquam enim sic concessio, vel usurpato, usus est per tempus legitimum, tunc dicitur illud fecisse suum, & sibi prescripsisse erroremque ortum tali privilegio dedisse, est enim regula recepta, quod error inducit jus, & tribuit jurisdictionem. *cap. 1.3. q. 7. l. 1. Cod. de testam. Et barbaciuss. ff. de off. pra. Et quod in confessionem huius erroris, & juris sic per errorem, & deceptionem usurpati gestu est, aequale valet, & tenet; atque si error non intercessisset, quia Princeps, censetur quā talis, & voluntate universalis, quam fictione juris ei DD. attribuunt, vel dispensare cum eo qui sic operatur, & omnes defectus supplere, vel concurrere cum ipso in*

omnibus quae agit, & illa validare; Attento enim quod homines possunt infinitis modis decipi, seu in communicanda, seu in exercenda jurisdictione, ideo DD. attribuant Supremis Principibus, illam voluntate generalem, pro bono status publici, & ad vitanda plura ac gravissima incommoda quae quotidie orirentur, si haec quae fiunt per errorem modo explicato vellent semper esse nulla & inyalida, Glossi. c. 1.3. q. 7. c. ad probandum de sent. & re iud. & l. 3. ff. de supel. leg. Abb. c. l. seiscritus de refer. Mascard. concl. 648. de prob. Nald. v. confessio Angel. v. errore. Henrici. lib. 13. c. 7. A Castro de leg. pen. lib. 2. c. ver. Palud. in 4. d. 17. q. 6. a. 2. Suar. de cens. d. 2. sect. 4. Less. de iust. lib. 2. c. 29. dub. 8. & Joann. de Lugo de iust. 10. d. 36. sect. 3. Et sic v. g. si Religiosus aliqua ratione probabili motus putat suo ordini datum esse aliquod privilegium, valida sunt omnia, quae virtute illius agit, quamvis interim deceptus esset, & in veritate nunquam fuerit illud privilegium concessum vel sit revocatum. Sic si Sacerdos excommunicatus approbatur ad audiendas confessiones in loco, in quo ignoratur ejus censura, valide absolvit. Sic Praelatus cujus electio est nulla, & invalida propter defectum occultum, valide administrat, post confirmationem, &c.

Sunt tamen aliqua necessaria ad hoc ut error hac ratione tribuat jus, & primo quidem ut ille sit communis, id est ita vulgaris, ut faciat rem probabilem, instar opinionis communis, & consequenter oportet ut non sciatur à majori parte communitatis, sin autem error fuerit paucorum tantum nullum jus tribuit. Addit Decius *conf. 407. nu. 2. & Marfil. in pra. §. aggred. or. num. 32.* Errorem ejusmodi nullum jus tribuere respectu illorum, qui ejus sunt confecti, nec acta favorem illorum validare, sed ego hanc restrictionem non admit-

to, quia ubi notitia publica, etiam putativa validat actum, non potest impediri à notitia privata, quamvis aliàs certa, per proportionem ad doctrinam cõmunem, teneri judicem condemnare reum in iudicio convictum, quamvis notitia, privata sciat illum esse innocentem, ita Lugo *supra cit.* & Laym. *in theol. mor. lib. primo tit. 4. cap. 22. num. 9.* Requiritur secundo ad hoc ut error tribuat jus, ut fundamento aliquo probabili, seu apparenti nitatur, eo modo quo supra dictum est, sic nimirum ut creet opinionem probabilem, aliàs autem, non sufficeret, si in vana & stulta aliqua opinione fundaretur. Ita Cardin. *conf. 114.* & Feder. 137.

10 Tertiò ut error, seu deceptio versetur circa impedimentum, seu defectum, qui sit juris positivi tantum, Abb. *cap. secundo de presb. non bapt.* Et Nald. *supra cit.* Et sic v. g. si Sacerdos qui communiter putatur Parochus assistat Matrimonio, tenet Matrimonium, è contra verò, si is qui non est Sacerdos consecrat, nihil facit, etiam si ab omnibus putetur esse Sacerdos, &c.

11 Quartò ut cum errore adsit aliquis titulus reddens rem probabilem sicut dixi superius, aut certè expressa delegatio Superioris, licèt fortè non fuisset delegaturus, si meliùs fuisset informatus. Et sic v. g. dixi superius validè absolvere hunc qui est approbatus in censura, quamvis aliàs non debuisset approbari. At secus est de illo qui sine approbatione & nullo probabili fundamento absolvit, licèt interim putetur ab omnibus approbatus, quia tunc dicitur propriè intrusus, acta

12 autem intrusi, nunquam in jure validantur. Ita Abb. *cap. 2 de in int. rest. Alex. conf. 138. vol. 1. & 93. vol. 2. Tusch. v. error. concl. 330.* & plures alii apud ipsos.

13 Addit Tusch. requiri item ut concurrat

utilitas publica, id est quòd tunc tantum censetur error tribuere jus, cum jus ita exigit bonum publicum, quòd aliàs impediretur, hoc non tolerato. Addit item requiri, ut error sit tantum facti, non autem juris. Sed ego puto cum Laym. *supra citat.* non referre, si sit facti, si ve etiam juris, modò sit justus secundum dicta in Superioribus.

Quibus observatis, & concurrentibus circumstantiis assignatis, error seu opinio communis ita facit jus, & jurisdictionem tribuit, ut licèt postmodum delegatur deceptio, nulla sit opus iteratione, aut confirmatione gestorum. Quin etiam sic tenet, & valent, ut nec rescindi possunt, aut revocari, ut docet Lap. *alleg. 89.*

S. IV.

De Acquisitione Privilegiorum per viam communicationis.

SUMMARIUM.

1. Quid sit communicatio privilegii, & à quo scienda.
2. Vbi communicationis privilegii consistit in duobus.
3. Quando communicatio, & privilegii, censetur gratia ipsa communicatio, absque respectu admodum uentium.
4. In communicatione non conceditur plus, vel minus, quam in originali habeatur.
5. Conceduntur etiam prescripta.
6. Inter regulares duplex communicatio.
7. Concessa uni provincie, extenduntur ad omnes alias.
8. Concessa uni Monasterio, extenduntur ad omnia alia.
9. Omnia privilegia communia omnibus, & 26.
10. Cassinensium privilegia quibus concessa.
11. Camald. privilegia quibus concessa.
12. Lateranensium quibus.
13. Societ. Jesu quibus.

13. Mendicantium quibus.
 14. Congregatio Portugal. sancti Benedicti quam communic. habeat.
 15. Quam Fulsenses.
 16. Quam Celestini. & 20.
 17. Quam Capicini.
 18. Quam Augustiniani. & 20.
 19. Quam Camaldulenses.
 20. Quam Congreg. sancti Mauri.
 Quam Carthusiani ibid.
 Quam Trinitarii ibid.
 Quam Cruciferi ibid.
 Quam Hieronymitani ibid.
 Quam Clerici Ministr. Infirmis, ibidem.
 Quam Canonici de Alga ibid.
 Quam Servite ibid.
 Quam Theatini ibid.
 Quam Minores ibid.
 Quam Carmelitæ ibid.
 Quam Mimimi ibid.
 21. Communicatio extenditur ad concedenda.
 22. Etiam ad illa, quæ specialem requirunt mentionem.
 24. Etiam illa, quæ prohibentur communicari.
 23. Singulares clausule sub quibus facta est communic. Cisterc. in Italia.
 27. Et Camaldulensibus, & Congregat. sancti Mauri.
 27. Quomodo intelligenda communicatio.
 28. Non habet locum, ubi agitur de damno tertii.
 29. Neque in his quæ repugnant statui.
 30. Neque ubi sequeretur absurditas.
 34. Neque in his quæ non sunt concessa intuitu Religionis.
 29. Mimimi an sint exempti à solutione quartæ.
 31. Mendicantes non possunt uti Pontificalibus.
 33. Abbates non sunt omnes æquales, & 39.
 36. Vm privi. pro partibus infidelium, illicitus ubi Ecclesia floret.
 37. Privilegia Dominicanorum ad quos extensa.
 40. Minorum ad quos ibidem.
 38. Trinitariorum ad quos.
 39. Mimimorum ad quos.

HAc via acquiruntur privilegia, quando hæc, quæ primitus uni concessa fuere, iterum alteri conceduntur. Et debet communicatio fieri non ab illo, cui sunt concessa, sed ab illo, qui concessit, quia communicatio non est aliud, quam nova, & iterata concessio, seu concessio- nis extensio, ad nova subiecta, quæ sicut in sua origine, sic & in extensione pender à concedente.

Vis autem communicationis consistit in hoc, quod primò privilegium communicatum, sit commune illi, cui fuit originariè concessum, & cui communicatur, ut quantum ad usum possint ambo independenter unus ab altero illo gaudere. Ita quòd etiam si fortè is cui fuit primò concessum, illud amittat, aut illi restringatur, is tamen cui fuit communicatum, possit illo uti, juxta originariam, & primariam concessionem, secundum quam emanavit à Principe. Nam (quod est secundum in quo consistit vis communicationis) quando communicatur aliquid privilegium (& aliud Princeps non declarat) censetur omnis, & tota gratia cõmunicata, in suo fonte, hoc est secundum illum modum, & latitudinem, quàm reperitur habere ex sua origine absque respectu ad illum modum privatum, sub quo illo fortè utitur, is cui primùm fuit concessum. Et ratio est, quia hoc communicatur quod præexistit, & actualiter concessum fuit, privilegium autem existit in voluntate non utentium, sed Principis, & concessum fuit non sub modo speciali sub quo fortè aliqui illo utuntur, sed juxta conceptum Principis. Ergo & communicatur secundum illum eundem conceptum, secundum quem originariè concessum fuit. Vide dicenda c. 1. ubi de usu privi. v. 8.

Nihil tamen novi in communicatione indul-

indulgeat, neque plus, neq; minus, quam primitus datū fuit. Unde intelliges, quod communicatio semper præsupponit, tantquam jam existens, id quod communicatur, & hoc ipsum non communicari, nisi secundum quod præexistit. Ex quo fit quod si forte privilegium erat restrictū à Principe, antequam illud communicaret, nec censetur etiam communicatum, nisi sub illa restrictione, secus si post communicationem restringatur pro uno aut altero utentiō, tunc enim is cui communicatum fuit, non tenebitur se conformare restrictioni, sed poterit uti privilegio secundum suam primariam concessionem, imò etiam si restrictio facta sit pro illo, cui originariè fuit concessum, & idem per proportionem dico, si privilegium tollatur, uni utentium.

5 An verò concedantur acquisita per præscriptionem, vel errorem (secundum dicta in superioribus paragraphis) in communicatione privilegiorum, potest in utramque partem disputari. Posset enim non malè aliquis id negare, quia communicatio debet fieri à Principe, & Princeps non communicat nisi hæc, quæ concessit. Sed pars affirmativa longè mihi semper probabilior visa est, & tenenda, privilegia enim præscripta sunt verè privilegia, communicatio autem est absoluta & generaliter concedit privilegia, nec distinguit in modo quo sunt acquisita. Ergo complectitur præscripta peræque ac concessa; deinde etiam si præscripta, non sint concessa expressè à Principe, sunt tamen concessa à jure, quod approbat & permittit præscriptionem: & consequenter implicite à Principe, à quo est omne jus, & qui omnia jura tenet in scrinio pectoris. Et cum alijs privilegia præscripta sint verè privilegia, & communicatio generalis, hæc ideo censeri debent per illam concessa.

Propius autem accedendo ad nostrum institutum, quod attinet ad communicationem privilegiorum inter regulares, hæc instar processionum divinarum, potest intelligi fieri vel ad intra, vel ad extra. Et quidem ad intra, hoc ego primò invenio, quod concessa uni Provinciae extenduntur ad omnes alias ejusdem ordinis, uti Anno 1505. die 15. April. pro minoribus sancivit Jul. II. Bul. quæ incipit. *Exponi nobis fecit.*

Et secundò quod concessa uni Monasterio, extenduntur ad omnia alia ejusdem congregationis, provinciae, vel ordinis. Quod Eugen. IV. Anno 1434. die 23. Febr. concessit Cassinens. B. quæ incipit. *Et si ex debito.* Et rursus Alexand. VI. An. 1501. sext. Cal. April. B. quæ incipit *Inter ceteras.* Et tertio Leo X. Anno 1519. die 2. April. B. quæ incipit. *dum sacra.* Ac rursus Clem. VII. Anno. 1531. die 27. Novemb. B. quæ incipit. *Benignitas.*

Item & Congregationi Vallisoleti primò Eugen. IV. Anno 1446. 13. Cal. Jan. B. quæ incipit. *Sedis Apostolica.* Verum sub limitatione, & pro iis tantum Monasteriis, in quibus essent duodecim Monachi, sed secundo loco sine hac restrictione Nicolaus Francus cum Nomine Sixti IV. legatione fungeretur in Regnis Hispaniarum. Ac tertio Ludovic. Tit. S. Marcelli Præbiter Cardinalis cum item in iisdem Regnis legatione fungeretur Nomine Julii II. Et Quarto Leo X. An. 1515. die 1. Decemb. B. quæ incipit *Vacantum sub Religionis observantia.* Tum V. Clem. VIII. An. 1582. die 30. Septemb. B. quæ incipit. *Romanus Pontifex.*

Item & Carthusianis hoc concessit primò Pius II. Ac deinde Gregor. XI. voluit specialiter, ut concessa Monast. majoris Carthusiæ, extenderentur ad omnia alia per totum ordinem ut refert Chassaign.

Item

Item & Præmonstratenf. hoc idem concessit Clem. VIII. Anno 1582. die 30. Septemb. Bul. quæ incipit *Romanus Pontif.*

Ordini S. Hieronymi in Regnis Hisp. Pius IV. ad instantiam Philippi II. Regis De quo in ejus compend.

Eremitis Augustin. Jul. II. Anno 1507. die 7. Jul. B. quæ incipit. *Dum fructus uberes.*

Ac demum Minimis idem Jul. II. eodem 1507. die 29. Mart. Bul. quæ incipit. *Alias venerabilem.* Quantum verò ad communicationem, quæ fit ad extra; hæc ab initio fuit concessa, sub multiplici differentia, majori aut minori liberalitate Romanorum Pont. licet per necessariam consequentiam nunc sit æqualis omnibus. Nam quibusdam ordinibus, & Congregat. fuerunt interdum communicata privil. unius aut alterius ordinis tantum. Interdum plurium, similibus vel dissimilibus, aut certi generis. Ac demum aliis omnium licet (ut dictum est) omnia sint jam omnibus communia.

10 Et primò quod attinet ad privilegium Congregat. Cassinens. hæc fuerunt communicata Basilianis primò concessione Gregor. XIII. Anno 1577. die 25. Maij, ac deinde confirmatione Pauli V. sub Anno 1606. & die 17. Mart. Item & Congreg. Vallisoletæ ab Eugen. IV. Montis Oliveti à Pio II. paucis quibusdam exceptis. Vallis Umbrosæ à Jul. II. Later. & Hospitali S. Spiritus de Urbe Roma à Sixto IV.

11 Privilegia Camaldulensium concessa sunt Monachis Congregat. Montis Virginis, benignitate Pauli V. sub Anno 1611. & die 15. Maij.

22 Congregationis Lateranensis, Theatinis à Clem. VII. Anno 1524. die 24. Jun. B. quæ incipit. *Exponi nobis* apud Bzov. To. 19. annal. Et sub his clausulis, ut ejusmodi communicatio complectatur concessa & concedenda, & fiat mutatis solum nominibus, invocatio-

nibus & diebus; possintque Theatini uti ejusmodi privilegiis perinde ac si singula per eorum tenorem, & de verbo ad verbum expressionem, & insertionem forent illis concessa. Imò & illis, quæ specialiter, & de verbo ad verbum essent aliis exprimenda.

Societ. Jesu concessa sunt Cruciferis à 13 Greg. XIV. B. quæ incipit. *Illus qui pro regis.* Clericis Schola piæ ab Urbano VIII. Const. XV. apud Laert. to. 4. Bullar.

Fuere secundò concessa aliquando uni 14 Ordini vel Cong. privilegia plurium aliorum licet non omnium. Nam Cong. Portugal. Ordinis S. Bened. habet communicationem privilegiorum Cong. Cassinensis, primò à Jul. II. Ac iterum à Sixto IV. de An. 1587. Sept. Cal. Decemb. Simulq; Congr. Vallisfol. Cisterc. & S. Hieronymi Hispaniarum, & sub hac clausula. *Etiamsi talia forent, quæ specialem requirant mentionem.*

Item privil. Ord. Cisterc. & omnium 15 Monachalium concessa sunt Fulientibus. à Paul. V. Anno 1606. Id. Jul. Et Calest. ab Urb. VIII. Anno 1624. die 14. Aug.

Item privilegia Camald. & Minorum 17 concessa sunt Capuccinis à Clem. VIII. Anno 1529. 5. Nonas Jul.

Item August. Eremitæ habent commu- 18 nicationem privilegiorum omnium Ordinum, qui suis communicant, indulto Alex. VI. sub Anno 1497. die 8. Mart.

Item privil. ordinum Mendicantium, 19 concessa sunt Dominicis à Leone X. Ann. 1518. die 21. Jun. B. quæ incipit. *Inter cetera.* Minoribus ab Alex. VI. Jul. II. & Leone X. An. 1514. die 16. Febr. B. quæ incipit *Affectu benevolentia* Professoribus triū regularum S. Francisci duplici concessione prædicti Leonis, quarum 1. emanavit An. 1517. die 27. Maij, & incipit. *Dudum Felicis* Altera, die ult. Aug. ejusd. Anni, quæ incipit. *Ea quæ per sedem* Ordini S. Trinitatis à Greg. XIII. Ann. 1575. die 18. Novemb. B. quæ incipit. *Regimini militantis.* Sylvestrius

strinis à Paulo V Anno 1616 die 23. Nov. B. quæ incipit *Religiosorum*. Fulienf. à Sixto V. An. 1607. die 21. Nov. Bul. quæ incipit. *In supereminentis*. Societ. Jesu à Pio V. An. 1571. die 7. Jul. Bul. quæ incipit. *Dum indefesse*. Minimis à Jul. II. Sixto IV. & Pio V. Ac demum simul Congr. seu Ordinibus. Cassin. Camald. Vallis umbr. Montis Oliveri Cisterc. Cel. Præmonst. Lat. S. Crucis Conimbric. S. Salvatoris Boron. Crucif. Militia Christi in Hispan. S. Hier. item de Hisp. De Pific & Fesulani, à Pio V. una & eadem B. quæ incipit. *Ex superna dispositionis arbitrio* Sub Anno 1567. 17. Cal. Sept.

20 Demum 3. privil. omnium Ordinum, tam Mendicantium, quàm nō mendicantium concessa sunt Camaldulensibus primò à Clem. VII. & Paulo III. Anno 1534. tertio Non. Nov. Ac secundò à Gregor. XIV. An. 1591. die 24. Sept. Cælestinis ab Urb. VIII. An. 1624. die 14. Aug. Congr. S. Mauri in Gallia ab eodē Urb. An. 1627. 12. Cal. Febr. Carthusianis à Gregor. XV. An. 1623. die 3. Febr. Trinitariis à Greg. XIII. An. 1575. die 18. Nov. Et Urban. VIII. An. 1634. die 28. Mart. Cruciferis à Greg. XIV. An. 1591. die 12. Jun. Congregationi S. Hieronymi Fesulani ab Alex. VI. Anno 1496. die 30. April. Clericis Regularibus ministrantibus Infirmis à Gregor. XIV. an. 1591. diei Oct. Canonicis S. Georgii in Alga à Pio V. An. 1569. die 5. Dec. Servitis à Jul. III. An. 1551. die 10. April. Theatinis ab eodem Pio, & eodē Anno die 13. Febr. Minoribus de Observantia primò à Clem. VII. Anno 1527. die 30. Maii Ac deinde à Sixto V. An. 1587. die 3. Oct. Carmelitis à Clem. VII. An. 1530. die 12. Aug. Eremitis Augustini à Leone X. An. 1513. die 10. Jun. Ac iterū à Clem. VII. An. 1523. die 31. Oct. Minimis à Greg. XIII. Anno. 1575. die 10. Octob. Et Urban. VIII. Anno 1624. die 28. Jun.

Atque hæc quidem quoad materialem (sita licet dicere) cōmunicationem privilegiorum inter regulares, Caterum pro pleniori instructione placet adnotare quosdam clausulas sub quibus ejusmodi cōmunicatio facta est nonnullis ordinibus, & congregationibus. Nam primò hæc complectitur non tantum concessa, sed etiam concedenda, ut supra notavi Clem. VII. Sanxisse pro Theatinis quoad privilegia Lateranensium. Quod item plures alii Pontifices Sanxere pro diversis aliis ordinibus, & referre supersedeo.

Secundò in eadem cōmunicatione, quam idem Clem. concessit Theatinis. Et Sixt. V. Congreg. Portug. Ord. S. Benedicti de qua item supra, voluit comprehendere omnia omnino privilegia, etiam illa quæ aliis speciale mentionem, & insertionem exigunt.

Tertio Greg. XIV. fecit cōmunicationem Cong. S. Bernardi in Italia, sub hac amplitudine, ut potiatum omnibus privilegiis Abbatis, & Monasterii Cisterc. Clareval. Pontiniac. Morimontens. omnium Congreg. Cisterc. Benedictinorum. Ac quorumcumque aliorum ordinum, similium, vel dissimilium, sub quibusvis regulis militantium, in quibusvis mundi partibus. Quomocumque concessis. Aut ad cujusvis instantiam. Et etiam si talia sint, quæ speciale requirant mentionem, & insertionem. B. quæ incipit *Romanus Pontifex* sub dato Anno 1591. die 28. Jun.

Quartò Idem Greg. XIV. Cong. S. Bernardi in Hispania, concessit cōmunicationem privilegiorum omnium Ordinum sub hac clausula. *Non obstantibus quibuscumque, in contrarium facientibus: etiam cōmunicationis prohibitis.* Marcellin. à sancto Benedicto in comp. priv. fulienf. v. ord. c. 5.

Quintò Clemens VII. Et (cum is morte prævenerat, non expedivisset, & Bulla) ejus

ejus successor Paul. III. per B. que incipit. *Rationi congruit.* expeditam pro Calmald. sub dato Anno 1534. tertio Nonas Nov. que habetur ad calcem constitutionum impressarum Romæ An. 1639. Et Urb. VIII. pro Congregat. S. Mauri in Gallia per B. que incipit. *In supereminenti.* Sub dato An. 1627. 12. Cal. Februar. Et publicatam Patilius à Vicario Generali Illustrif. Domini Archiepiscopi An 1629 die 16. Maii Concessit dictis Cong. Calmald. & S. Mauri communicationem privilegiorum omnium Ordinum regularium etiam Militarium, Hospitalium, ac piorum locorum. Et sub his clausulis, ut nunquam revocetur nec censentur comprehendi sub ulla futurorum Pontificum revocationibus, aut derogatoriis derogariis. Quin imò censentur semper in illis excipi. Et toties in pristinum statum restitui, reintegrari, ac de novo concedi, quoties contingerit, aliquam revocationem fieri.

26 Ex quibus omnibus ego infero, communia esse omnibus ordinibus privilegia omnia, adeò ut non modò antiqua, sed etiam, dum aliquod de novo alicui conceditur seu ordini, seu etiam Monasterio, statim ad omnes alios Ordines aliamque Monasteria derivetur. Imò etiam concedatur sub clausula ne alii communicent. Patet ex dictis & ita tenent. Eman. Roder. *tomo primo qq. regul. 55. a. 17. & tomo 2. qu. 23. a. 5.* Hieronymi. Rodriq. *resolut. 106.* Portel. *in sum. qq. regul. v. communicatio privil.* Miranda *in man. tomo. 2. qu. 46. a. 7.* Joan Cruz *in comp. privil. lib. 2. cap. 4.* Marchin. *de sacr. v. d. 1. part. 7. cap. 2. & 7.* Diana *tract. 2. dub. regul. resolut. 81. & 112.* Tambur. *de iur. Abb. tomo primo d. 17. quest. 2. & d. 25. qu. 9.* Donat. *in prax. regul. tomo primo tract. 7. q. 8.* Fit verò communicatio ejusmodi inter ordines regulares hac lege, & ratione,

27 ut concessa uni censentur concessa alte-

ri. Quæ Generali Prasidenti, Privinciali, Abbati, Priori, Cõfessariis, Novitiis, Oblatis, &c. unius. Hac omnia eadem intelligantur concessa Generali, Prasidenti, Privinciali, Abbati alterius. Quæ indulgentiæ sunt concessæ pro Beatis unius, Ha similiter sint concessæ pro Beatis alterius. Quæ gratiæ data pro famulis, syndicis, aut familiaribus unius, illa itidem sint propriæ famulis, syndicis, & familiaribus alterius. Et ita An. 1509. die 1. Jun. Sancivit Jul. II B. que incipit. *Charissimi in Christo.* Ac iterum declaravit Leo X per Oraculum, cujus inter alios meminere Casarub. *v. communicatio §. 13.* & Roder. *10. 1. qq. regul. 55. art. 20.*

Fallit tamen hæc doctrina, & communicatio non habet locum primò in privilegiis, quæ sunt contra jus tertii. Quia Princeps nunquam censetur velle derogare juri alieno ut plenius dicitur infra, ubi de intellectu privilegiorum. Unde quantamcunq; communicationem concedat, non tamen censetur communicare privilegia quæ cadunt jus tertii Et sic verbi gratia licet Minimi habeant privilegia Dominicanorum non tamen propterea sunt exempti à solutione quarta Funera-²⁹lis, ut Dominicani, quia hoc est contra jus Ecclesiarum Parochialium. Quidquid in contrarium dicat Tambur. *tomo 1. de iur. Abb. d. 15. qu. 17.* Nam etiam ipse ibi agnoscit, Rotam Romanam super hac difficultate interdum variasse. Et insuper extant duæ Cardinalium declarationes Quarum inter alios meminit Barb. *in rr. de of. & por. p. c. 25. nu. 9.* pro eadem parte negativa. Et per quas Minimi declarantur non esse exempti à prædicta quarta, non obstante, quòd Dominicani illam non solvant, & ipsi gaudeant privilegiis Dominicanorum Idemque dico per proportionem de decimis, oblationibus & similibus aliis.

- Fallit secundò doctrina prædicta, & communicationi non est locus respectu illorum privilegiorum, quæ habent repugnantiam cum statu alicujus Ordinis, qui ideo censetur illorum incapax, quia Papa semper præsumitur sic suas gratias temperare, vel indulgere ut statum cujusque servet in suo esse illatum, nam si non præsumitur velle lædere jus tertii, in communicatione ejusmodi privilegiorum multominus certè jus & statum illius
- 31 cui hæc communicat. Et sic v. g. licet Mendicantes habeant privilegia nò mendicantium, non tamen possunt celebrare divina Pontificaliter nò Ordines conferre &c. quia hæc repugnant illorum statui.
- 32 Tertio fallit quoad illa privilegia, ex quorum communicatione sequeretur absurditas rerum Ecclesiasticarum, & per ejusmodi privilegia, & communicationem concessam minor aestimatio, aut quorum communicatio repugnat ipsi rationi, & æquitati naturali. Et sic v. g. licet aliqui Abbates Monasteriorum quorundam
- 33 majorum, & magis celebrium, possint in diebus solemnibus portare cappam, & uti caudatario, erigere super suam Sedem umbellam &c. vix tamen puto id quisquam rationabiliter extēdat ad quoscunque Abbates Monasteriorum tenuiorum, & obscuri nominis, quia videtur repugnare rationi, ut parva, & ignobilia æquiparentur magnis, & nobilibus. De-
- 34 mum fallit respectu eorum privilegiorum, quæ non sunt concessa intuitu & favore Religionis vel Ordinis, sed ob singularem aliquam prærogativam alicujus loci, Ecclesiæ, vel Monasterii, quæ alia carent, vel ob necessitatem, quæ alibi tanta non reperitur. Et sic v. g. licet aliqui Ab-
- 35 bates habeant Sedem fixam ad Altare propter jurisdictionem Episcopalem, & diocesim, suo Monasterio annexam, non
- possunt alii carentes tali jurisdictione talem Sedem habere. Sic licet in Indiis, & partibus infidelium vel hæreticorum possint simplices Sacerdotes & Regulares interdum confirmare, aut in impedimentis Matrimonii dispensare, non tamen in aliis partibus, ubi Ecclesia floret, &c.
- Porro multis modis ampliata est extentio, concessa Regularibus privilegiorum communicatio. Nam primò Sixt. IV. omnia privilegia, gratias, & indulta, concessa Dominicanis, & Minoribus, eorum syndicis procuratoribus & oblatibus eorumdem Ordinum monialium tertiariarum communicavit in Bulla aurea quæ incipit *Sacri Prædicatorum*, sub dato An. 1479. die 21. Jul. Secundò Adria. 6. in Bulla Maris magni Ord. SS. Trinit. quæ incipit *Indie à nobis* sub dato Anno 1222. prid. Cal. Sept. concedit ut omnibus ejusdem Ordinis privilegiis, gratiis, indultis, indulgentiis, exemptionibus &c. uti & frui possint, hi qui taxandam ab aliquo Provinciali ejusdem Ordinis, eleemosinam dederint Aut in ejus Ecclesiis sepulturam elegerint, vel qui Scapulare Ordinis de manu alicujus Prælati susceperint, etiam absque ullius voti nuncupatione. Verum quia indulgentia quæstuosæ, aut lucrum sapientes, fuere revocata (ut suo loco dicemus) ideo & privilegium quoad hanc partem cessat, nisi recurratur ad hæc, quæ dicemus *sect. 4. d. 7.*
- Tertio Refert. Cannart. in *sum. priv. 39* *passar.* Et Calar. v. *communicatio §. 31. Et v. familiaris 7* Jul. II. ea omnia supramemorata concessisse Minimis pro fundatrici- bus suis, famulis habitum Ordinis portantibus, aut in Ecclesiis suis sepulturam eligentibus. Sed in eorum mari magno non inveni nisi participationem bonorum operum. Tenor privilegii sic habet *Quodque dicti Ordinis Fundatores, & Fundatrices, Procuratores, & Procuratrices Tutores,*

Tutores, & tutrices, utriusque sexus liberi. Nec non dicti ordinis conservatores, presentes, & futuri. Omnium, & singularum missarum, jejuniorum, orationum, & sacrificiorum, ac quorumcumque aliorum bonorum in toto ejusmodi ordine Minorum, de cetero faciendorum, & recitandorum, participes fore, & illis communicata sint, & esse debeant.

40 Demum quarto Clem. VII. an. 1529. die 17. April. uni Syndico seu Procuratori, cujuslibet conventus trium regularum Ordinis Minorum. Eiusdem Syndici, seu procuratoris uxori, & liberis, communicavit omnes indulgentias, favores, & peccatorum remissiones, quibus ipsi Minores gaudent. Et insuper statuit, ut idem Syndicus, seu Procurator, non possit conveniri nisi coram iudice conservatore conventus cui servit, pro quacunque causa, seu civili, seu criminali B. qua incipit. *Dum consideramus*. Verum ad hoc ut illustri hoc privilegio aliquis gaudeat, ego arbitror, illum debere servire gratis, alias autem si pro pretio, potest illi dici, recepisti mercedem tuam. Et ita videtur satis innui in praefatione Bullae. Quantum verò ad posteriorem partem privilegii, & exemptionem, attendendum erit ad praxim, & satis dubito, an haec illi locum dederit.

§. V.

De Acquisitione privilegiorum per viam Extensionis.

S U M M A R I U M.

1. Haec valet ex tribus Capitibus, scilicet 1. dispositione juris. 2. Significationis. 3. Connectionis materiae, rei, causa, personae.
2. Ex 1. capite ad quas personas fiat extensio, num. 3. 4. 5. 6.
7. Ex 2. capite ad quas, & num. 8. usque ad 14.
15. ex 3. capite ad quas personas extendi-

tur usque ad num. 20.

21. Exceptio horum, usque ad finem.

Hac via acquiruntur privilegia, ex tribus capitibus, nempe, aut propter dispositionem juris. Aut propter vocis significationem. Aut propter materiae, rei personae, seu causae connexionem. Propter dispositionem inquam juris. Puta in illis casibus, pro quibus ita in jure cavetur, ut v. g. in matrimonio cuius favore, extenduntur privilegia viri ad uxorem l. 1. & l. femina ff. de senat. l. fin. C. de incol. lib. 10. & l. mulieres eod. de dignit. lib. 12. Sic ex ejusdem juris dispositione privilegia concessa nuptis, & nubentibus, extenduntur ad virgines, & Christo nubentes, ut notant Gloss & Bald. l. imperialis C. de nupt. Koraman. in sibil. trigand. c. 57. Et alii per cap. cum inter Canonicos. de elect. c. fin. & penul. de transl. & auth. nisi rogati C. ad trebell. Unde bene inferunt. Aret. c. in praesentia de prob. Ferret. Felin. & alii Canonista. eod. cap. 3. p. var. res. c. 11 num. 207. & Sanch. lib. 1. de matrim. dis. 33. Quod legatum relictum puella si nubat, ei debetur, si monasterium pro servanda virginitate ingrediatur. Sic ex ejusdem juris dispositione privilegium fori, quo gaudent Clerici, extenditur ad ipsorum familiam, & domesticos. can. clericum. l. 1. qu. 1. cap. eos. dis. 22. & c. judicatum. dis. 89. Quod licet de solis domesticis perpetuis, & perpetuo Ecclesiae servitio addictis intelligat Archid. cit. can. Clericum. Panor. & Aretin. cap. 2. de foro comp. Socin. tamen ib. d. ait dispositionem habere locum etiam in non perpetuis familiaribus, si modo per annum servant, aut per aliquod tempus simile, & non sint dietim conducti. Quod est indubitatam saltem pro domesticis Episcoporum, per cap. si ex ira, & cap. fin. de offic. arch. uti & docent Imol. & Felin. cap. 2. de foro comp. Abb. & Joan.

& Joan. Andr. eod. cap. cum non ab homine. de judic. Host. eod. Et alii plures quos citat & sequitur Joan. Ant. de Nigris in extravag. unic. de vit & hon. Cler. n. 39. Quin
 6 etiam nonnulli volunt hanc dispositionem habere locum nedum in domesticis Clericorum, sed etiam Laicorum, & eorum privilegia pari ratione extendi ad ipsorum famulos per c. ad liberandum. de Inde. In quibus omnibus tamen attendenda erit praxis singularum locorum legitima.

Acquiruntur secundò privilegia per extensionem, propter significationem vocis, quando scilicet hæc quæ inveniuntur concessa sub certo nomine expresso, trahuntur ad omnes personas, quæ aliquo modo, & analogicè comprehenduntur sub tali nomine, seu vi, & significatione ipsa vocis, seu ex communi usu loquendi, seu etiam ex dispositione juris. Et sic v. g. notabam superius, quòd privilegia
 8 maritarum extenduntur ad virgines, & in Domino nubentes, quia nimirum nomine matrimonii æquo jure intelligitur spirituale ac carnale, ut inter alios docet
 9 Natta cap. quamvis de pact. in 6. nu. 193. Sic privilegia concessa filiis extenduntur ad nepotes, secundum Anchar. cap. 1. de
 10 const. num. 422. Militum, ad Clericos, & Doctores. Clericorum ad Regulares. Regularium ad ipsorum Novitios, & Oblatos. Ac Regularium virorum ad eorum moniales, ut specialiter
 12 pro Cisterciensibus decrevit Urban. IV. Pro Cassia Paul. IV. Pro Augustin. Leo X. Pro Minoribus Sixt. IV. Bonifac. VIII. Jul. II. & Leo X. Et pro Carmelitis Gregor. XV. Ut vice versa Leo X. extendit privilegia Clarissarum ad suos Minoritas. Sic Clem. VII. extendit privilegia
 13 concessa uni ordini Sancti Augustini. & Sancti Francisci ad duos alios ut sic Pro-

fessores prime, secunda, & tertia Regule cujusque Ordinis, in eodem privilegiis communiter gaudeant. Quin etiam eorumdè Oblati indulto Eugen. IV. & Sixti IV. pro Carmel. & August. Imò & illa Tertiaria, quæ vitam cælibem voverunt, etiam si habitent in propriis domibus, & non sub clausura, concessione Leon. X. facta Minoribus. Quorum omnium (præter voluntatem, & beneplacitum Summorum Pontificum, qui illa concesserunt) ratio est, quia illæ omnes personæ comprehenduntur sub nomine regularium, seu fratrum, quamvis aliqua magis propria, alia minus.

Sed & tertio acquiruntur privilegia per viam extensionis propter connexionem, (ut dictum est) materiæ, causæ, rei, vel personæ. Quod contingit, quando persona non posset uti suo jure & privilegio (saltem commode) nisi facta illius extensione ad aliquas alias, quibus tamen non fuit concessum. Et ita admittuntur
 15 Panor. c. quam sit de jude. Jas. l. scribarios. Cod. de mul. test. Barth. in tract. represal q. 6. Septima q. principalis. Angel. v. privil. num. 7. Sylvest. eod. v. num. 6 & communiter alii. Quia non est inconveniens, ut quis ex persona alterius consequatur, quod non habet ex sua, ut notat Gloss. c. ex litteris. de jur. patr. cap. quærela de sim. leg. Aristot. ff. quæ res pign. oblig. possit l. quædam. eod. de acquir. rer. dom. l. in modicis eod. de contr. empt. & l. si si is qui duos eod. de lib. leg. Et sic v. g. privilegium ingrediendi monasterium cõcessum reginæ, vel fundatrici, extenditur ad
 16 ejus Ephebos, Puellas, & totam Gynicæum sine quo non solet aut decet esse. Sic cum Domino habente privilegium, interfendendi divinis tempore interdicti, admittuntur & famuli. Sic privilegium hospitalis extenditur ad eius ministros. Principalis

æquiparantur per modum regula. c. in judicis de reg. jur. in 6. l. non debet ff. eod. & l. fin. C. de fruct. & ex. lit. Ideo nihil debet licere auctori, quod reo non permittatur, ut docet Gomez c. 1. de iudic. in 6. n. 24. Unde v. g. si causæ detur privilegium ne appelletur, etiam & appellatio prohiberi debet in reconventione, secundum Gloss. clem. sepe de verb. sign. Ancar. c. 1. de const. Bald. c. a nobis. de excep. Socin. in rubr. ff. de acquir. poss. & Jas. l. qui cõdemnare. eod. de re iud. Sic si auctor producit instrumenta minus authentica, & hæc admittantur, potest reus iisdem uti contra ipsum & similia producere, quæ similiter erunt admittenda secundum Bald. l. si quis testibus. C. de test. & Jas. l. 1. ff. de edend. Et sic de pluribus aliis.

7 Et licet Bald. Castrenf. & nonnulli alii in auct. quas actiones C. de sacros. Eccl. hanc doctrinam non admittant, possunt tamen conciliari cum supra relatis auctoribus per sequentes exceptiones & fallentias, quas ego addo eorum doctrinæ, fallit enim primò respectu Dei, seu causæ piæ, quia privilegia concessa in favorem ipsius, nõ sunt retorquibilia, ut etiam concedit Burg. loco sup. cit. n. 41. Vbi hanc fallentiam appellat valde notabilem. & ait cõtinere singularem limitationem l. 3. cit. quod quis iur. Sed & fallit secundò doctrina in initio tradita, respectu privilegiorum quæ sunt inserta corpori juris, uti Burgol. loco cit. & Barth. auct. cit. quas act. on agnoscunt, Et ratio est, quia illa privilegia reputantur concessa motu proprio, hæc autem nõ sunt retorquibilia. l. penul. C. de sent. & int. om. iud. Et auct. eod. Vnde & tertiam fallentiam possumus addere pro prædictis privilegiis concessis motu proprio. Quæ sunt omnia regularium, aut saltem major eorum pars, atque ideo irretorquibilia dici debent.

CAPVT IV.

De Confirmatione Privilegiorum.

SUMMARIUM.

1. Confirmatio dicitur duobus modis, & 2.
3. Ex Confirmatione privilegii, arguitur concessio.
4. Ad probandum privilegium, an sufficiat exhibere confirmationem.
5. Confirmatio fit duobus modis, & que inter his diverfitas 6. & 7.
8. Motus proprius non operatur, ubi defectus contingit in his que sunt iuris naturalis.
9. Omnia regul. privilegia sunt confirmata motu proprio.
10. Et sub aliis clausulis efficacioribus.
11. Etiam illa que specialem expressionem requirunt.
12. Omnia privil. regul. revixerunt virtute confirmationis.
13. Ut privilegium dicatur esse in usu, quid requiritur.
14. Non est credibile, usum cuiusquam esse universaliter intermissum in omnibus ordinibus.
15. Privilegia contraria cuicumque concilio, ad hoc valent.
16. Quomodo Trident. & quo casu, illa irritent.
17. Quomodo, & qui Canones.
18. Scriptura non est de substantia actus.
19. Privil. per oraculum concessa sunt æque bona, ac concessa per bullam.
20. Oracula omnia sunt confirmata.
21. Et habent naturam constitutionum.

Confirmatio est juris prius habiti corroboratio. c. inter dilectos. de fid. iust. Et hoc propriè contingit, quando superior approbat factum inferioris, præbendo illi suam auctoritatem, & faciendo ut subsistat. Verùm in presenti ego nõ sumo nomen confirmationis in tam stricta significatione, sed prout denotat quandam innovationem ejus quod iam legitimè factum

Am est. Nam quando Princeps confirmat factum sui Antecessoris, non est proprie confirmatio, cum non sit ei superior, sed potius innovatio, & nova concessio ejus, quod prius ille concesserat, ut bene discuntur Panor. c. 1. de locat. Hostien. eod. Angel. & Sylv. v. confirmatio.

3 Et est proprium omni confirmationi, ut arguat concessionem illius quod confirmatur, ut notant Glossa c. 2. de trans. & alii DD. quos sequitur Decius conf. 262. volum. 2. Verum, si de ipsa concessione originaria motum fuerit dubium, non satis erit exhibere confirmationem, sed ipsa originalis concessio erit exhibenda, secundum Specul. in rubric. de instr. ed. §. 11. lib. 2. per authentic. si quis in aliquo. Cod. de eden. cap. 1. de fid. instr. & de cons. util. & cap. cum dilecti eod. Sed Odofred. putat non esse necesse per alia jura, quæ ibi allegat.

5 Solet verò confirmatio expediti aut in forma communi, aut sub clausulis, motu proprio. Ex certa scientia, & aliis efficacioribus. Circa quas formas non parum discernimus notat DD. Quia si primo modo expedita fuerit, solum jus antiquum conservat, & id præcisè quod jam concessum erat, illudque relinquit in statu in quo est, quando datur confirmatio absque ulla mutatione Gloss. c. 1. de cons. util. cap. quia dicitur de concess. preb. cap. ex parte, & cap. quia intentionis de privil. Panormit. eod. Angel. Sylv. & alii communiter. Unde talis confirmatio non modò nihil addit privilegii, seu actui confirmato, sed etiam si fuit

7 invalidus, & invalida erit confirmatio, neque actus, aut privilegii usum redder licitum.

7 At verò si confirmatio facta est secundo modo, & fortè invalidum erat privilegium propter aliquem defectum juris positivi, aut si fortè erat revocatum, aut antiquatum, validatur virtute talis con-

firmationis, reviviscit, ususque illius incipisse de novo dicitur, aliàs enim nihil operarentur illæ clausulæ, quod maxime abhorrent jura. Ita Panormit. cap. cum propter de caus. prop. & poss. Deligna. eod. Angel. & Sylv. v. confirmatio. Tambur. tomo 1. de iur. Abb. d. 18. qu. 4. & 5. & nonnulli Canonistæ alii per cap. 1. de concess. preb.

Dico autem propter defectum iuris positivum, nam si aliquod privilegium, aliquisve actus esset nullus propter defectum juris naturalis, non validaretur per ullam confirmationem, sub quibusvis terminis conceptam, & similiter si defectus teneret se ex parte substantialium. Quia à primordio tituli formatur eventus posterior l. 1. Codice de impon. lucr. deser. lib. 10. Ita Innocent. cap. inter dilectos de fid. instr. Panorm. & Felin. eod. Marfil. cap. at si Clerici de iudic. Oldrad. consil. 164. & communiter omnes.

9 Atque his sic in communi præmissis quod attinet ad privilegia regularium. Ea omnia fuere confirmata, & de novo concessa, sub prædictis clausulis, motu proprio, & certæ scientiæ à Pio IV. anno 1561. Pio IV. anno 1567. Gregor. XIII. anno 1575. & 78. Sixto V. anno 1587. & 89. Clem. VIII. an. 1597. & 1609. Paulo V. anno 1620. & Urbano VII. anno 1633. His additis, quatenus sunt in usu, & non adversantur Tridentino, vel Sacris Canonibus. Circa quas confirmationes, & clausulas placet addere sequentes notes.

10 Et primò quidem quod præter illas clausulas motus proprio, & certæ scientiæ sub quibus Summi Pontifices concessere Regularibus generales privilegiorum confirmationes, multas alias nonnulli eorum adhuc efficaciores addiderunt, & cum majori efficacia, in specialibus confirmationibus, quas fecerunt,

D qui-

busdam ordinibus, seu congregationibus. Nam v. g. Pius V. anno 1567. Nono Cal. Jun. Pro Congreg. Vallisoletana confirmavit omnia privilegia, quomodolibet concessa. *Etsiam si talia, & multa sint, quæ sub generali appellatione non veniunt, sed speciali expressione indigent.* Bul. quæ incipit: *Regimini.* & est 94. in Bullar. prædictæ Congregationis. Similiter Eugen. IV. pro Congreg. Cassin. Aliique Pontifices usi sunt terminis supra modum extraordinariis, & efficacibus in suis concessionibus, & confirmationibus, ut videbimus in diversis locis hujus libri. Ex quibus ego

12 Adverto secundò, quòd si tempore Pontificum supra nominatorum aliquod privilegium jacebat antiquatum, aut non erat in usu, cæpit reviviscere, & iterum valere virtute confirmationum. Et ita evidenter inferendum est ex doctrina Pannonit. Lign. Tambur. Angel. & Sylv. Imò & communi, quæ supra retuli. Et expressè tenent Casar. v. *privilegia* §. 15. ubi testatur multos, & famosos Doctores Academ. Salmanticensis super hoc consultos, ita respondisse. Ita etiam Roder. *to. 1. qq. regul. 8. t. 4.* qui scripsit sub Põtificatu Pauli V. Confett. in *sum. Mar. mag. to. 1. cap. 4.* qui sub Clemente VIII. Mirand. in *man. tomo 2. qu. 42.* qui item sub Paulo V. Cellot. *lib. 5. de Regul. in Hier. iurisd. cap. 22.* qui sub finem Pontificatus Urbani VIII. & Chassaign. *tract. 1. cap. 2. prop. 2.* qui sub finem Pontificatus Innocent. X. vide dicenda infra c. 6. §. 2. & 2.

13 Circa illam clausulam: *quatenus sunt in usu.* Quod ut aliquod privilegium dicatur esse in usu, non est opus, esse in usu in omnibus Ordinibus, aut Ordinum Monasteriis, sed satis esse si in aliquo. Et cum non sit credibile, aut saltem nõ constet, usum alicuius fuisse in omnibus extinctum,

ideo omnium usus est licitus, quia certissimum de concessione, præsumptio autem stat pro perennitate, & vigore donec de contrario constet. Adde quod Jul. III. & post ipsum Paul. IV. ejusdem Julii intentioni serviens, confirmavit privilegia Calsinensium, sine illa limitatione an. 1555. die 26. Maii Bul. quæ incipit: *Ratione congruit.* Et Urban. VIII. Mare magnum Dominicanorum. Bul. quæ incipit: *In plenitudinem.* expedita anno 1625. tertio Idus Maii. Et sic prædicta limitatio nihil officit privilegii Regularium, aut eorum revalidationi, quantum ad ea quæ fortè fuere antiquata, sed ad illa pertinent Regulares redire virtute ejusmodi confirmationum.

Quartò quantum ad illam aliam limitationem: *modo non sint contraria Tridentino.* Quod contraria cuicumq; alteri Concilio etiã Lateranensi, aut Viennensi revalidantur per hanc confirmationem, nam cum excipiantur illa sola, quæ sunt contra Trident. relinquitur, ut contraria cuicumque alteri, maneat in suo robore. Et quia de Lateranensi major poterat esse difficultas, Gregorius XIII. confirmationem edidit, cum clausula: *non obstantia.* Const. Apostol. Et etiam prædicti Concil. Lateran. ut post Passar. Peyrin. & Cruz refert Tamburin. *tomo 1. der iur. Abb. q. 3. d. 18.* Quin etiam Leo X. reconcessit Dominicanis pro utroque foro privilegia in prædicto Concil. Lateran. illis revocata, teste Casar. v. *communis privil. §. 20.* & pro Calsinensibus. idem Leo X. expressè declaravit, eorum privilegia nõ comprehendi sub revocationibus prædicti Concil. Bul. quæ incipit: *Dum Sacre.* Ac similiter pro Canonic. Congreg. Lateran. Bul. quæ incipit: *deces Romanam Pontificem.* 16 Sed & quantum ad ipsum Concil. Tridentin. neque officit privilegii Regularium,

rium in provinciis, in quibus non fuit receptum, quia illa exceptio apposta in confirmationibus fuit, ad illius manifestationem, manuteneri autem non oportet, quod non existit. Imò etiam si in aliqua Diocesi, vel Monasterio conetur Episcopus, aut Abbas introducere Tridentinũ, & se illius dispositionibus conformare, nihil adhuc obicit prædicta limitatio, & clausula privilegii, quia privata voluntas particularis Prælati, non facit concilium esse receptum. Quòd si inveniatur alicubi receptum quoad aliquid, valebit quoad hoc limitatio, sed non quoad alia.

17 Quintò circa illam aliam clausulam: *aut iuris Canonibus*. Quod debet limitari, & referri ad præcedentem, ita scilicet quòd intelligatur non universaliter de omnibus Canonibus contentis in iure, sed de contentis in Tridentin. Et adhuc non de omnibus in illo contentis. Sed de his solum, in quibus additur clausula: *non obstantia*. Aliis verò non obstat, quin potius adhuc valeant, & censeantur confirmata. Ita Roder. *supra citatus a. 8. Confer. in sum. privi. cap. 3. & 4. Passar. in schol. Celestin. sues. in Theol. mor. tr. 9. cap. 8. & passim alii. Vide dicenda sect. 4. dub. 7.*

18 Quia verò scriptura non est de substantia actus, aut concessionis *l. non figura fide. ad. & oblig. l. cum te C. de transact. l. cum res eod. de probat. l. instrumentis, & sequod. de fide. instr. Bald. l. fin. eod. si cert. per. Abb. cap. in iura de reser. Archid. cap. licet de for. compet. & in proem. 6.* Et ibi Joan. Andr. Ideo & Oracula Sum. Pontificum sunt æqualis virtutis, & efficacia, atque constitutiones scriptæ quantum ad vim concessivam. (a) Quod Jul. II. favore Augustini. declaravit anno 1508. die 24. Septemb. B. quæ incipit. *Nihil est*

(a) Can. Institutionibus. 7. 25. qu. 2.

quod sapius. Et favore Minorum Leo X. teste Calar. *v. oracula & v. privilegia*. Et Roder. in Bullar. tom. 1. in orac. eiusd. Leonis. Unde quando prædicatori Summi Pontifices generaliter confirmaverunt privilegia Regulariũ, sine dubio oracula simul cum aliis confirmasse censendi sunt. Privilegium enim concessum per oraculum, æquè est privilegium atque concessum per constitutionem scriptam. Quin etiam in specie omnia oracula August. fuerunt ipsis confirmata à Jul. II. per Bullam propriè dictam, quæ incipit: *Religionem*. 20 sub dato anno 1508. die 30. Junii Minorum, à Gregor. XIII. anno 1575. die 10. Octob. B. quæ incipit: *Regimini. Sanctæ Trinitatis* ab eod. Greg. & eod. año die 18. Novemb. B. quæ incipit eod. modo: *Regimini Minorũ* à Sixto V. an. 1587. die 3. Octob. B. quæ incipit: *Esti mendicantium*. Et Congr. Vallisoletanæ primò ab Inoc. VIII. anno 1489. die 14. Calend. April. B. quæ incipit: *Inter curas*. In qua confirmat similiter quævis concessa à Legatis Apostolicis eidem Congreg. ac secundò à Clemente VIII. an. 1592. B. quæ incipit: *Cum inter alias*. quæ est 124. in Bullario ejusdem Congreg. & in qua confirmat illi omnia sua privilegia quomodolibet concessa. Ex quibus omnibus ego infero, quòd vitalium confirmationum, cepe- 21 runt Oracula valere usque ad Clementem VIII. nõ iam ut oracula nuda, sed ut constitutiones propriè dictæ. Et iam non esse vocanda oracula, sed constitutiones, siquidem per constitutiones scriptas fuerunt innovata, & confirmata. Ita Peyrin. *tom. 3. in const. 18. Urban VIII. Aufon. in sum. Diana v. privilegium nu. 15.* & plures alii. Quod adnotasse operæ pretium erit propter dicenda *cap. 8. §. 2. a. 1* ubi de revocatione privilegiorum.

CAPUT V.
De intellectu, & interpretatione
Privilegiorum.

SUMMARIUM.

1. Duo abhorrent iura in omni scriptura.
2. Interpretatio facienda in verbis, ad vitandam nullitatem.
3. Item ad vitandam eorumdem verborum superfluitatem.
4. Interpretatio fit duobus modis.
5. Iuridica quam vim habeat.
6. Amplius ipso textu, potest rejici.
7. Item si verbis non quadrat.
8. Privata Doctorum, cuius sit virtus.
9. Regulae secunda, in interpretando privilegio & seq.
10. Privilegium semper addit aliquid supra ius commune.
11. Odiosum semper restringitur.
12. Quid sit contrarium privato statuto, aut consuetudini.
13. Princeps, nunquam creditur velle derogare iuri tertii.
14. Secus, in quibusdam casibus.
14. Principis voluntas praesumitur talis, qualis debet esse.
16. Falsitas causa impulsiva, vitiat quodvis rescriptum.
17. Favorabile privilegium late explicatur.
18. Privilegium etiam favorabile non extenditur ad aliam personam.
20. Neque in praesudicium tertii, aut Reipub. 19. & 20.
21. Circumstantiae attendendae in interpretatione cuiusvis privilegii.
22. Privilegium interpretandum, secundum forum concedentis.
23. Et secundum materiam propriam.
24. Privilegium concessum a principe temporali circa res Ecclesiasticas, quomodo interpretandum.
35. Regulariter privilegia solus Papa potest interpretari.

26. Dominicanorum privilegia potest Generalis interpretari.

27. Castrensius interpretanda non secundum rigorem.

28. Privilegia non facile assequenda.

Duo sunt, quae iura maximè refugunt, & semper annuntiant vitare in omni actu, lege, privilegio, vel scriptura, nullitatem scilicet, & verborum superfluitatem, unde volunt ut semper fiat interpretatio, ad vitandam primò nullitatem, id est, quando actus privilegii, lex, vel scriptura foret aliàs frustranea, & inutilis. Est enim generale in iure, Scripturam debere nos interpretari, ut potius valeat, quàm ut pereat. c. Abbate, de verb. sig. c. licet. de princ. in 6. l. quoriam. ff. de reb. dub. & l. si quando. eod. de legat. primo. Et ita docent Panor. c. Abbate cit. Gloss. c. inter dilectos. de fid. instr. & l. quoriam. ff. de verb. oblig. Et communiter Canonista c. dilecti de for. comp. Quos sequitur Cruz. in epit. privil. lib. 2. cap. 2. dub. 3. Angel. v. interpretatio 2. & Sylv. eod. v. 4. & 6. Sed & secundò volunt iura fieri interpretationem, ut vitetur superfluitas, id est, quando aliàs, & non adhibita interpretatione invenirentur in Scriptura verba, & clausulae, quae nihil operarentur, seu disponderent. c. Abbate. & l. si quando. citatis.

Et potest fieri interpretatio duobus modis, pura, vel iuridicè, & autoritative, quod facit solus Princeps, quia ad illum pertinet legem interpretari, ad quem constituere c. inter alia de sent. ex. l. in pratoris. ff. de prae. stipul. & l. 1. ac fin. C. de legib. Et tunc interpretatio est ejusdem auctoritatis, cujus ipsa scriptura legis aut privilegii, uti notat Archid. & Dominicus. c. ignorantiam. d. 28. Felin. in rubr. de refer. & Roman. cons. 260. Sed nihil novi operatur, nec cōcedit. l. adeo ff. de acquir. rer. dom.

Etiam

Eriam sub quibuscunque verbis conce-
 pra, quia tales interpretationes dicuntur
 potius declarationes, & explicationes,
 qui autem declarat, nihil dat, aut ponit,
 sed datum significat, aut factum demon-
 strat. *sed & si quaratur ff. si servit. vindic. l. i.
 heredes palam a de restam. Panor. c. quoniam
 fin. de cor. ff. & Gloss. c. per tuas de donat. Et in
 dem. ex. vi. de verb. signif. Imò si fieret decla-
 ratio amplior. Et in qua declararentur
 aliqua, quae non essent in scriptura hæc
 6 posset rejici, nec tolleretur jus prius qua-
 situm, quia jam non diceretur interpreta-
 tio, sed jus novum, & nova constitutio,
 ut bene inter alios advertit Rebuff. in pra.
 ben. p. 1. tit. de nō toll. ius. terr. Gloss. 5 Quia qui
 addit, jus novum efficit. l. ius. autē ff. de iust.*

7 *Idemque dico de interpretatione,
 quæ verbis non quadraret. In ejusmodi
 enim casibus præsumitur Princeps dece-
 ptus, & omnia per subreptionem ab ipso
 obrenta, ut post Felin. & Calder. subdit.
 Rebuff. loco cit.*

8 Sed est aliud genus interpretationis, de
 quo solùm hîc loquimur, quando nimi-
 rum, seu à privato aliquo doctore, seu e-
 tiam à pluribus, sed privata auctoritate,
 scriptura aliqua explicatur, tradendo sen-
 sum verborum, & mentem Principis, per
 eorumdem verborum explicationem,
 extensionem, vel restrictionem, & talis
 interpretatio nō habet aliam vim, quàm
 opinionis probabilis. Ad quod ego subii-
 cio sequentes regulas pro privilegiis.

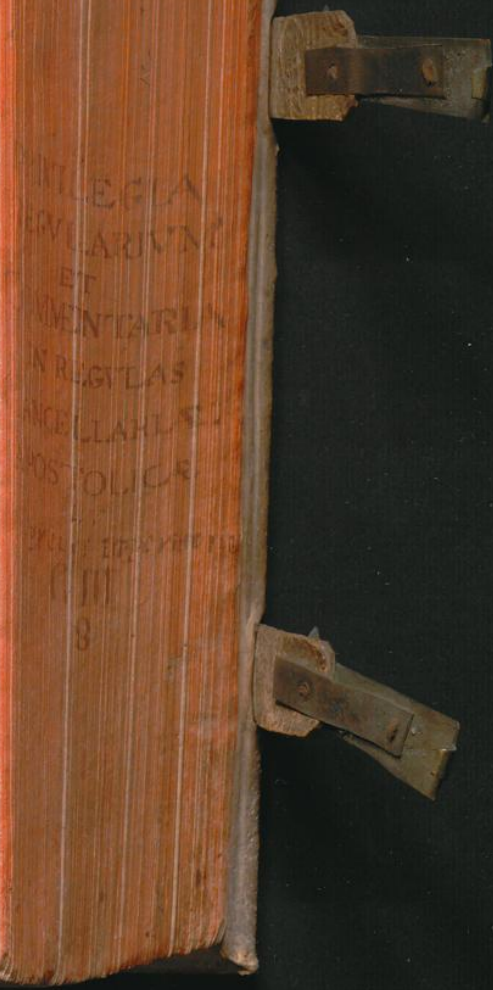
9 Prima est, quòd interpretatio cujuscun-
 que privilegii, sic debet semper fieri, ut
 scriptura addat aliquid supra jus cōmune
 10 Pareat ex dictis ubi quid privil. Et ita docet
 Crot. c. super eo de usur. & Rebuff. in pra. ben.
 in de pap. provis. per c. fin. 25. quaest. 1.

11 Secunda, quando privilegium est o-
 diosum, debet intelligi, & interpretari
 strictè, ut quàm minùs potest fieri dero-

get juri communi aut tertii c. fin. de transf.
 c. quod dilectio de consang. l. cum quidam ff. de
 lib. & posth. Joann. Andr. c. olim de ver. sign.
 Barth. & Caltr. l. fin. ff. de const. Cruz. in epir.
 privil. l. 2. c. 2. dub. 3. Conrad. Lancel. in temp.
 om. iud. lib. 1. c. 1. §. 4. Angel & Sylv. v. inter-
 pretatio. Quibus consentit Decius in c. ordi-
 nem de rescr. Si privilegium fuerit contra
 jus commune, secus si contra statutum
 tantum, vel consuetudinem particula-
 rem, quia tunc etiam vult esse late inter-
 pretandum. Quòd tamen Rebuff. in pra. tit.
 de provis. pap. nu. 10. non admittit, sed ait ea
 omnia esse strictè interpretanda, quæ in-
 veniuntur esse contra statuta, licet particu-
 laria.

Conciliando tamen utramque opinio-
 nem per doctrinam Panorm. in c. olim cit.
 Puto ego, quòd dum invenitur aliquid
 privilegium contrarium statuto, seu con-
 suetudini particulari, sed conforme juri
 communi, tunc erit late interpretandum,
 & dandus locus opinioni Decii. Sed si
 simpliciter adversatur consuetudini, seu
 statuto, & nec reducit ad jus commune,
 nec ad illud inclinatur tunc audiendus erit
 Rebuff. & secundum ejus mentem strictè
 erit interpretandum.

Ratio autem regulæ positæ est, quia 13
 Princeps non præsumitur unquam velle
 derogare juri tertii, ita quòd quidquid
 concedit, intelligi semper debeat conce-
 sum illo salvo. Ita Panor. c. cum ad hoc de
 cler. non resid. & cap. suggestum. de dec. Ubi 14
 D. D. Quia Principis voluntas semper
 præsumitur esse talis, qualis debet esse de
 jure, quod exigit & dicitur, ne alii fiat læ-
 sio. Ita Bald. c. licet in corrigendis de off. ord. 15
 l. omnes populi. ff. de iust. & iur. Unde si Prin-
 ceptis quidpiam concederet alicui, in alte-
 rius detrimentum, necesse esset in te-
 nore concessionis exprimere læsionem,
 si esset enormis, secundum Panor. c. cum
 ad

ad hoc de cler. non resid. Angel. v. privilegium. Sylv. eod. v. Cruz. in epit. privileg. lib. 2. c. 2. dub. 3. Et Barbof. in tractat. de off. & pot. Par. c. 25. n. 8. Et addere clausulam motus proprii, ac certâ scientiâ secundum Bald. c. licet causam de prob. Sin autem reputabuntur omnia obrepta per subreptionem & non fuisse menti Principis illa concedere l. 1. C. de fund. l. mtr. & l. 1. eod. de per. bon. Verum si Princeps sciret, non posse verificari gratiam nisi cum præjudicio juris alieni, & nihilominus illam concederet, censeretur per necessarium antecedens, velle illi præjudicare. Ita Decius conf. 113. Confalv. ad reg. 8. cancel. Gloss 36. Callador. decis. 35. de privil. Ferentill. in addit. ad decis. burati 577. & Tambur. ro. 1. de jur. Abb. d. 15. qu. 4. fol. 141. Ubi plures pro hoc Rota decisiones allegat in diversis materiis, pensionis, dotis, decimarum, usus fructus, & beneficiorum, sed hæc scientia erit verificanda in Principe, & simul qualitatis læsionis quam per privilegium suum infert alteri. Quod si forte ille in concessione exciperet unum casum, respectu cujus diceret se non velle derogare juri alieno, censeretur habuisse voluntatem derogandi in omnibus aliis, & privilegio locus esset respectu omnium aliorum, quia exceptio firmat regulam. Ita Dec. l. 1. ff. de reg. iur. Alexand. conf. 216. vol. 2. & communiter alii.

Addit Angel. v. privilegium causam etiam esse exprimentam, simul & verificandam in ejusmodi læsivis, & hoc cum tanto rigore, ut similiter veniant de subreptione notanda, si vel causa impulsiva inveniatur falsa. Nam falsitas hujus causæ sufficit ad vitandas litteras beneficiales c. postulasti de rescr. Ubi Abb. & Felin. Quæ autem falsitas vel subreptio sufficit ad vitandas litteras beneficiales, ea etiam videretur sufficere ad vitanda privi-

legia secundum eundem Abb. c. ad audientiam eod. & c. quod super de fid. instr. Et ita tenet Casar. v. interdictionum 1. & Angel. v. privilegium & v. rescriptum vide dicta supra cap. 3. §. 4. verb. falsis tamen. Et infra dicenda c. 8. §. 2. art. 3.

Tertia Regula pro intelligendis & explicandis privilegiis est quod quando aliquod invenitur simpliciter favorabile, interpretandum est largissimè, quantum fieri potest, in favorem utentis c. cum dilectus de donat. l. beneficiar. ff. de test. Et ibi Barth. Panor. c. quia circa de privil. & c. olim de verb. sign. Joa. Andr. & Butr. eod. Angel. & Sylv. v. privilegium Cruz. & Lancell. supra citat. Et hoc quantum patitur qualitas personæ, & verborum potestas ut volunt Burg. c. cum accessissent de const. Butr. c. maioribus de præben. Imol. eod. & Panor. c. quanto de censib. Sed tamen non potest extendi ad aliam personam, etiam militante eadem ratione c. hinc est 16. quæst. 1. Gloss. c. 1. 25. quæst. 2. Gomez. c. statutum de rescr. Roch. in rubr. de iur. pat. Et communiter DD. in c. sane de 19. privil. Neque in præjudicium tertii, nisi solius concedentis. Panor. Barth. Cruz. & Sylv. supra cit. Et multò minùs Reipublicæ l. jubemus C. de sacros. Eccl. Contra quam si rescriptum contineret aliquid, esset ipso iure nullum secundum Bald. quem citat & sequitur Sylv. item citatus.

Quarta Regula. In interpretatione privilegiorum, seu strictè, seu latè faciendâ, attendendæ sunt præcipuè sequentes circumstantiæ ut secundum ipsas interpretationem moderemur. Et primò quidem attendendum erit tempus, seu in quo privilegium fuit concessum, seu in quo illud ad usum debet adduci. Burg. c. cum accessissent de const. Secundò causa, seu motiva seu impulsiva, tacita vel expressa. Idem ibid. Tertio qualitas seu conditio personæ, cui privilegium loquitur, vel quæ

quæ illud concessit, Gloss. c. deinde d. 16. Bald. & Barth. l. ex militari ff. de mil. test. Angel. & Sylv. v. interpretatio & v. privilegium. Quartò, Attendere debemus ad materiam subjectam l. si uno Anno ff. Locat. Et Cruz dub. 3. citat. Quintò ad observantiam subsecutam. Socin. conf. 111. vol. 1. Corneus conf. 193. vol. 2. & Barbof. in praxi exg. penf. quæst. 6. num. 51. Sextò ad proemium scripturae Bald. l. fin. ff. de hered. inst. Barth. l. cum hi ff. de Transact. Socin. Cruz & alii citati. Septimò ad communem usum loquendi secundum quem verba solent intelligi. Innocent. & Panor. c. nonnulli de refer. Octavò ad postulata: Jak. f. r. c. de div. refer. Bald. l. eam quam eod. de fidei com. & c. in et de fid. instr. Alex. conf. 84. vel. 1. Marant. in spec. aur. p. 3. d. 9. Rebuff. in pra. p. 2. tit. de forma signat. simpl. & Cruz supra cit. Quia concedens præsumitur se conformare intentioni scz menti supplicantis c. inter dilectos de fid. inf. ubi Glossa. Nonò ad rationem naturalem, quæ ex ipsis verbis notari potest. Panor. c. suggestum. & c. secundo requirunt de appell. Cign. & Bald. l. non dubium c. de leg. Angel. & Sylv. v. interpretatio de quo est casus in c. final. de trans. l. ex facto §. 2. ff. de vulg. & pupil. & l. si re oportet eod. de excus. tur. §. sufficit Decimò ad conjecturas, & verisimilitudines. Panor. c. cit. secundo requirunt Bald. & Cign. quos ibi citat. Undecimò. Unum privilegium potest per aliud explicari, unus articulus per alium, sequentia per præcedentia, aut contra l. sciendum ff. quis satisd. cog. Et ibi Gloss. Et in auth. offeratur c. de lit. cont. Bald. l. fin. eod. de hered. inst. Et Barth. l. cum ff. de per. hered. Demum Duodecimum possumus uti in ejusmodi interpretationibus opinione communi secundum dicenda in sequentibus.

Sexta Regula. Quia in hoc Mundo duplici jure, seu potestate regimur, Ec-

clesiastica scilicet, & Civili. Et res omnes sunt fori Civili vel Ecclesiastici. Ideò & omne privilegium venit interpretandum conformiter ad forum concedendis, & ad ejus leges Bald. l. si quando 1. c. de bon. vacant. lib. 10. Barth. eod. Aufser. Clem. ut Clericorum de off. ordin. Et quos ibi citat Imol. Laudun. Zensel. & Bernard. Et si milititer quando privilegium versatur circa materiam fori Ecclesiastici, utitur Canonibus ad illud explicandum, vel legibus, si versatur circa materiam fori civilis. Panor. c. canonum de consi. Imol. c. 1. de prob. Gloss. l. 1. c. de sum. trin. & Barth. eod. 24. At si privilegium emanaret à Principe temporali circa materiam Ecclesiasticam, vel contra, quid juris! R. hoc non posse contingere (saltem directè, & propriè loquendo,) Nam ut suo loco dictum est, non potest quis dare privilegium, nisi super materia, super quam potest legem ferre, Princeps autem temporalis non potest disponere nec ferre leges super rebus Ecclesiasticis, & contra. Quòd si hoc contingeret, & Ecclesia acceptaret privilegium, arbitraret tunc fore explicandum non secundum leges, sed secundum Canones, quia per acceptionem fecit illud suum, & irrevocabile, & ideo de illo erit judicandum, ut de aliis juribus Ecclesiasticis. Idemque dico per proportionem de jure concessio Laicis ab Ecclesia, pro ea quæ dicit Benedict. in repet. c. Raynurius v. si absque liberis p. 2. num. 40. & seq. Cæterum quod attinet ad privilegia Regularium Clem. VII. districtè prohibuit quibusvis Ecclesiarum Prælati, ne ullo modo interpretentur privilegia Minorum, sed hoc Sedi Apostolicæ reservavit, ut refert Tambur. tomo primo d. 15. quæst. 6. 26. de iur. Abbat. Pro Dominicaniis verò Provincia Hisp. Innocent. VIII. sancivit ut Generalis adjuncta sibi personam Ecclesiasticam,

siastica, cum duobus jurisperitis in simul possint sua privilegia interpretari, fratresque eorum interpretationi acquiescere. Roder. *tom. primobull. in orac. eiusdem Innocent. & Cafar. v. privilegia §. 5. & 13.* Ac demum pro Congregat. Cassinensi Eugen. IV. Alexand. VI. Jul. II. Leo X. 27 Clem. VII. & Paul. III. voluere, ut quid quid dubii emerferit circa ejus privilegia, hoc secundum bonam & equitatem, favore animarum, & Monasteriorum, non secundum rigorem, aut apices juris explicetur. Margar. *in bull. cassin. & Pancirol. conf. 9. n. 7.* Et quia prædicti Pontifices non exprimunt à quo, aut quibus debeat fieri hæc explicatio. Relinquitur ut quisque Monachus prædictæ Congreg. in contingencia casus, possit sic favorabiliter sua privilegia interpretari. Quin etiam, seclusis prædictis constitutionibus id cuique licitum facit Barth. *l. in his ff. de cond. & dem.*

28 Pro coronide verò hujus capituli ego hoc monuero, quòd licet possimus uti epicheja, & regulis supra relatis, in explicandis privilegiis, non tamen illis adstruendis, aut negandis. Quando enim non constat de reali alicujus concessione, secundum dicta superioribus, non possumus illo uti. sicut nec abstinere tenemur, si similiter non constat de reali extinctione.

CAPUT VI.

De quibusdam clausulis, sub quibus solent Privilegia concedi vel confirmari.

SUMMARIUM.

- 1 In privilegiis habetur ratio clausularum.
- 2 Clausula insueta reddit scripturam suspectam.
- 3 Qui talem allegat, & non probat, puniatur de falso.

- 4 Ad quid referenda clausula, si plura puncta sunt in scriptura.
- 5 Ad quid, si uni articulo ex pluribus adiungitur.
- 6 Ad quid, si singuli articuli habent proprias.
- 7 Quando potest referri ad omnes articulos.
- 8 Ad quid referenda, si est in principio scriptura.
- 9 Ad quid, si in medio.
- 10 Ad quid, si in fine.

UT in ceteris scripturis & instrumentis, sic vel maxime in privilegiis habetur ratio clausularum sub quibus expediuntur, de quibus in communi id dixero. Quòd primò quando invenitur privilegium cum clausulis, contra solitum morem, vel stilum Curia, aut rationem, hoc ipso habetur pro suspecto per *c. causam. de testib. c. ex parte. de capell. mon. & c. quam gravi. de crim. fals.* Adeò ut qui clausulam insuetam & non bene probatam allegat, possit puniri tanquam de falso per *c. porrectum. de conf. ut.* Quòd si secundò nulla clausula talis invenitur, quæ instrumentum in suspensionem adducat, tum sub distinctione loquendum erit.

Nam vel in tenore scripturae inveniuntur plura puncta sub eadè dispositione, & tunc ubicunque clausula fuerit apposta, hæc referri debet ad præsentia tantum, per *c. inquisitioni. de appell.* Sic tamen, ut extendatur ad omnia, etiam in odiosis, si non repugnat aliquid speciale, aut aliud non constat de mente disponentis *arg. l. 1. c. de lib. præter. & l. fin. ff. de reb. dub.* Quando verò scriptura non habet nisi unum punctum, sed plures articulos, tunc si clausula apposta est in còtextu unius, respicit illum solum & censetur pars illius per *l. 3. ff. de lib. & posth. §. filius.* At si apposta est, seu in principio, seu in fine, & alii articuli habent suas proprias determinationes & clausulas, tunc ista ad illos non extenditur,

dicitur, sed tantum ad proximè positum
c. cum dilecti. de dol. l. si quis legata ff. de
cond. & dem. § l. si pro parte. eod. de in rem
vers. Sed si non habent articuli suas de-
terminationes, & non apparet ratio, qua-
re clausula attribuat uni potius quam
alteri, nec aliàs confurgit inconveniens,
si omnibus tribuatur, tunc ad omnes de-
bet applicari. de quo est casus in c. secun-
do requirit. de appell.

8 Rursus quando in Scriptura, non est
nisi unum punctum, sine ullis articulis
disparatis. Et clausula ponitur in prin-
cipio, tunc refertur ad omnia, si ejus na-
tura hoc patitur, & aliud non conitat de
mente disponentis c. Apostolus. 33. quæst. 6.
9 § l. si quis in principio. ff. de leg. 3. Quòd si
ponitur in medio, tunc nec præcedentia
respicit, nec sequentia, sed debet intelli-
gi secundum suum ordinem. c. causam quæ.
10 de refer. Quòd si denique ponitur in fine,
tunc refertur ad omnia præcedentia. c. o-
lim. eod. Vide Panor. c. cit. secundo requirit.
Et Specul. lib. 2. tit. de instr. edit. §. 11. &
rit. de disp. & alleg. §. 4.

11 Porrò clausulæ sub quibus expediun-
tur privilegia frequentius, aut etiam con-
firmantur, sunt istæ: Ad instar. Motu pro-
prio. Ex certa scientia, de plenitudine potesta-
tis. Supplentes omnem defectum, & non obsta-
ntibus quibuscunque, de quibus in sequen-
tibus.

§. I.

De Clausula: Ad instar.

S U M M A R I U M.

- 1. Clausula: Ad instar, sonat æquiparationem.
- 2. Supponit existentiam illius ad instar cuius est.
- 3. Quod, si de illius existentia dubitetur.
- 4. Efficitur huius clausulæ.
- 5. Actio, vel minuto priori Privil non auge-
tur n. c. minuitur concessum ad instar.

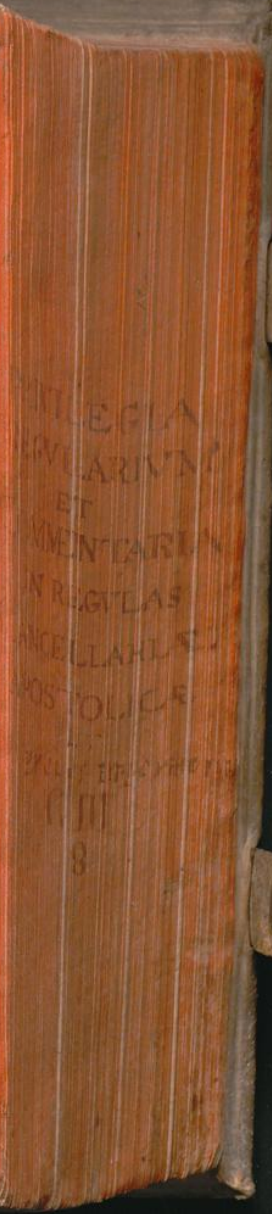
Hæc clausula suâ naturâ sonat æ-
quiparationem quamdam, & rela-
tionem similitudinariam unius ad al-
terum, ad instar cujus dicitur esse vel
fieri. Et sic quando datur privilegium
cum clausula: ad instar, Supponit illud
aliud ad cujus instar datur, sicut exem-
platum exemplar. Unde bene Panor. in
c. inter dilectos. de fide instr. monet, quòd
quando aliquis se fundat in privilegio
dato, ad instar. tenetur docere de prima
concessione, & probare illud prius ad cu-
jus instar suum esse dicit. Verùm si in
privilegio exprimeretur aliquis favor
determinatus, quem Princeps diceret
se concedere ad instar. (v. g. sic concedimus
hoc ad instar talis) & postea nullum inve-
niretur exemplar, non desineret valere
concessio quoad expressa, quia error in
demonstratione non vitiat dispositio-
nem, dum aliàs constat de mente dispo-
nentis ut hîc suppono. Et ita tenent Suar.
Rodriq. & Mirand. quos citat, & sequi-
tur Bonac. d. 1. de leg. q. 3 p. 7. §. 1. prop. 2.

Virtus verò clausulæ: ad instar, in hoc
constitit, quòd in secundo privilegio,
consentur concedi omnia quæ continen-
tur in primo, sub eadem omnino exten-
sione, vel restrictione respectivè. Inno-
cent. c. cit. inter dilectos. Bald. l. omnia. C.
de Ep. & Cler. & Navarr. in com. de jubil. no-
tab. 26.

Verùm si contingat augeri exemplar,
seu primum privilegium, non augebitur
propterea aliud, quod est ad instar illius
concessum, nec valebit quantum ad illud
augmentum. Idemq; per proportionem
dico, si adhibeatur illi restrictio, aut qua-
vis alia ratione alteretur. Et ratio est, quia
is qui concedit privilegium ad instar non
dirigit suam mentem, nisi ad id, quod in-
venitur actu fuisse prius concessum, non
autem ad futura.

E

§. II.

S. II.

De Clausula: Motu proprio.

S U M M A R I U M.

1. Omnia rescripta expediuntur duabus viis.
2. Motus proprius in rescripto nunquam praesumitur.
3. Effectus Motus proprii.
4. Princeps agens Motu proprio, an censeatur de plenitudine Pot. egisse.
5. In quibus Motus proprius non habet effectum & 7.
6. Motus proprius non inducit dispensationem.
8. Privileg. concessum ad Instantiam, interpretandum conformiter ad petitionem.
9. Privileg. concessum ad Instantiam, & Motu proprio, quomodo intelligendum.
10. Quomodo, si concessum fuit Motu proprio, & ad instantiam reformatum.

OMnia, seu privilegia, seu rescripta, expediuntur duabus viis, nempe vel Motu proprio concedentis, vel ad petitionem, & instantiam partis; Et quidem prima: nunquam praesumitur cap. si motu proprio. de prob. in 6. Gloss. cap. si pluribus. eod. Rebuff. in rom. ad concor. tit. de for. man. Verum, si id Princeps expresserit haec clausula operatur primo: Quod gratia reputatur magis spontanea, & ob id plenior, atque late interpretanda. secundo: Quod probentur vera, quae narrata sunt à Principe. Et iusta causa in illo praesumatur. tertio: Habet vim specialis expressionis, & sic purgat vitium subreptionis; cap. cit. si motu proprio, & clem. si Romanus. eod. quarto: Operatur idem quod clausula: ex certa scientia, & non obstantibus, de quibus infra. quinto: Tollit defectum personae. Gloss. & DD. cap. cit. si motu, & clem. item. cu. si

Romanus. Panor. cap. causam de testi. Ang. l. imperialis. C. de nupt. Lancel. in temp. lib. 1. cap. 1. §. 4. & Rebuff. in Pra. Ben. tit. de non toll. jus tert. & Rom. cit. An autem censeatur ex plenitudine potestatis facere, qui motu proprio? in utramque partem pugnant DD. Et ego sto pro negantibus, quia sunt termini nimis disparati. Et unus potest bene subsistere sine alio.

Non operatur verò, nec valet Motus proprius, in praedictum tertium. Panor. c. cit. causam. & cap. primo de sent. & rejud. Bald. c. ad aures. de rescr. Dec. cons. 544. vol. 3. Vital. de Camban. in tract. de claus. & alii. Neque tollit qualitates intrinsecas secundum eundem Vital. ibid. Neque extenditur ad insolita, secundum Rebuff. cit. Neque ultra intentionem concedentis, secundum Panor. cap. causam cit. Unde bene Franc. cap. si motu cit. & Cardin. 6. cons. 96. inferunt, quod v. g. non inducit dispensationem. Et à fortiori idem dico, & hanc clausulam nihil operari, ubi commissa est subreptio seu error in expressione falsae causae, aut inhabilitate personae. ut notat Barb. claus. 78. & Sanch. lib. 3. de matr. d. 21.

Quod si privilegium fuit concessum ad instantiam, simpliciter erit explicandum, & conformiter ad petita, iuxta illa quae in superioribus dixi. Verum si simul adjungatur motus proprius, dicendo v. g. sic talis supplicavit nobis, cui Motu proprio annuimus. Tunc privilegium debet intelligi tanquam concessum solo motu proprio, & Principem fuisse motum ad concedendam gratiam à seipso absque ullo respectu ad rationes sibi propositas, quamvis tamen nihil repugnet utroque modo moveri, ut docent Bald. c. nisi specialis. de off. leg. & Paris. cap. accedentes. de praescr.

Quando verò prima concessio signatur

atur: Motu proprio. Et postea reformatur, cum clausula: concessum, ut petitur, vel simpliciter in forma communi. Tunc reformatio intelligitur facta similiter Motu proprio, quia relatio debet fieri ad primam concessionem. secundum quam ista posterior venit regulanda. Ita Rebuff. in Pra. Ben. tit. qua cont. bul. opp. poss. per l. affe totoss. de hared. inst. & l. ait. prator. ff. de re iud.

§. III.

De Clausula: ex certa scientia.

SUMMARIUM.

- 1. Ex certa scientia aliquid fit duobus modis.
- 2. Certa scientia non facile presumitur.
- 3. Conjectura certa scientie.
- 4. An probari possit per testes.
- 5. Effectus certa scientie.
- 6. Non aequivaler claus. plenit. potestatis.
- 7. An valider revocata a iure, vel consilio.

D Vobus modis potest intelligi aliquid fieri ex certa scientia. Primò quidè quando ita exprimitur in instrumento, & secundò, quando talia verba talesq; clausulae apponuntur in instrumeto, vel cum talibus circumstantiis expeditur, ut ex his quasi per necessariam consequentiam colligatur, hunc qui in tali instrumento disposuit, certum omnino fuisse, & optimè instructum de omni negotio, de quo disposuit. Ita Panor. c. ad hac. & cap. nonnulli de reser. Felin. c. inter. de excep. Innoc. c. statutum. de reser. in 6. & Jal. l. si quis iniquum. ff. de iur. om. iud. Tales autem conjecturae inducentes praesumptionem certa scientie, sunt v. g. quando Princeps ait se disponere cum cognitione causa, ut vult Roman. conf. 327. (Nam hanc cognitionem esse necessariam ad hoc, ut clausula certa scientie

fortiatur suos effectus, docent Gloss. cap. 2. de schis. Joan. Andr. & Imol. eod. Innoc. cap. veniens. de fil. praes. & alii per cap. nihil. de elect. & l. 1. c. si serv. aut lib. ad decur.) Vel quando in confirmatione inferitur tenor rei confirmata. Panor. c. cum venerabilis de const. Vel quando super eadem re conficitur duplex rescriptum. Buttr. cap. porrecta. eod. & cap. que in Ecclesiariu de const. vel quando Princeps facit actum super eo quod est juris. Alex. conf. 133. vol. 5. cap. 1. Unde quod Gloss. in cap. ex multiplici. de decim. & Clem. etsi principalis. de rescrip. ait scientiam non praesumi, intelligi debet de facili, & ex levibus indiciis, secus autem si adsint violenta, qualia sunt supra relata, & plura alia, per quam distinctionem ego illam concilio cum Doctoribus in superioribus citatis. An verò scientia probetur per testes negat Alex. conf. 11. l. 7. Quod ego intelligo de testibus posthumis, nam si adsint qui dicant, & probent se fuisse praesentes principi asserenti se ex certa scientia disponere, non video cur illis fides sit neganda, nisi forrè ex tenore scripturae, & aliis circumstantiis convincantur mentiri.

Effectus verò hujus clausulae sunt, quòd primò aequivaler clausula: Non obstantibus l. item Vlpianus. ff. de ex. tut. Et etiam clausulae. de plenitudine potestatis, secundum Gloss. & Panor. c. ad hac. de reser. Innocent. c. innovuit. de elect. Card. conf. 4. Roman. conf. 336. & 369. & Vital. de Camban. in tract. claus. Quamvis contrarium sit probabilius, & inferendum ex dictis, in praeced. §. Secundò: Quòd per illam censetur Princeps derogare nedum legi, sed etiam consuetudini. Casan. in cap. 5. conf. 24. Tertiò: Quòd censetur operatus, & gratiam contulisse ex causa, qua semper justa in illo reputatur. l. relegati. ff. de pan. Quartò: Quòd excludit errorem,

rem, ignorantiam deceptionem, & sic purgat vitium subreptionis, adeo ut nemo lit audiendus contra id, quod Princeps ait, se ex certa scientia fecisse. Bald. in *extrav. imperialis*. Quinto, Supplet defectum solemnitatum, non quidem essentialium, sed accidentalium. Rota decif. 234. in *novis. l. si quis. ff. de legat. 3.* Sexto facit reviviscere Privilegia antiquata, etiam per Bullam revocata, adeo ut non sit opus facere mentionem talis Bullae, aut illi derogare, quia haec clausula habet vim novae concessionis, & revalidandi invalida. Gloss. c. sicut grave, & c. veniens. de *transf. & c. quia diversitas. de conc. prab.* Rosell. v. *absolutio*. Portel. v. *privil. confr.* Sigif. à Bonon. in *tract. de elect. p. 2. p. 2. c. 4. dub. 76.* Junipar. in *d. ff. iur. pont. d. 2. q. 2. c. 3.* Mirand. in *man. to. quest. 45. art. primo*. Donat. *ret. regul. to. 1. tract. 1. 1. question. 3.* Bordon. in *cons. regul. to. 2. ref. 52* Marcellin. à Sancto Benedict. in *comp. privil. Ful. v. privilegia. in notab. & Chassaing. 7 p. 1. tract. 1. c. 2. prop. 4.* Fallit tamen secundum aliquos ipsorum, si privilegium foret revocatum per jus commune, vel per concilium generale. Quamvis alii velint etiam hoc casu clausulam operari.

§. I V.

De Clausula: ex Plenitudine Potestatis.

SUMMARIUM.

1. Plenitudo potestatis quibus tribuitur.
2. Eius effectus, & seqq.
6. De potestate Principis dubitare nefas.
7. Nemo potest ei dicere, cur ita facis.
8. In Principe semper praesumitur iusta causa.
9. Non potest contra Principem praescribi plenitudo potestatis.
10. Nec potest ille à se abdicare, aut exhaurire.

11. Privilegium concessum sub clausula plenitudo potestatis est superlativum.
12. Per hanc clausulam censetur Princeps dispensare.
13. Nihil potest opponi, ubi reperitur.
14. Tollit omnia contraria.
15. Purgat vitium subreptionis.
16. Nunquam praesumitur Princeps uti hac potestate.
17. Ea non potest uti indifferenter.
18. Peccat, & tenetur ad restitutionem, si ad arbitrium utitur.
19. Quomodo intelligendum, quid possit rem suam alicui tollere.

PLENITUDO potestatis adscribitur omni Principi non recognoscanti in suo statu superiore, & aliàs appellatur summum jus, seu absoluta, vel extraordinaria potestas, absoluta inquam, quia ab omni legum obligatione libera, & exempta, à nullo dependens, supra omnia iura, ad omne quod non sit intrinsicè malum se extendens, & omnia potens, etiam quadrata aquare rotundis, inquit Hofl. in *cap. novit & c. cum venissent. de iudic. & cap. quanto de transl. Panorm. cap. cum venissent. c. 1.* Gammar. *ca. licet de ret. permut. in 6.* Et Franc. *ead. in rubr. de testa.* Per hanc potestatem Princeps jura condit, interpretatur, & mutat, ut fusè tractant DD. *cap. que in Ecclesiis. de const. & fin. C. si cont. ius vel ut. pub.* Per hanc retractat, & mutat quod prius fecit. Felin. *cap. novit. c. 1.* & Bald. *l. 2. C. de servit. & aqua.* Per hanc aufert uni jus suum, & rem suam, & alteri donat. *l. item si verberatum. ff. de rei vend. l. quavis. ff. de nat. rest. Legitæ l. fin. C. si cont. ius vel ut. pub. & l. quoniam. eod. de prec. imp. off. Gloss. clem. sep. de verb. sign. §. nunc ostendendum.* Per hanc deum dispensat, & privilegia indulget. *capit. proposuit. de conc. prab.* Et adeo Religiosè offertur Principibus Supremis haec potestas, ut com-

6 communi voce omnia jura clament, esse
 7 instar sacrilegii, dubitare de Principis
 8 potestate l. 2 C. de crim. saci Nec quisquam
 9 possit ei dicere cur ita facias. Jason. l. re-
 10 scripta C. de prec. imp. off. Quia semper præ-
 11 sumitur iusta causa motus. Gloss. e non est
 12 de vot. & l. relegati ff. de pen. Cign. & Are-
 13 tin. l. cit. rescripta Panor. c. que in Ecclesiarum
 14 de const. & c. cum venissent de iudic. & à nemi-
 15 ne potest tolli à Principe, aut contra il-
 16 lam præscribi. Innocent. cap. bone 2 de post.
 17 præl. Panor. c. omnis de cons. Et legitur l. com-
 18 perit ff. de præser. 30. an. Sicut nec ipse po-
 19 test illam abdicare, aut exhaurire, quia
 20 non potest unquam tantum per illam
 21 concedere, quin adhuc plus sibi retineat.
 22 c. dudum de præb. in 6.
 23 Atque ex hoc quod hæc potestas est talis
 24 & tanta, rectè inferunt Bald. in cap. quoniam
 25 de off. del. Et Corral. in tract. de privil.
 26 Quod quando privilegium aliquod datur
 27 sub ista clausula, sine dubio designatur
 28 aliqua gratia superlativa, & singula-
 29 ris. Adeo ut virtute illius censeatur Prin-
 30 cepts dispensare supra jus communis o-
 31 pus sit, ut notat Guid. Pap. in tract. de re-
 32 scrip. Et ubi reperitur inserta, nihil possit
 33 opponi, quominus rescriptum effectum
 34 sortiatur Marfil. l. unoquoque ff. de re iudic.
 35 Bald. l. 2 C. de servit. & aqua. Alciat. & Dec.
 36 et. & alii quos citat & sequitur Barbof.
 37 in tract. de claus. 4 1. Et aufert omnes defe-
 38 ctus, secundum Alexand. lib. 2. cons. 195. Et
 39 tollit ac remover omnia contraria ab-
 40 que alia derogatione, & sine clausula: non
 41 15 præsumitur secundum Bald. cons. 253, lib. 10.
 42 de demum vitium subreptionis purgat,
 43 secundum Rodolphin. c. 5 de absol. princ. pot.
 44 Verum, quia hæc clausula operatur
 45 tam extraordinarios effectus, ideo nun-
 46 quam præsumitur. Neque Principe vo-
 47 luisse uti absoluta potestate, nisi in eo
 48 actu, quide ordinaria sustineri non po-

test, & qui sit factus ex certa scientia, ut
 docent Felin. c. 1. de const. Innocent. c. immo-
 17 tuit de elect. Et Conrad. Lancell. in temp. c.
 1. lib. 1. §. 3. Et maxime in præjudicium ter-
 18 tii, ut notat Rodolphin. supra cit. c. 6. Imò
 19 optimè monent Innocent. cap. cit. innotuit.
 20 & post ipsum Panor. in cap. ad hæc de refer.
 21 non posse Principem uti plenitudine po-
 22 testatis sine causa. Et hunc usum ipsi esse
 23 licitum, solummodò, cum per potesta-
 24 tem ordinariam non posset sufficienter
 25 suis subditis providere, sin minus illum
 26 peccare, & iniq̄e agere tenerique ad re-
 27 stitutionem illis, quos sic agendo laedit.
 28 Quòd verò communiter allegatur, & nos
 29 superius notavimus, posse Principem de
 30 absoluta potestate alicui rem suam tolle-
 31 re, debet semper intelligi, non tantum
 32 cum causa, ut dicunt Innoc. c. que in Eccle-
 33 siarum de const. Panor. eod. Et c. cum venissent
 34 de iudic. c. sua nobis de cons. & c. cum dilectus de
 35 jur. pat. Sed etiam sic quòd teneatur
 36 personæ laica providere de re equali, &
 37 ei compensare omne damnum, quòd ex
 38 sua rei ablatione patitur, ut volunt Gloss.
 39 l. si locus ff. quem ad servit. amitt. & cap. unice. de
 40 de allod. in usib. feud. ubi Bald. Isner. & Af-
 41 flict. c. 1. de pace ten. Rolland. cons. 69. vol. 2.
 42 Et alii in l. 2. C. quib. ex. caus. fer. pro prem. lib.
 43 accip. Contra Alber. & Castr. l. si locus citat.
 44 Surd. cons. 313 & Capol. in tract. de servit.
 45 urb. præd. Quorum opinio posset forrè ad-
 46 mitti in casu l. cit. si locus. Sed non tamen
 47 ad alias materias trahi. Ad quod ita loqui-
 48 tur Rebuff. in præben. p. 1. tit. de non toll. iur.
 49 quas. Gloss. §. num. 35. Ista potestas absolutã, est
 50 potestas, que diabolica potius dici debet, procedit
 51 enim à potestate iniuriosa, & est contra legem
 52 divinam, de qua superius dixi de Naboth. Et item
 53 contra legem naturalem, civilem, & canonicam
 54 ideo qui illa utuntur effrenata dominatione, nec
 55 non consultores eorum, qui hæc suggerunt, &
 56 actus eorum diabolici sunt. Quos nisi respiciunt,
 57 possidebis

REGIA
 ARVNI
 ET
 MONTARIAN
 N. RUGTAS
 ANCELLARUM
 POSTOLICE
 ER...

possidebit infernus, ubi erit stertus, & stridor dentium. Intelligite hæc, qui consulitis principibus placentia, & vobis in futurum plurimum horrenda preparatis. Hactenus Rebuff.

§. V.

De Clausula: *Supplentes omnem defectum.*

SUMMARIUM.

- 1 Clausula *Supplentes*, quando adhibetur rescriptis.
- 2 Solet adungi claus. plenit. potestatis.
- 3 Validat, quod ante erat invalidum.
- 4 Inducit dispensationem.
- 5 In multis non operatur, & seqq.
- 6 Quando habet locum, non operatur nisi in expressis.
- 7 Et ad effectum ut rescriptum recipiatur.

1 **H**Æc clausula solet adhiberi magis communiter, quando jura, vel privilegia innovantur, adhibeturque per viam plenitudinis potestatis, unde & moris est, ut ambæ hæ clausulæ conjungantur in rescriptis, seu privilegiis. Et tunc operantur validando privilegium, ut is cui conceditur, possit illo uti, non obstante, quod aliàs non posset propter aliquem defectum, qui intervenit in prima illius concessione. Et hoc qualiscunque sit ille defectus, modò juris positivi, quia omnes tales tolluntur virtute hujus clausulæ. *Clem. sepè de verb. signific. v. ceterum de defectus.* Imò etiam si illi versentur circa substantialia actus, ut vult Alex. *conf. 79. vol. 1.* Unde Panor. *in cap. si quis de conf.* ait quòd hæc clausula facit validum, quod ante erat invalidum. Et ratio est, quia illà positâ, censetur dispensatum, ut monet Specul. *lib. 1. tit. de leg. §. 6.*

Secus autem dicendum de defectibus juris divini, aut naturalis, quia quoad illos clausula nihil operatur. *Clem. cit. sepè & Clem. pastoralis de re ind.* Et Tusch. *to. 1. concl. 343.* Neque similiter quoad defectus surgentes ex causa naturali. Lancell. *in temp. lib. 1. cap. 1.* Neque quoad defectus substantiales. Vivian. *in pract. iur. lib. 13. c. 8.* (Intellige si procedant contra jus naturale aut divinum, aliàs locus erit opinioni Alexandri supra relata.) Neque quoad defectu causæ Barbof. *de claus. 177.* Neque demum quoad defectus qui concernunt personam supplicantis. Monet. *c. 7. de com. vult. vol.*

Quin etiam ubi hæc clausula verè supplet, non operatur, nisi in expressis, & specificatis defectibus, ut notat Lancell. *supra cit.* Unde v. g. si quis excommunicatus, bigamus illegitimus aut similem aliquem defectum patiens, illum tacuit in supplicatione, non suppletur per hanc clausulam, nisi rescriptum conceptum sit subtili forma, ut evidenter appareat Principem illum scivisse, & voluisse in illo dispensare. Specul. *supra cit.* Et Camban. *in tractat. claus.* Quibus addo, quòd quantum ad eosdem defectus, quos hæc clausula tollit, illos non tollit quoad omnia, sed tantum per ordinem ad privilegium, cui insertum est, & ad hoc ut is cui concessum est, illo utatur, quantum verò ad alia, & alios actus, nullo modo censetur habitatus, aut in suis defectibus dispensatus, & ita evidenter potest colligi

ex ipso tenore Rescriptorum Pontificiorum.

S. VI.

De Clausula: *Non Obstantibus.*

SUMMARIUM.

- 1 Clausula: non obstantibus, quando utitur Princeps.
- 2 Hæc habet duos effectus generales.
- 3 Iure aliquid potest disponi multis modis.
- 4 Privilegium datum contra jus, an valeat omiffa hæc clausulâ & 5.
- 6 An sit contra statutum.
- 7 An si jus procedit irritando.
- 8 Quando jus exigit specialem mentionem, ei non derogatur per solam clausulam: non obstantibus.
- 9 Neque sufficit hanc mentionem facere, nisi simul fiat singulorum punctorum magis notabilium.
- 10 Jus privatim & privilegium potest tolli per formam æquivalentem ei, sub qua sola conceditur revocari.
- 11 Ad irritandum prius testamentum sufficit cognosci mentem disponentis.
- 12 Clausula: non obstantibus, non abrogat privilegium juratum.
- 13 Neque insertum juri.
- 14 Neque concessum non subdito, vel pia cause.
- 15 Neque quando transit in contrarium.

HAc clausula utitur Princeps ad derogandum juri, vel legibus jam vigentibus. Et habet duos generales effectus, primo enim tollit subreptionem *c. non potest de preb. in 6.* Et secundo possunt per illam obtineri quæcunque, & quotcunque, ut notat Rebuff. *in formand. Apost. 8. mandamus.* Sed hæc ut clarius explicemus.

3 Adverte, quod jura vel simpliciter disponunt statuendo, jubendo, vel prohibendo. Aut disponunt irritando, quidquid in contrarium factum fuerit. Aut denique firmando, id quod jam statutum est,

ac decernendo, ne per ullam aliam futuram dispositionem revocetur, nisi facta expressa illius mentione, vel inserto ejus tenore de verbo ad verbum, vel cerrè servatâ aliâ formâ.

Igitur quando datur privilegium contra jus latum primo modo, convenit inter omnes illud vallere, cum clausula illa generali: *Non obstantibus.* An autem valeant, etiam clausulâ non adhibitâ sub distinctione Resp. per doctrinam, quam tradunt Panor. & Joann. Andr. *in c. nonnulli de rescr.* Quod sic, si est contra jus scriptum, quia cum Princeps non præsumitur jus ignorare, qui leges omnes tenet in scrinio pectoris. *l. omnium C. de testa. & Gloss. c. præterea d. 23. & c. veniens de rescr.* Ideo & quando concessit privilegium contra tale jus, censetur illi voluisse derogare, nec opus fuisse illa clausula. At secus est, quando privilegium datur contra statutum, tunc enim non valet, omiffa clausulâ, ratione sumpta in oppositum. Princeps enim præsumitur illud statutum ignorare, quia est quid facti, in factis autem præsumitur ignorantia, aut saltem oblivio, etiam propriis, & maxime in Principe, qui undique negotiis obruitur *cap. 1. de const. & cap. eam te de rescr.*

Similiter quando datur privilegium contra jus secundo modo latum, non valet nisi adhibitâ clausulâ derogatoriâ, ut vult Panormit. *c. cir. nonnulli.* Aut saltem aliâ, quæ æquivalet v. g. ex certa scientiâ, vel motu proprio, ut docet Joann. Andr. *eod.* Et ratio est, quia Princeps non præsumitur velle aliquid concedere contra jus sic constitutum, & sub illo rigore, unde si quid fortè contra illud concesserit, reputatur aut per subreptionem concessisse, aut propter importunitatem. *Barth. l. fin. C. si con. ius vel ut. pub. & in extr. av.*

Demum.

8 Demum, quando datur privilegium contra jus tertio modo latum, non sufficit illa clausula generalis, ad validandum tale privilegium, & derogandum juri sic lato, quia quando traditur aliqua forma servanda, ita obligat, ut quidquid gestum fuerit, sit irritum; ubi illa omissa est *cap. sicut Romana 1. & cap. cum ordinem de refer. Et ita tenent non pauci quos citat, & sequitur Tamburin. tomo primo de iur. Abb. d. 18. question. 16. Quin etiam Panormitan. in capit. ex conquestione de restit. spol. vult ut quando jus invenitur hoc tertio modo latum, fiat non solum mentio ipsius in secundo, ad hoc ut illi derogetur, & subsistat tale jus novum, aut privilegium, sed etiam ut fiat mentio de omni puncto notabili, quod continet, dicendo v. g. sic concedimus talem gratiam, non obstante tali lege, in qua hoc statutur, &c.*

10 Addunt tamen aliqui quod licet ita sit, quod generalis clausula derogatoria sola non sufficiat ad derogandum legi, seu juri habenti formam prescriptam, sub qua sola possit revocari, satis erit si per aliquam aliam æquivalentem illi derogetur, quod maxime locum habere videntur respectu Statutorum privatorum, & privilegiorum. Nam quia Princeps presumitur ignorare talia, certe sequeretur illum non habere sufficientem, & debitam potestatem regendis suis subditis, si illis non posset (ubi opus est) derogare per clausulas æquivalentes, formæ prescriptæ, & quam ut dictum est presumitur ignorare; facit ad hoc tum quod Princeps non potest ligare manus suo successorum. Tum quod cum adæquatorum sit eadem dispositio, & virtus l. 1. ff. de legat. 1. Nam refert etiam utrum ex illis fiat *cap. licet ex quadam de testibus l. certum ff. si cert. per. l. quoties ff. de hered. inst. & l. fin. Codice de his qui ven. et ar.* Et sic licet sit ali-

qua forma prescripta à Principe, sub qua sola dicat legem suam, aut privilegium posse revocari, alias verò semper manere in suo vigore, censetur tamen sufficienter revocatum, si successor omittat illam formam usque fuerit alia æquivalenti, & cessabit tale privilegium. Ita Panormit. *cap. cum instantia de cens.* Et quem ibi citat Feder. de sen. *constit. 47. Sylv. v. privilegium num. 10. & v. exemptio num. 11. Comit. lib. 1. resp. moral. question. 103. in theol. moral. lib. 2. quest. 10. capit. 15.* Ad quod facit doctrina Cardin. in *Clem. 1. de sepult.* Ubi ait, quod si in secundo testamento apponitur aliqua specialis expressio per quam aperte colligitur mens testatoris, hæc sufficit ad revocandam priorem dispositionem, etiam si fuerit in illa dictum, quod debet ad hoc exprimi aliquid speciale v. g. nomen alicujus Sancti. Utraque opinio est probabilis, vide autem *sect. 4. dub. 7.*

Sed & sicut clausula illa generalis non obstantibus, non est sufficiens ad tollendum jus, seu privilegium, concessum ut non revocetur, nisi servata certa forma modo supra explicata. Sic etiam non est sufficiens ad extinguendum statutum, vel privilegium juratum, secundum Glossam *cap. cum non deceat de priv. l. g. in 6. Et Vital. de Camban. in tract. claus.* Vel quod invenitur insertum corpori juris, secundum aliam Gloss. l. 2. ff. de iudic. & auth. quam privim. Codice ubi de crim. *arg. oport.* Vel demum concessum non subdito, aut pice causæ, secundum dicenda, ubi de revocat. privileg. Et à fortiori quod tranlhvit in contractum.

* * *
* * *

CAPUT VII.

De usu Privilegiorum.

SUMMARIUM.

- 1 Perplexitas maxima circa usum privilegiorum.
- 1 Non facile utendum privilegiis.
- 3 Privilegia sunt remedia extraordinaria.
- 4 Inconvenientia ex eorum faciliiori usu.
- 5 In usu privilegiorum sufficit opinio probabilis.
- 6 In eligenda opinione debet esse delectus auctorum.
- 7 Quibus Auctoribus adhaerendum in materia privilegiorum.
- 8 Quando extat dubium de privilegio aliquo, quid faciendum.
- 9 In privilegii attendendum ad substantiam gratia.
- 11 Et ad formam prescriptam.
- 10 In scriptura, verba debent servire intentioni.
- 12 In foro conscientia valent gesta, etiam non servata forma prescripta in scriptura.
- 13 Actus potest subsistere non servata solemnitate.
- 14 Regulares possunt uti suis privilegiis in utroque foro.
- 15 In gratiis, non arguitur a paritate rationis.
- 16 Privilegiatus non utitur privilegio contra pariter privilegiatum.
- 17 Fallit in eo qui est privilegiatus in specie.
- 18 Privilegiis concurrentibus praesertur potentius.
- 19 Privilegium quando dicatur potentius.
- 20 Regulares possunt uti privilegiis, sine special. Licentia suorum Superiorum.
- 21 Praelati Regularium non possunt illis limitare usum privilegiorum.
- 21 Privilegio limitato in uno ordine, alii non tenentur se conformare limitationi.
- 23 Nec Episcopi nec Principes temporales possunt impedire Regulares ab usu legitimo suorum privilegiorum.

SI quæ sunt, in quorum usu reperitur difficultas, hæc puto, sunt privilegia Regularium, difficultatem faciunt tum Bullæ summorum Pontif. admodum variae, tum decreta juris & conciliorum, tum doctorum opiniones, tum vel maxime Cardinalium Declarationes quibus prædicta privilegia, fuere successivis temporibus revocata, tum deinde restituta, tum postea modificata, restricta, explicata. Ut ex his omnibus, vix fas sit certi quid divinare, aut eligere, nisi summo, & admodum tædioso labore, ab eo, cui patientia, & otium fuerit sufficiens, legendis ejusmodi tot Bullis, decretis, constitutionibus, declarationibus, decisionibus, & opinionibus, ac simul prudens solertia, & judicium, ad hæc omnia ad invicem conferenda, & ad discernendum quid sit revocatum, quid adhuc validum, & quo casu sit uti licitum. Nec parum difficultatem auget ipsa praxis, quæ notari potest, non tantum inter Ordines Regularium. Sed etiam inter ipsos ejusdem Ordinis, imò & Monasterii Religiosos, dum pro sua mente sibi quisque jus dicit, & pro suo ferè arbitrio quod placet recipit, quod displicet reiicit.

Quare quod ego hac in Parte primò consulo, sit, ut nemo facile ullo privilegio utatur, aut oblata quavis occasione, sed tunc tantum, cum vel urgens necessitas suadet, vel bonum aliquod inde consecuturum allucet: si speratur incrementum gloriæ Dei vel cultus Divini, conscientia proximi pacificatio, mentis serenatio aut quid aliud simile. Nam privilegia sunt remedia extraordinaria contra jus. Et quædam dispensationis species, Ratio autem dicitur, non esse utendum extraordinariis, nisi raro admodum, & quando ordinariis non sufficiunt, ad quod insuper sunt duo motiva, quia

F alias

aliàs vileſcent ipſa privilegia frequen-
tiori uſu, & inde res etiam Eccleſiaſtica.
Et ſient Regulares exoliſ Episcopis, & Cle-
ro ſæculari, ut experientia jam docuit in
multis locis.

- 5 Id ſecundò dixerò, quòd ad vitandos
ſcrupulos in hoc uſu privilegiorum po-
teſt quiſque eſſe contentus opinioni pro-
babili, & illam ſequi, etiam contra pro-
babilem, & ſuam ipſius propriam. Ve-
6 rùm debet eſſe delectus aliquis circa opi-
niones Doctòrum, in hac materia maxi-
mè; omnes enim qui de privilegiis tra-
ctant, ſcripſerunt conformiter ad ſuam
atatem, aut patriam, ſeu ſua gentis ge-
nium, longè aliter Itali, longè aliter Gal-
li, & tranſmarini; Antiqui, & Moderni.
Unde quia privilegia, fuerunt ſucceſſu
temporis alterata, aucta, revocata, reſti-
tuta: Ingenia excitata, ſcientiæ illuſtra-
ta: Opiniones elucidata: Ideo ego ar-
7 bitor potiùs adharendum modernis
quàm antiquis: Italis hiſ qui amant opi-
niones ſtrictiores. Tranſmontanis, hiſ
qui largiores. Solùm verò citantibus, &
allegantibus, & non profeſſo tractanti-
bus, parum fidendum.
- 8 Atque ideo dico ego tertio. Quòd dum
oritur dubium circa aliquod privile-
gium, recurſus ante omnia habendus eſt
ad Bullarium, & ipſe tenor conceſſionis
ex integro legendus. Pro cujuſ intelle-
ctu poterit ſe quiſque juvare, præceptio-
nibus traditis in ſuperioribus cap. 5. & 6.
dico autem, potiùs eſſe recurrendum ad
Bullarium, quàm ad alios libros vel au-
ctores, quia illi non rarò referunt privi-
legia, ſolùm ex parte, aut etiam aliquan-
do mendosè, & quòd peiùs eſt, erroneis
inſcriptionibus notata, & verbis detor-
tis falſata, eò quòd plus æquo ſuis ama-
nuenſibus crediderunt, vel quia ab aliis
jam errantibus, hæc quæ tradunt exſcri-
pſerunt.

Quartò. Lecturus autem aliquam Bal-
lam, debet primò attendere ad ſubſtan-
tiam gratiæ, ſeu conceſſionis, inſiſtendo
ſemper, & adharendo intentioni Princi-
9 cipis, potiùs quàm verbis. Nam in omni
diſpoſitione id ſemper obſervandum vo-
lunt jura, ut verba intentioni, non inten-
tio verbis deſerviat. *can. ſedulo d. 38. c. por-
rò & c. recepimus de privil. c. intelligētia & cap. 11
in hīs de verb. ſign.* Et ſecundò, ad formam,
ſeu modum, quem in uſu talis privilegii
ſervandum Princeps voluit (ſi quem ta-
men ſervari voluit) Quia actus celebra-
tus ſine forma præſcripta non tenet. *l. i. ff.
de ſtip. l. cum hi ff. de tranſ. & l. traditionibus C.
de pact.* Circa quòd tamen Minch. *l. 3. contr.
illuſ. cap. 28.* Valde notabiliter dicit, quòd
licet acta non teneant omiſſâ formâ de-
bitâ, tenent tamen in foro conſcientiæ,
quando finis juris, ſeu à lege intentus ha-
betur, etiamſi fortè ipſa forma, ſeu ſo-
lemnitas juris, & præſcripta non ſerve-
tur. A qua doctrina non multùm differt
Crot. in rubr. de appell. num. 3. Ubi allegato
Baldo ait, quòd licet actus non poſſit ſub-
13 ſiſtere ſine hiſ, quæ ſunt de illius ſubſtan-
tia, bene tamen ſine hiſ quæ ſunt de ſo-
lemnitate & forma. Quidquid ſit autem
de aliis actibus juridicis, & eorundem
validitate, aut nullitate ex omiſſione ſo-
lemnitatum, aut ſubſtantialium, in quo
non parum variant DD. Admitto ego o-
pinionem Minch. pro uſu privilegiorum,
& puto quòd ſaltem in foro conſcientiæ,
& tenebit actus virtute alicujus geſtus, ſer-
vatis ſubſtantialiter requiſitis, ex natura
rei, quamvis fortè illa omittantur, quæ
tanquam de forma, & ſolemnitate præ-
ſcribuntur obſervanda.

Quintò poſſunt verò Regulares uti 14
ſuis privilegiis in utroque foro, & etiam
extra Sacramentum confeſſionis, ut do-
cent Suar. *1. 4. de Rel. l. 9. c. 2.* Roder. *10. 1. 99.
reg. 8.*

reg. 8. art. 1. Celest. success. in theol. mor.
 11. art. 8. & communiter alii. In quo tamen
 cautos oportet eos esse & prudentes, ut
 intentioni, & terminis concessionum
 semper adhaereant, & nihil extendant, e-
 15 tiam data simili, vel majori ratione. Ut e-
 nim bene monet Panor. c. ad aures de rescr.
 nu. 7. In gratiis, & dispensationibus non
 arguitur ex paritate vel majoritate ratio-
 nis. c. per venerabilem qui Sil. sint leg.
 16 Sexto sed & item privilegiatus non
 utitur privilegio contra pariter privile-
 giatum, sed tunc conuassatis privilegiis,
 ambo deducuntur ad jus commune, & il-
 lo utuntur, *auth. de sanct. Ep. coll. 9. §. sed &*
has presenti & auth. nisi rogati C. ad trebell.
 Barth. *auth. quas actiones eod. de sacr. Eccl. f.*
 Ferret. c. in presentia de prob. num. 84. Paris.
 eod. n. 114. Panor. eod. n. 37. & c. cum causam
 de prob. nu. 2. Suar. li. 8. de leg. c. 23. & alii.
 Quod intelligitur ubi omnimoda æqua-
 17 litas concurrat. Alias enim privilegiatus
 in specie, hoc est in casu, seu causa, de qua
 agitur, utitur suo privilegio, contra pri-
 vilegiatum in genere tantum. Quia privi-
 legiatus in specie, seu actu agit pro dam-
 no vitando, privilegiatus verò in genere
 seu habitu, pro lucro acquirendo; is autem
 praefertur qui conatur vitare dam-
 num. Panor. c. ad aures de prescr. & c. in praes-
 sentia cit. Ferret. eod. Bald. l. fin. ff. ex quib. caus.
 & *auth. cit. quas actiones de sacr. Eccl. Bald.*
auth. perpetua eod. Covar. in reg. possessor. p. 2.
 §. 2. Ancar. conf. 36. & Parlador. rev. quot
 c. 17. Et sic v. g. Minor laicus, & conse-
 quenter privilegiatus in specie restituitur
 contra alium minorem privilegiatum
 solum in genere, de quo est casus in capit.
audis de in int. rest. & l. verum ff. de min. s. item
 18 *quatuor* Quod si privilegia concurrant in
 specie respectu ejusdem causae, praefertur
 hoc, quod est potentius: de quo est casus
 19 in l. ci. verum & seq. Pontentius autem ap-

pellatur; vel in quo ut dictum est, agitur
 de damno vitando, vel quod fuit conces-
 sum ex causa magis favorabili, ut dicunt
 Panor. Ferret. & Barth. citati. Quod si pri-
 vilegia sunt paripotentiæ, tunc utriusque
 locus esse potest, de quo est casus in capit.
 cit. audis, ubi quæ Ecclesiæ contra se in-
 vicem restitutionem accipiunt ob omif-
 sas probationes.

Septimò, Quando Papa dat privile- 20
 gium uni Ordini regulari sub conditio-
 ne, ut Fratres talis Ordinis non utantur
 tali privilegio, nisi ex licentia Superio-
 rum (quomodo dicuntur aliqua conces-
 sa Societ. Jesu.) Fratres tamen aliorum
 Ordinum habentes beneficium commu-
 cationis nō indigent ejusmodi speciali li-
 centia suorum Superiorum, ad hoc ut tali
 privilegio possint uti, sed cum eadem li-
 bertate illo utentur, qua omnibus aliis.
 Ratio est, quia quando communicatur pri-
 vilegium cōmunicatur ipsa gratia in sua
 substantia non verò modus utendi, & quo
 is cui fuit concessum, illo utitur, quia
 illa restrictio licentiæ, seu conditio gene-
 ralis in Soc. Jesu requisita non est privil.
 nec ad gratiam spectat. Unde quia quid-
 quid recipitur, & communicatur, ad mo-
 dum recipientis recipitur. Et modus quo
 alii Ordines recipiunt privilegia, nō fert,
 ut illa recipiant cum tali dependentia,
 ideo quando aliquod illis datur vel com-
 municatur, possunt eodem liberè uti, eo
 modo quo aliis utuntur, & absque ejus-
 modi speciali Generalis, vel Superioris
 sui licentia. Ita Cruz in epit. privil. lib. 2. c. 4.
 Donat. in praereg. to. 1. tr. 7. qu. 9. Suar. R. 5-
 driq. Mirand. & plures alii quos citat, &
 sequitur Diana tr. 2. dub. regul. res. 81. Quid-
 quid in contrarium dicat Tambur. tomo 1.
 de iur. abb. d. 17. quæst. 9.

Octavò Prælati Regularium, vel Capi- 21
 tula generalia non possunt illis tollere,

vel restringere usum alicujus privilegii nisi ad hoc habeant specialem auctoritatem à Papa, tunc quia privilegia habent naturam legis, inò sunt leges privatae, inferiores autem nò possunt tollere legem à Superiore positam. Tum quia sicut nemo dat quòd non habet, sic neque aufert, quòd non dedit, Pralati autè Regularium non dederunt ipsis sua privilegia. Ita Roder. *tom. 1. qq. reg. qu. a. 2.* Quòd si de facto ita contingat, aliquod privilegium tolli, vel limitari in aliquo Ordine, non tenebitur, alius illo abstinere, aut limitationi se conformare, etiamsi sortè illud acquisierit per solam viam communicationis, ab illo primo cui fuit limitatum, vel sublatum, & Ratio est, quia Ordines regulares utuntur privilegiis independentèr à se invicem. Ita Portel. *in sum. qq. reg. v. privil. commu.* Ubi sic infit. licèt aliqua Religio, cui originariè fuit concessum aliquod privilegium, illud mutet, & eo non utatur, per revocationem Superiorum, aliam tamen Religio cui communicatum fuit, potest illo uti plenariè, & secundùm formam concessionis. Et ita etiam præter Portel. tenent Cordub. *in comp. privil. v. communicatio.* Mirand. *in man. p. 2. qu. 42. art. 5.* Molphes. *in sum. tr. 9. cap. 12.* Roder. *tom. 1. qq. reg. 9. art. 9.* & in ejus compendio Patres Recollecti. *v. communicatio* Et Bonac. *de privil. prop. 7. §. 2.* Vide dicta *c. 3. §. 4.* ubi de communicat. privileg. *v. vñ autem.* Et hæc nota pro dicendis *3. scit. seq. c. 2.* ubi de benedictionibus *num. 11.*

23 Neque Episcopi, neque Principes, aut Magistratus temporales possunt prohibere Regulares à legitimo usu suorum privilegiorum. Sin autem? locus est compensationi occulta. Patet, quia Regulares non sunt illis subditi, & multominus Papa, ejusvè leges, & jurà ab illo sancita. Dixi autem legitimo usu, quia secus esset ubi inveniretur manifestus abusus, cum

justa defensio sit de jurè natura, & Princeps, & Episcopus sint advocati & protectores suorù subditorum, quibus jucumbit, ab ipsis avertere damna, si qua Regulares abutendo suis privilegiis, vellent illis inferre. Vide *scit. seq. c. 1. §. 1. v. 13.*

CAPUT VIII.

De Amissione Privilegiorum.

DUobus modis potest amitti aliquod privilegium, nempe *causaliter*, & in actu primo; aut *effectivè*, & in actu secundo. Causaliter quidem, quando supervenit aliqua circumstantia, propter quam judicio prudentis viri, judicatur jam illicitus & injustus usus talis privilegii, licèt interim adhuc toleretur. Quo casu privilegiatus non dicitur adhuc amisisse privilegium, sed mereri amittere, & causam supervenisse propter quam expediat, ipsum illo spoliare. At verò amittitur privilegium *effectivè*, & in actu secundo, quando seu Autoritate Superioris tollitur seu aliqua alia via ex recensendis penitus extinguitur, & taliter, ut jam omnis illius usus non modò sit illicitus, sed etiam nullius virtutis & efficacia. De hoc utroque modo amittendi privilegia, *mutatoriè* & *effectivè*, ego agam in seqq.

§. I.

De Capitibus, ex quibus Privilegiatus meretur amittere Privilegium.

SUMMARIUM.

- 1 Meretur quis amittere Privilegium ex culpa vel ex causa.
- 2 Amittitur Privilegiu propter abusum, & quando.
- 3 Abusus quid importet & seq.
- 5 Amittitur Privilegium propter crimen.
- 6 Propter

cit esse aliis nimis onerosum, & damnosum *c. dilecti & c. suggestum de decim. Gloss. cap. quid pernovalde de verb. sign. Panor. eod. & c. cum ad hos de cler. non resid. Specul. tit. de instr. edit. §. 11. lib. 2. Corraf. in tract. de privil. Quo casu volunt DD. ut reducat ad debitam aequitatem, & moderationem. Verum si enormem laesionem infert, absolute cessare, tenent Guil. Bened. in cap. ragnutius de testa. v. & uxorem nu. 253. Reb. in pra. p. 1. tit. de differ. int. reser. & privileg. nu. 44. & alii apud ipsum.*

S. II.

De Capitibus ex quibus effectivè amittitur Privilegium.

SUMMARIUM.

- 1 Privilegia amittuntur 6. modis.
- 2 Amisso Privilegio, nefas ad illud redire.
- 3 In dubio Privilegium non praesumitur amissum.
- 1 Sicut sex viis acquirantur Privilegia, ita & sex amittuntur, scilicet per revocationem, renuntiationem, cessationem causam, non usum, contrarium usum, & praescriptionem, de quibus omnibus acturus infrequentibus, id in communi dixero, quòd quacunq; via, & quocunq; ex capite amittatur aliquod privilegium postquam tamen semel amissum fuerit, jam omnis illius usus incipit esse illicitus. Adeo ut nefas sit, ad illud redire. Unde Joann. Ant. de Nigris in extrav. unic. de vit. & bon. cler. comparat privilegium amissum virginitati de qua Poëta. Nulla reparabilis arte, lapsa pudicitia est. Id dubio tamen, nullum privilegium reputatur amissum, ut notat Gloss. in sum. 25. q. 2 Feder. Roman. Gambar. Boer. & Seraph. quos citat, & sequitur Tambur. r. 1. de iur. Abb. d. 16. q. 10. Quia ex quo constat de concessione, & non de amissione, possessio stat pro existentia.

ARTICULUS I.

De Amissione Privilegiorum per revocationem.

SUMMARIUM.

- 1 Per quas causas res nascitur, per eas destruitur.
- 2 Revocatio privilegii dicitur mutationem iudiciorum in principe.
- 3 Princeps revocans privilegium facit contra suam dignitatem.
- 4 Quod in principe est indecens iudicatur impossibile.
- 5 Ex causa potest tolli privilegium.
- 6 Sed haec causa debet respicere utilitatem publicam.
- 7 Et tenetur Princeps compensare privilegium.
- 8 Sine causa non potest tolli privilegium.
- 9 Existente causa ad dispensandum, peccat Superior, si non dispensat.
- 10 Alias peccat Princeps.
- 11 Id solum dicimus posse, quod de jure.
- 12 Valet revocatio privilegii, etiam si Princeps revocando peccaverit.
- 13 Privilegium cause pia an revocabile.
- 14 An concessum ad instantiam Principis.
- 15 An concessum non subdito.
- 16 Donatio acceptata non potest revocari.
- 17 Concessum per modum simplicis gratiae potest revocari, & 22.
- 18 An concessum per modum remunerationis.
- 19 An si transit in naturam contractus, & 25.
- 20 Quae sunt juris naturae, non subiacent voluntati humanae.
- 21 An possit in aliquo casu ab eo recedere.
- 22 Sola voluntas in Principe sufficit ad revocandum privilegium gratiosum.
- 23 In revocatione privilegii quatuor servanda.
- 24 Quomodo revocatio intimanda.
- 25 Ea revocationis promulgatio sufficit ad reddendum illicitum usum privilegii, quae sufficit in lege, ad hoc ut obliget.
- 26 Princeps

11 princeps supplet ad validandum actum, gestum
 per privilegium revocatum, dum revocatio
 invincibiliter ignoratur.
 12 si privilegium revocari est illicitus, etiam non
 acceptata revocatione.
 13 deus in quorundam opinione.
 14 si usus privilegii sit illicitus, revocatio debet esse
 sufficiens.
 15 de intimata legitime.
 16 licitum in quibusdam casibus non deferre revo-
 cationi privilegii.
 17 privilegia Regularium obnoxia revocationi.
 18 licet sunt duplicis generis.
 19 quid tenendum de oraculis.
 20 Vani Pontifices ea revocant.
 21 Revo. aut nulla de facto sunt revocata.
 22 de concessis per scripturam quid dicendum re-
 missive.

Hac via amittuntur, quando is qui
 concessit, aut ejus successor decla-
 rat se nolle ut amplius locū habeant, quia
 ait Panor. in c. atsi Clerici de judic. Nihil
 est tam naturale, quam ut per quas causas
 res nascitur, per eas destruat. Verūm
 in omnia privilegia possint revocari
 non parum controvertitur inter DD.
 Et quidem.

1 Nulla posse revocari, sic nonnulli ad-
 struunt, quia revocatio dicit mutatio-
 nem, voluntatis in revocante, omnis au-
 tem mutatio dedecet nedum Principem,
 sed quemvis virum gravem. Princeps
 igitur faceret contra suam dignitatem, si
 aliquod privilegium revocaret. Unde ju-
 ri clamant, quod beneficium Principis decet
 esse perpetuum c. decet de iur. in 6. Quod si de-
 cuit maneat, indecens est ut tollatur,
 quod verò in Principe est indecens, judi-
 cantur impossibile, ut notat Aufrer. in
 Clem. 1. de off. ord. nu. 45. verūm hæc impos-
 sibilitas est tantum moralis, & potius eu-
 jusdam congruentiæ, & sic non conclu-
 dit totus hic discursus.

Alii volunt ut attendatur ad causam
 qua revocationem suadet, & dicunt quod
 ubi subest aliqua justa, poterit privilegiū
 limitari, vel conditio adhiberi secundum
 Lud. Molin. lib. 4. primog. c. 3. Et Peregrin.
 lib. 1. de jure fisci tit. 3. Aur etiam absolutè
 tolli, ut concedunt Pinell. lib. 1. c. de bon.
 mat. p. 3. Rolland. conf. 66. Alex. conf. 216.
 vol. 2. & Menoch. lib. 2. de præf. 10. Modò ta-
 men talis causa respiciat utilitatem pub-
 licam, ut volunt Ruin. conf. 330 vol. 1. Cra-
 vet conf. 276. Surd. conf. 203. Et Riminald.
 jun. conf. 601. Quo casu renebitur adhuc
 Princeps compensare hunc, cui tollit pri-
 vilegium, secundum Dec. l. id quod nostrum
 ff. de reg. jur. Socin. conf. 266. vol. 2. Et Jas.
 conf. 253. vol. 2. Per l. 1. c. quib. ex caus. servia
 pro pro. & l. si quando eod. de oper. libert. Vide
 dicta ubi de claus. plen. pot.

At quando nulla causa justa subest,
 qua privilegium revocandum suadeat,
 volunt authores hujus opinionis, absolu-
 tē non posse revocari. arg. l. Titius ff. de ob-
 seq. auth. de referend. coll. 2. cap. suggestum de
 decim. c. licet & c. postquam 25. qu. 2. Ubi di-
 citur quod Pro necessitate, corrigendorum vi-
 tiorum, privilegia Ecclesiarum, vel imminuun-
 tur, vel penitus mutantur. Unde datur infe-
 rendum, quod ubi non subest necessitas,
 id est justa causa, non poterunt minui, vel
 mutari, facit quod privilegium participat
 plurimum de natura dispensationis. Imò
 coincidit cum dispensatione secundum
 Innoc. c. in nostra de iur. Et Camban. in tr.
 de privil. At quando adest causa dispensan-
 di, peccat Superior, si non dispensat, vel
 si dispensationem prius datam tollit, ut
 tenet Gloss. can. Domino d. 50. & can. exigunt
 1. quæst. 7. Rebuff. cap. postulasti de Cler. ex-
 com. Franc. cap. licet canon. de elect. in 6. Ca-
 pistran. in extr. 1. 10 ann. 22. de verb. signif. Et
 alii Canonistæ in cap. quanto 2. qu. 5. Quos
 sequitur Barbat. conf. 40. vol. 4. & Sylv. v.
 dispen.

PRIVILEGIA
 REGULARIUM
 ET
 MONASTICARUM
 IN REGIS
 CELLARUM
 POSITUM
 8

- 10 dispensatio. Ergo similiter peccat Superior revocando privilegium, cuius continuandi subest, & durat causa. Quod si peccat revocando, ergo non potest revocare: quia posse id solum dicimur, quod de jure, seu iuste l. filiam ff. de cond. indeb. can. 2. quest. 2. AzO. can. nos in quemquam 2. quest. 1. Gloss. cap. nisi cum pridem de renunt. Et Natta in Clem. sepè de verb. sign. Verum neque solvit hic discursus difficultatem. Tum quia licet privilegium, & dispensatio conveniunt in aliquibus, non tamen
- 11 in omnibus, & sic non licet arguere à dispensatione, ad privilegium. Tum quia licet demus peccare Principem tollendo privilegium, vel dispensationem, non tamen sequitur non valere revocationem, postquam semel facta est. Alii putant, esse attendendum ad causam, propter quam concessum fuit privilegium
- 12 de cuius revocatione agitur. Volunt enim, non posse revocari concessa ad causam piam, vel saltem non nisi à grè admōdum, & per specialem expressionem cap. si propter tua debita de rescr. in 6. l. liberti ult. ff. de alim. & cib. leg. Cign. l. 1. C. quando imp. in re pup. & vid. Et Corral. in tract. de privi.
- 13 Alii attendunt personam, ad cuius instantiam privilegium fuit concessum, quia data ad instantiam Regis vel Reginae, fortiuntur quandam excellentiam ab eorum personis & precibus, ut propterea non soleant comprehendi sub ulla revocationibus, ex statuto Adriani 6. tit. de cessionib. Paris. cons. 14. vol. 4. & Roman. cons. 393.
- 14 Alii demum magis è re visum fuit, ut habeatur ratio personarum, quibus privilegium fuit concessum. Et dicunt, quod concessa non subditis, non possunt revocari post acceptationem, quia transeunt ad illos, non tanquam leges, suam naturam re-
- 15 vocabiles, sed tanquam contractus, vel

quali, id est per modum donationis, quæ semel acceptata non potest amplius revocari, eò quod per acceptationem jus quæritur l. perfecta C. de donat. quæ sub mod. Archid. cap. quicumque 6. quest. 1. & 11. quest. 3. Innoc. cap. novit. de judic. Panor. eod. & cap. super eo, de appell. cap. inter alia de Imm. Eccl. & cap. suggestum de decim. Joann. Andr. cap. constitutus de rel. dom. Host. in sum. cit. de privileg. qualiter. Et Specul. tit. de inst. edit. §. nunc autem.

At verò quantum ad concessa propriis subditis, distinguunt & dicunt, quod concessa, sic ut semper retineant naturam gratiæ, possunt revocari, quia conservatio gratiæ pendet à voluntate concedentis, Innoc. cap. in nostra de jur. jur. Aufrer. Clem. 1. de off. ord. Sylv. & alii passim. At verò secus est de concessis per modum remunerationis, seu compensationis, in consequentiam alicujus operis præstiti, vel præstandi, hæc enim non possunt revocari secundum ipsos, quia non retinent naturam simplicis gratiæ, sed transeunt in contractum, & sunt jura quæ sita, quæ ideo non possunt tolli ab his quibus sunt quæ sita, sin autem, dicunt, eos non teneri deferre revocationi arg. cap. 2. de spons. & l. ab empirico ff. de pact. Ita Bened. cap. raynuius de resta v. duas num. 36. & v. si absque scit. 3. num. 43. Panor. cap. in nostra cit. Innocent. cap. novit item cit. Ubi Canonista. Et in cap. 1. de prob. Cignus & alii in l. digna vox Cod. de legib. Et l. 2. eod. de servit. & aqua, ubi scire monet quod licet Deus subjecerit leges Principi, non tamen contractus. Tiraq. l. si nunquam C. de revo. don. Bald. l. qui se patris, eod. unde libert. Barth. l. omnes populi ff. de inst. & iur. Et l. penult. eod. de decret. ab ord. sac. ubi Legista. Afflict. decis. 128. Cephal. cons. 559 vol. 4. Rolland. cons. 13. vol. 3. Surd. cons. 419. vol. 3. Sanctar. lib. 1. var. resol. quest. 17. Molin. Rebell. & Less.

Iell. quos citat & sequitur Lugo tomo. 2. non est de vot. & cap. 1. de et. & qual. in 6. An-
 gel. l. quidam consuli abant. ff. de re iud. Jas. l. 1.
 si testamentum C. de testa. Et Barth. l. 2. eod.
 si serv. aut lib. 10. Si tamen Princeps ita fac-
 ceret, notaretur de livitate, & forte etiam
 peccaret, sic gratis turbando subditos, &
 pro arbitrio dando ac auferendo, hoc est
 enim quod Daniel vel maxime culpabat
 in Rege Nabuchod. apud ejus filium Bal-
 tassarem. Quos volebat (inquit) exaltabat,
 & quos volebat, humiliabat. Dan. 5. (a)
 Quantum verò ad concessa non sub- 25
 ditis, vel quæ transeunt in contractum,
 arbitror ego non posse quidem revocari
 potestate ordinaria, bene tamen per ab-
 solutam, seu supremam, & extraordina-
 riam, secundum ea, quæ dixi ubi de claus.
 plent. pot. Ratio primæ Partis est, quia per
 potestatem ordinariam, dum Princeps
 operatur, conformat se legibus & juri
 communi, quod vult servari contractus,
 & jubet esse fidelem. Ratio verò secundæ
 Partis est, quia Princeps non potest à se
 abdicare plenitudinem potestatis, quæ
 transcendit omnia jura, & omnia pacta
 rescindit (ubi opus est) secundum dicta
 loca cit.
 Unde conciliando opiniones omnes 26
 superiores, dico, quòd quantum ad DD.
 tenentes, nulla privilegia posse revocari,
 etiam illa quæ continent simplicem gra-
 tiam, debent intelligi secundum decen-
 tiam, & ex quadam congruitate, ut om-
 nis illa impossibilitas resolvatur in sim-
 plicem indecentiam. Quantum verò ad
 alios tenentes ea saltem non revocari,
 quæ transeunt in contractum, vel quæ
 concessa sunt favore causæ piæ, seu ad in-
 stantiam Regis, intelligi debent de pote-
 estate ordinaria, non de supræmâ & abso-
 luta, (a) iustitiæ & rationis ordo suadet ut qui à suc-
 cessoribus suis mandata servari desiderant, decessor-
 is sui statuta custodiant. c. iustitiæ 27. quæ 1. & c.
 institutionis. eod. q. 2.

Iell. quos citat & sequitur Lugo tomo. 2. non est de vot. & cap. 1. de et. & qual. in 6. An-
 gel. l. quidam consuli abant. ff. de re iud. Jas. l. 1.
 si testamentum C. de testa. Et Barth. l. 2. eod.
 si serv. aut lib. 10. Si tamen Princeps ita fac-
 ceret, notaretur de livitate, & forte etiam
 peccaret, sic gratis turbando subditos, &
 pro arbitrio dando ac auferendo, hoc est
 enim quod Daniel vel maxime culpabat
 in Rege Nabuchod. apud ejus filium Bal-
 tassarem. Quos volebat (inquit) exaltabat,
 & quos volebat, humiliabat. Dan. 5. (a)
 Quantum verò ad concessa non sub- 25
 ditis, vel quæ transeunt in contractum,
 arbitror ego non posse quidem revocari
 potestate ordinaria, bene tamen per ab-
 solutam, seu supremam, & extraordina-
 riam, secundum ea, quæ dixi ubi de claus.
 plent. pot. Ratio primæ Partis est, quia per
 potestatem ordinariam, dum Princeps
 operatur, conformat se legibus & juri
 communi, quod vult servari contractus,
 & jubet esse fidelem. Ratio verò secundæ
 Partis est, quia Princeps non potest à se
 abdicare plenitudinem potestatis, quæ
 transcendit omnia jura, & omnia pacta
 rescindit (ubi opus est) secundum dicta
 loca cit.
 Unde conciliando opiniones omnes 26
 superiores, dico, quòd quantum ad DD.
 tenentes, nulla privilegia posse revocari,
 etiam illa quæ continent simplicem gra-
 tiam, debent intelligi secundum decen-
 tiam, & ex quadam congruitate, ut om-
 nis illa impossibilitas resolvatur in sim-
 plicem indecentiam. Quantum verò ad
 alios tenentes ea saltem non revocari,
 quæ transeunt in contractum, vel quæ
 concessa sunt favore causæ piæ, seu ad in-
 stantiam Regis, intelligi debent de pote-
 estate ordinaria, non de supræmâ & abso-
 luta, (a) iustitiæ & rationis ordo suadet ut qui à suc-
 cessoribus suis mandata servari desiderant, decessor-
 is sui statuta custodiant. c. iustitiæ 27. quæ 1. & c.
 institutionis. eod. q. 2.

G

luta,

REGIA
 IMPERII
 ET
 ELECTORUM
 SACRÆ
 PALATII
 AUSTRIÆ
 BIBLIOTHECA

lura, quæ tamen supponat causas urgentissimas quæ exprimentur in revocatione, & cum clausulis efficacissimis, secundum dicta, ubi de claus. non obstant. & de claus. plenit. pot. & ubi de intellectu privileg.

26 Nam in omni revocatione hæc quatuor sunt semper observanda, nempe primo, ut exprimat privilegium, seu illa pars privilegii, quæ revocatur: secundo causa movens ad hanc revocationem faciendam, puta aliqua ex his propter quas dicebam in præcedenti §. aliquem mereri amittere privilegium: tertio. Adhibentur clausula: pro natura privilegii revocandi, generales, aut magis speciales, & efficaciores secundum dicta similiter in superioribus, & præcipue, ubi de claus. Non obstantibus, quarto. Revocatio intimatur. Quomodo verò illa debent intimari.

27 Navarr. Notab. 11. de indulg. Salas de leg. d. 12. sect. 6. Suar. lib. 8. de leg. c. 4. A for. p. 1. inst. lib. 5. cap. 3. quæst. 6. & Regin. in pra. lib. 13. num. 157. putant nihil referre, & teneri privilegiatum abstinere privilegio, statim atque intelligit esse revocatum, quomodocunque interim hæc ad ipsum cognitio deferatur; Rebuff. verò in pra. ben. tit. de for. vicar. num. 212. Boer. decis. 347. Cutill. in addit. ad præf. 4. Mancinæam dub. 32. Bonac. disp. 1. de leg. qu. 2 p. 8. & alii apud ipsos, volunt ut hæc intimatio fiat per nuntium, vel Epistolam ad hoc destinatam. Addit Sor. lib. 1. de inst. & iur. quæst. 1. nu. 4. Nec sufficere revocationem factam in curia Principis. Sed esse promulgandam in Diocesi propria privilegiati. Et si sint plures qui privilegio utuntur, volunt nonnulli, quos suppresso nomine citat Valch. 1. 2. d. 156. c. 4. etiam in singulorum oppidis, & civitatibus, esse promulgandam.

28 Verum hujus sum ego mentis, eam

promulgationem revocationis cujuscunque privilegii sufficere ad hoc ut tollatur, quæ de jure communi sufficit pro legibus, ad hoc ut dicantur obligare ut quemadmodum lex statim obligat post sufficientem promulgationem, ita statim cesset privilegium post sufficientem revocationis promulgationem, & omnia in contrarium facta deinceps sint irrita, etiam facta ab ignorante revocationem, ita Coscius. cap. cognoscentes de const. nu. 87. Bellam in præem. Clem. num. 83 & Lud. Mol. to 6. de iur. tract. 5. d. 70. nu. 2. Quamvis possit dici quòd quamdiu ignorantia est invincibilis, censetur (ad validanda talia) Princeps supplere, quòd majora inconvenientia in statu publico vitentur per ea quæ ego tractavi ubi de aquis privileg. per viam erroris. Quòd si admitti debet, vel maxime in ulu privilegiorum Regularium.

Et quamvis communiter dicatur de legibus, acceptandas esse ad hoc ut obligent non pollunt tamen ita ratiocinari circa revocationem privilegiorum, sed statim atque hæc legitime, & sufficienter facta est, oportet abstinere, quia, sicut non licet uti privilegio non concessio, ita nec revocato, perinde enim est, non fuisse concessum, vel esse revocatum, & qui tali privilegio uteretur, posset puniri tanquam de fallo, arg. l. fin. ff. ad l. cornel. de fall. Dixi autem legitime quia in opinione eorum, qui volunt non posse revocare, tunc contrarium erit tenendum. Nam sicut (hæc supposita opinione) non potest esse legitima, hoc est justa revocatio, sic non erit obligatio ei deferendi, nec abstinendi privilegio revocato, nisi revocatio acceptata fuerit. Dixi item sufficienter, puta servatis circumstantiis assignatis, nempe cum expressione debita illius privilegii quod Princeps intendit revocare, & causa

causæ moventis, cum clausulis efficacibus
juxta dicta, ubi de claus. *non obstantibus*, &
claus. *plenit potest.* Et facta intimatione
secundum opiniones supra memoratas,
33 Quod si aliquid ex his omisum fuerit,
34 si in revocatione, nulla causa expres-
sa fuerit, putatur Princeps fuisse circum-
ventus, secundum Steph. Cost. in cap. *Alma*
Mater de sent. excom. in 6. §. in jectivitatibus.
Unde & non tenebuntur subditi deferre
revocationi. Idemque dico si non utatur
clausulis satis efficacibus, aut si confuse
loquatur, seu alius defectus in scriptura
notetur, vel intimatio fiat indebitè, tunc
enim ut dictum est præsumitur Princeps
circumventus, vel certè supposititia re-
vocatio.

35 Atque hæc quasi in communi. Quod au-
tem attinet ad privilegia Regularium,
non desunt qui putent, esse irrevocabi-
lia, tum quia spectant ad causam piam,
tum quia transferunt in contractum, tum
quia ad instantiam Regum concessa pro
majori parte, tum quia causæ quæ ut con-
cederentur suaserunt, adhuc durant &c.
Sed certè contrarium probat praxis &
communiter docent omnes, ut Felin cap.
1. de prob. Et cap. quæ in Ecclesiarum de const.
Decius eod. Gloss. c. *decer de reg. jur. in 6.*
Franc. eod. Barth. leg. hi qui ff. de iur. imm.
& leg. quod semel ff. de decret. ab ord. sac. Bald.
leg. qui se Patri Cod. unde lib. Fulgos. l. privi-
legia eod. de sacros. Eccl. Cravet. conf. 276. &
Martin. Laud. in tract. de privil. qu. 34.

36 Ut verò sciamus, quamnam privilegia
Regularium sint verè, & effectivè revo-
cata, advertendum est, hæc esse in duplici
differentia, nam quædam illorum fuere
concessa solo vivæ vocis oraculo (ut lo-
quuntur) alia verò per constitutiones,
37 & Bullas scriptas. Et quidem quod ad ora-
cula attinet, sit inter hæc adhuc distin-
ctio, quia horum aliqua, licet sola voce

originariè fuerint concessa à Summis
Pontificibus, successu tamen temporis
fuerunt innovata, & confirmata ab aliis
per constitutiones & Bullas scriptas, at-
que inde mutaverunt naturam, & habue-
runt vigorem non virtute solùm oracu-
lorum, sed virtute ejusmodi constitutio-
num, inter quas etiam meritò debent nu-
merari ut jam ego monui ubi de confir-
privileg. v. quia verò.

Igitur Gregor. XV. Anno 1622. die 38
1. Septemb. Cùm inaudiisset, nonnulla
oracula minus certa circumferri, volens
hac in parte omnem abusum refecare ab
Ecclesia, revocavit primò omnia oracu-
la tam à se, quàm suis prædecessoribus e-
manata, quæ non forent concessa ad in-
stantiam Regum, & manu alicujus Car-
dinalis attestata; B. quæ incipit: *Romanus*
Pontifex. Et cùm non satis adhuc provi-
sum videretur per hanc constitutionem.
Urban. VIII. Anno 1631. die 20. Decemb.
omnia profus oracula revocavit, ad cu-
juscunque instantiam forent concessa,
aut quomodocunque firmata, & roborata.
B. quæ incipit: *Alia felicitis recordationis.*
Attamen quia oracula transferunt in na-
turam constitutionum per varias con-
firmationes subsequetas usque ad Clem.
VIII. inclusivè ut plenius tractavi ubi de
confir. v. quia verò. Ideo revocatio Gre- 39
gorii vel Urbani, pauca admodum ora-
cula afficit, aut fortè nulla, nempe ea so-
la, quæ emanaverunt à Leone XI. &
Paulo V. qui soli sederunt à Clem. VIII.
usque ad prædictum Gregor. XV. Et
quamvis fortè mens illius, & Urbani
VIII. alia fuerit, loquendo tamen secun-
dum principia juris, hæc opinio mihi vi-
detur omnino certa aut saltem probabi-
lis, atque ideo tuta in conscientia. Et ita
tenent Peyrin. Diana, Aufon. & alii alle-
gati loco citat. & citandi infra sect. 4. v.
quantum

quantum demum.

40 Quantum vero ad privilegia concessa per constitutiones scriptas, non minus controversitur, qualia, vel quae sint revocata, cum sufficientibus circumstantiis ad hoc ut Regulares teneantur illis abstinere. Nam Tridentinum aliqua revocavit, ac deinde diversi Summi Pontifices, & praecipue Clement. VIII. Gregor. XV. & Urban VIII. Sed quia plurimum vocatur in dubium, an eorum revocationes sint sufficientes, & alias tadiofum foret hic referre ad longum constitutiones, magis e re mihi visum fuit, si solum in praesenti dixerem, me in sect. 4. probabiliter ostensurum, nullam revocationem esse sufficientem, quamvis sim allegaturus ad instructionem, singulas revocationes, pro concurrentia privilegiorum, & difficultatum in contextu hujus operis.

ARTICULUS II.

De Amissione Privilegiorum per Renunciationem.

SUMMARIUM.

- 1 Quisque potest renunciare suo juri.
- 2 Ad hoc requiritur ut sit certus illius.
- 3 Et ut per actum expressum renunciaret.
- 4 Et ut omnes interesse habentes consentiant.
- 5 Et ut renunciatio acceptetur.
- 6 Regularis non potest renunciare privileg. sui Ordinis.
- 7 Si renunciaverit etiam cum juramento, potest ad illud redire.
- 8 Clericus non potest renunciare privileg. Clericali.
- 9 Si omnes fratres unius Monasterii renunciant

privileg. sui Ordinis, non tenet.

- 10 Neque si omnes Praelati.
- 11 Requiritur ut ipsum capitulum renunciet ad validitatem.
- 12 An licitum reassumere privilegium, cui suis renuntiatum.

Alter modus quo potest amitti aliquod privilegium, est per Renunciationem hoc est, si privilegiatus sponte testetur se non velle amplius uti suo privilegio. cap. licet de Regul. cap. nuper de decim. & recur sari ff. de acquir. hered. Quia his quaeritur se introducta sunt recusare omnino conceditur cap. statuiimus de Regul. l. p. dex ff. de mun. & l. si quis in conscribendo. Episc. & Cler. Sed ad hoc requiruntur nempe primò, ut is, qui renunciat, sit certus, se tale jus vel privilegium habere, quia nemo videtur renunciare juri quod ignorat. l. si quis ff. de acquir. hered. & l. noster ff. de in off. test. ubi DD. Secundò, ut per actum expressum illi renunciet: Quod si per tacitum, seu interpretativè, necesse est eum habere intentionem, ut dicitur hoc facit, valeat pro renuntiatione, ut sciat talem actum habere vim expressi; & protali ab omnibus reputari, quia alias non extenduntur actus, nisi ad cogitata, & ut in ceteris, sic & in renuntiatione, etiam generali, Secundum notata à Barbof. in colle. ad l. si de certa re. de trans. Tertio, requiritur, ut omnes interesse habentes consentiant renuntiationi. c. ad haec de off. arch. & cap. quoniam omnes de Reg. jur. in 6. Addunt aliqui per Quartam conditione, renuntiationem esse acceptandam à Principe.

Atque ex his descendendo ad privilegia Regularium, quomodo possint per renuntiationem amitti.

Respondeo Primò, non posse privatum fratres

fratres unius Ordinis, vel Cōgregationis suis renuntiare, tum ratione tertia conditionis, quæ deficeret, tum quia licet unus privilegiorum spectet ad singulos fratrum in individuo, gratia tamen non est ipsi immediate concessa, sed suo Ordini seu corpori, jura autem Ordinis non sunt penes singulos. Imo etiam si aliquis privatus non pro toto Ordine, sed pro seipso solo renuntiaret privilegii sui Ordinis (etiam cum juramento) non teneret tamen renuntiatio; sed posset seipso redire ad renuntiata, quia quamdiu est Ordinis, non potest facere quin deriventur ad se ea, quæ sunt illius, ea ratione qua dicimus, non posse judicem laicum cognoscere cōtra Clericum, etiam si ille renuntiet privilegio fori, & incurtere censuram, qui illum etiam consentientem percudit, quia non potest à se abdicare privilegium illud, non illi sed suo Ordini clericali concessum.

Ereodem jure Respondeo secundò. Neque omnes fratres unius Monasterii, Cōgregationis, vel Ordinis, posse renuntiare alicui privilegio sui Monasterii, Ordinis vel Congreg. si sigillatim singuli suam renuntiationem producunt, quia licet videantur omnes renuntiare, non renuntiant tamen nisi ut singuli, nec renuntiatione unius potest jungi cum renuntiatione alterius, & sic non potest dici adesse renuntiationem communem collegii, seu communitatis, sed singulares, & privatas, personarum singularium, longe enim aliud est personas agere prout unum corpus communitatis faciunt, & collegialiter, & agere quatenus sunt personæ privatas.

Indertò. Neque à Prælati solis Monasterii, vel Ordinis potest hæc renuntiatione fieri. Tum quia renuntiatio est quadam species alienationis, Prælati au-

tem non possunt seipsis alienare, quia illi non habent, nisi administrationem. *can. si privatum 12. qu. 1. & can. Episcopum 14. quest. 1.* concessa autem administratione (etiam libera) non censetur data facultas alienandi. *cap. fraternitatem. de donat. leg. filius familias. ff. eod. l. contra. ff. de pact. l. præses. Cod. de trans.* Tum quia licet illi sint pars nobilior sui corporis, non tamen sunt major, sed minor, clamant autem omnia jura, non posse partem minorem communitatis renuntiare juribus ad illam spectantibus.

Unde Respondeo ego Quarò. Hanc renuntiationem esse faciendam, vel à Capitulo, aut in Dieta, representante totum Ordinem, & tunc tenebit secundum dicta in initio hujus artic. Et fratres illius Ordinis, Monasterii, seu Provincia, non poterunt amplius uti tali Privilegio. An verò possint postea ad illud redire, & aliud Capitulum, aliave dieta, vel novus Prælati illud reassumere, ego puto, quòd si primò renuntiatio facta est per constitutionem confirmatam à Papa non possunt omnino ad illud redire. At si 2° facta est per simplex statutum, major videtur difficultas, quia hoc ipso quòd Capitulum renuntiavit nomine communitatis, videtur abdicasse à se privilegium, cui renuntiavit, & ideo non posse ad illud redire. *argum. can. hoc nequaquam 7. quest. 1. cap. ad supplicationem. & cap. quidam de renunt.* Absurdum enim est, aliquem redire ad id, cui renunciandum putavit. *leg. si quis ius iurandum. Cod. de reb. cred.* Et non concedimus redintegrare, id quod semel repudiatum est. *leg. cum quidam eodem de condit. insert.*

Attamen ego contrarium teneo, quia privilegium durat adhuc in voluntate Papæ, seu Principis, quamdiu renuntiatio non est acceptata. Ergo potest rediri

rediri ad illud. Nam cum unum Capitulum non possit ligare manus alteri, semper manebit integra facultas ad illa redeundi, sicut videmus interdum sancita in uno Capitulo generali, cassari in sequenti, vel cassata redintegrari.

ARTICULUS III.

De Amissione Privilegiorum ob Cessationem causa.

SUMMARIUM.

- 1 Privil. non durat, nisi secundum intentionem concedentis.
- 2 Princeps non intendit ut duret, si causa cessavit.
- 3 Hoc intelligitur secundum aliquos in odiosis solum.
- 4 Privil. non cessat cum causa, si illa est solum partialis.
- 5 Neque si adhuc durat conditio personae.
- 6 Quid tenendum de privilegio, cuius causa impulsiva cessat & 8.
- 7 Regulares relaxari an omittant ob id privilegia & 9.
- 10 Multa privilegia fuerunt concessa Regul. propter observantiam.
- 11 Monasterium non gaudet privilegiis Congreg. a qua separatur.
- 12 Aliae explicat. ones axiom. quod cessante causa cessat privilegium. 15. 17. 18.
- 13 Privilegium datum propter paupertatem non amittitur acquisitis opibus.
- 15 Neque datum ob multitudinem liberorum, ali- quibus mortuis.
- 16 Concessum ob dignitatem, ea abdicata, retinetur.

HAc via item amitti privilegia constat ex can. generaliter. 16. qu. 1. can. fin. 25. q. 2. cap. cum cessante, de appell. cap. quia nonnulli; de cler. non res. cap. suggestum. de decim. cap. Abbate de verb. sign. l. quoties. C. de prec. imp. off. l. titia. ff. de legat. 2. & l. privilegia. ff.

de reb. aut iud. poss. Ratio est, quia privilegium non durat, nisi secundum intentionem concedentis, non est autem creditibile, intendere & velle Principem, ut duret, cessante causa propter quam illud concessit: sicut non est creditibile, quod fuisset concessurus, si causa non exstiteret: sunt autem paria, non habuisse causam ab initio, aut jam finitam esse, quae fuit. Et ita praeter jura citata, docent Gloss. cap. ita nos 25. quest. 2. Crot. cap. Lubri. er. de usur. Et Joan. Andr. in addit. ad specul. tit. de instr. ed. §. 11.

Verum distinguendum est primo inter privilegia. Nam Sanch. & nonnulli alii volunt illud axioma, quod cessante causa, cessat privilegium, debet intelligi de solis odiosis.

Distinguendum est secundo inter causam totalem, & partialem; nam si causa privilegii cessat solum ex parte: aut si una sola cessat, cum sint plures, non tamen cessabit privilegium. Neque similitur si adhuc durat conditio personae, propter quam conjunctim cum causa, (quae cessavit) concessum fuit §. affirmativ. in l. de nupt. Barth. l. 1. ff. sol. matr. & alii communiter.

Item ego distinguo inter causam finalem & motivam, seu impulsivam; quia si sola impulsiva cessat, non tamen privilegium, modo finalis duret. Et sic v. g. Roder. 10. 1. qq. reg. 9. a. 10. ait, quod licet aliqui Religiosi male vivant, & sint relaxati, non tamen amittunt sua privilegia, quia, inquit, haec concessa sunt Ordini & statui, non formae vitae, quamvis haec (puta observantiae rigor) fuerit causa impulsiva, & motiva eorum.

Sed haec doctrina patietur difficultatem in opinione eorum, quos retuli, vbi de intellectu privilegii. v. addit. Angel. qui volunt vitari rescriptum ob falsitatem causae impulsivae.

impulsiua, sic enim non immerito dici
 pollet, quod quemadmodum falsitas hu-
 jus causae reddit impetratum nullum: ita
 & eius cessatio facit illud cessare. Et ita
 tenet Nald. v. causa. n. 9. Quos tamen co-
 ciliare possumus, si dicamus, hanc doctri-
 nam veram esse, & privilegium cessare ad
 cessationem causae impulsivae in odiosis
 solum, & de his intelligendum loqui DD.
 citatos. Rodericum vero de favorabili-
 bus in quem sensum ego explico Angel.
 qui sibi videretur aliis contrarius in v.
 causa n. 4. Ubi dicit non cessare effectum
 ad cessationem causae impulsivae. Quod
 si de merè favorabilibus etiam placet axi-
 oma nostrum intelligere, & dicere ea li-
 milliter cessare ad cessationem causae. Id
 ego verum dicam, quando impulsiva im-
 bibitur in finali: vel quando efficacissi-
 me operatur, & movere, non si leviter tan-
 tum, hoc est non concurrente & moven-
 do, sed concomitando causam fina-
 lem, vel aliam impulsivam efficacioris,
 per modum cujusdam considerationis.
 Ex qua distinctione ego revoco in ma-
 gnum dubium opinionem Roder. si non
 pro omnibus, at certe pro non pau-
 cis privilegiis. Arbitror enim, quod in
 Monasteriis seu Ordinibus relaxatis ces-
 sante privilegia concessa favore observan-
 tia, quia haec fuit illorum vel causa fina-
 lis, vel in finali imbibita, aut certe effica-
 cissime impulsiva. Non pauca autem fuisse
 talimodo concessa patet, ex ipso tenore,
 & praefatione litterarum Apostolica-
 rum, in quibus Lector prudens non in-
 frequenter advertet Rom. Pontifices sum-
 mere occasionem, & motum ad conce-
 denda privilegia ex observantia, vita
 exemplari, bonis operibus, & fructibus,
 quos in Ecclesia exhibent Ordines, quib⁹
 talia concedunt. Ex talibus autem modo loquen-
 di intelligitur mens Papae, & ex Religions ob-

servantia, seu zelo motum fuisse, ait Rebuff.
 i. p. de claus. mand. Circa quod vide Gloss.
 cap. ita nos. 25. qu. 2. Sicque (Salvo melio-
 ri iudicio) admodum dubius mihi vide-
 tur privilegiorum usus in Ordinibus vel
 Monasteriis relaxatis. Quando vero pos-
 sit dici Ordo aliquis relaxatus? hic ta-
 ceo, viderit quisque quam conformiter
 ad suam regulam vivat. Vide dicta s. 1.

Et per proportionem ad haec omnia, II
 ego censeo, quod si aliquod Monasterium
 vel Congregatio acquisivit privilegia
 per respectum ad aliam cui uniebatur,
 vel ad instar cuius fundabatur, ab his om-
 nino debet cessare, si separari contin-
 gat, vel formam vivendi & statum muta-
 re, nisi aliter disposuerit author privile-
 giorum, in ejusmodi mutationis indu-
 ctione, vel alio iusto titulo, se in privile-
 giorum talium usu manuteneat. Et Ratio
 est, quia unio, seu fundatio ad instar fuit
 causa motiva, aut certe in illa imbibita,
 & efficacissime impulsiva eorundem pri-
 vilegiorum.

Sed & pro explicatione nostri axio- 12
 matis, quod cessante causa cessat privilegium,
 venit tertio Distinguendum in unione
 & dependentia, quam habet privilegium
 cum tali causa, ejusve existentia, seu ex
 natura rei, seu ex voluntate conceden-
 tis, si enim Papa vel Princeps considera-
 vit solam existentiam de praesenti talis
 causa, quando concedebat gratiam, cer-
 te nemo dixit eam cessare ad cessatio- 13
 nem illius. Et sic v.g. privilegium perci-
 piendi decimas, concessum Monasterio
 pauperi, non cessat, etiamsi contingat
 tale Monasterium devenire ad ditio- 4
 rem statum. Sic exemptio tributorum con-
 cessa homini ob multitudinem proles
 non cessat etiam si illa diminuat per
 mortem aliquot liberorum. Et si de a-
 liis. Vanguel. cap. decet. de reg. iur. in 5.
 Quar-

REGIA
 IMPLANTUM
 ET
 AMENTARUM
 IN REGYLAS
 INCELLAPLE
 MOSTOLICE
 8

- 15 Quartò. Distinguendum est in modo, quo causa cessat, physicè ne tantùm, an moraliter, an utroque modo vel an mutet naturam, ut quæ primum fuit impulsiva, fiat finalis, nam si cessat solùm physicè, non cessat privilegium cum illa, nec similiter si ex impulsiva, fiat finalis, aut quando illa cessante, remanent reliquæ, & sic v. g. privilegium concessum dignitati, durat interdum eâ abdicatâ in memoriam ipsius, eò quòd moraliter censetur adhuc durare in persona l. fin. ff. de decur. Dec. l. in omnibus. eod. de reg. iur. Et Albertin. cap. quoniam. de heret. in 6. quest. 6. n. 5. Vanguel. cap. decet. eod. de reg. iur.
- 17 Addunt Suar. lib. 3. de leg. cap. 30. Salas d. 20. sect. 6. & Alii, tunc tantum cessare privilegium ad cessationem causæ, cum illa cessat contrarie, vel quando ex cessatione talis causæ factus est injustus privilegii usus.
- 18 Addit Panor. in cap. Abbate. de verb. sign. n. 17. causam sic debere cessare & tam absolute, ut nulla spes restet de restauracione illius in futurum; secus si allucet spes aliqua illius reviviscentiæ, sed per illud interstitium manebit privilegium sopitum, & illius usus illicitus, qui tamen poterit reassumi reviviscente causa, absque alia licentia Papæ vel Principis.

ARTICULUS IV.

De Amissione Privilegiorum per non usum.

SUMMARIUM.

- 1 Civitas amittit ius nundinarum, si per 10. annos nullas celebravit.
- 2 Quid de iure conferendi gradum doctoratus, si universitas per idem tempus nemini contulit.
- 3 Ad amittendum priv. per non usum idem tempus requiritur, quod ad præscriptionem.
- 4 Privilegia favorab. non amittuntur per simplicem non usum.
- 5 Odiosa præscribuntur spacio 10. vel 20. annorum.

- 6 Ad amittendum priv. per non usum oportet fuisse occasionem utendi.
- 8 Item requiritur in privilegiato scientia, & que.
- 9 Itè ut non abstinerit coactè, & quid hic coactio.
- 10 Non usus inducit præsumptionem renuntiationis.
- 11 Per non usum illi soli amittunt priv. qui possunt renuntiare.
- 12 Qui non sunt usi privilegio, possunt ad illud redire, & quando.
- 13 Nullum Regularium priv. est amissum per non usum.

ETiam hac via amitti privilegia certum est; hoc autem ut explicetur, suppono primò. Horum alia esse affirmativa, alia negativa. Et rursus tam affirmativa quam negativa esse aut favorabilia aut odiosa. Et cum de solis affirmativis hic possit esse sermo, volunt nonnulli, illa generaliter amitti, spacio 10. annorum per non usum; propter dispositionem l. 1. ff. de nund. secundum quam Civitas amittit jus, seu privilegium celebrandi nundinas si per 10. annos nullas celebravit. In quem modum Barth. ibi dicit, quòd similiter universitas amittit jus doctorandi, si per tantum spatium neminem doctoravit. Itaque etiam de privatorum privilegiis sentit Nald. v. privilegium. n. 4. Alii tantum temporis requirunt, quantum de iure requiritur ad præscriptionem, ad leg. verò allegatam respondent eam continere dispositionem specialem, quæ non potest trahi ad alias materias.

Ego verò sic distinguo, & dico, quòd quantum ad privilegia simpliciter favorabilia, ut celebrandi Missam ante diem, in altari portatili &c. hæc nunquam amittuntur per simplicem non usum, etiam si privilegiatus non fuerit usus per mille annos (si per tot viveret) nisi simul cum non usu adjungatur contrarius usus, eò modo quo inferius dicetur. Ita Præposit. cap.

in illis d. 4. Panor. & Ioan. Andr. cap. Ioan-
nes de Cler. Coniug. Iaf. l. de quibus ff. de leg.
Cign. l. 2. C. que sit long. conser. Aretin. §.
ignit. in proem. inst. Angel. in sum. v. lex
nom. 17. Syllu. consuetudo. num. 13 & Laym.
in Theol. mor. lib. 1. tract. 4. cap. 23. Et ratio
est, quia privilegium non necessitat ad
egendum, sed dat facultatem.

Quantum verò ad privilegia odiosa,
hæc iure communi amittuntur, spatio 10.
annorum inter præsentés, 20. inter ab-
sentes: quia tunc non tantum interest
non usus. Sed adversarius qui sentit in-
commodum, ex talibus privilegiis, præ-
scribit libertatem contra ipsa, ex dispo-
sitione autem juris, præscribuntur tanto
termino, quævis alia obligationes & ser-
vitudes, seu reales, seu personales. Gloss.
l. 1. cit. de nund. Suar. lib. 8. de leg. cap. 84.
& Laym. supra cit.

Verum præter hanc lapsum tempo-
ris, aliqua alia requiruntur à DD. ut per
hanc viam non usus, amittatur aliquod
privilegium, nempe primò ut privile-
giatus, habuerit occasionem utendi suo
privilegio, & tamen non sit usus. Gloss.
c. ut privilegia. de privil. & cap. Abbate de
verb. signif. Panor. & Butr. eod. Burg. c.
cum accessissent. de const. Iaf. l. beneficium ff.
eod. Nald. v. privilegium. numer. 4. & Bar-
bol. de off. pot. episc. p. 2. alleg. 26. Fallit si
non fuit occasio utendi & ita speciali ju-
re pro Cassinensib. declaravit Eugen.
IV. apud Margar. in Bull. cassin. Nald. loco
supra cit. Roder. to. 1. qq. reg. 8. a. 5. & Tam-
bur. to. 1. de iur. abb. d. 17. quest. 14.

Secundò, ut privilegiatus non sit usus
suo privilegio scienter: hoc est, quòd
hæc sciverit, se habere tale jus, & adesse
occasionem illò utendi, noluerit tamen:
ut scientia ad hunc effectum debeat respi-
cere, tam privilegium, quam occasionem
usus Barbol. & Nald. citati.

Tertiò, ut voluntariè hoc est propria
spontè abstinerit privilegio: quòd si fuit
prohibitus, nec etiam illud amittet per
non usum, & prohibitionem ego hic in-
telligo, non tantum physicam, quæ fit vi
illata, sed etiam moralem, ob reveren-
tiam, seu similem alium respectum, vel
circumstantiam, ob quam privilegiatus,
judicat sibi expedire, hic & nunc abstinere
privilegio. Barbol. Burg. & Nald. ci-
tati.

Demum quartò ut nõ sit usus suo pri-
vilegio ex negligentia, eaque tali, ut in-
ducat præsumptionem, renuntiationis.
Gloss. d. 22. & cap. privilegium. 11. qu. 3. &
Specul. lib. 2. tit. de instr. edit. §. 11. Aliàs
non usus, resolvitur, in simplicè noleita-
tè. Ex quo fit quòd illi soli possunt amit-
tere aliquod privilegium per non usum,
qui possunt illi renuntiare ut bene adver-
tit Barbol. loco supra cit. Et sic quando ali-
quod Privilegium spectat ad plures quo-
rum alii usi sunt, alii non, manet semper
in suo virore, adeò ut illi qui non sunt
usi, possint ad illud redire, nisi obstet al-
liud, de privilegiis verò regularium, cum
non constet ullius usum fuisse univerfa-
liter, in omnibus ordinibus, & ordinum
Monasteriis fuisse intermissum, modo
supra explicato, ideo & hac via nul-
lum putò hæctenus extinctum fuisse.

ARTICULUS V.
De Amissione Privilegiorum per
contrarium usum.

S V M M A R I U M.

1. Privilegia amittuntur per contrarium usum,
& que 10.
2. Usus contrarius, quomodo dicatur in privile-
giis.
3. In usu contrario includitur præscriptio.
4. In usu contrario includitur præsumptio re-
nuntiationis.

H s. Con-

PRIVILEGIA
SVMARIUM
ET
COMMENTARIUM
IN REGVLAS
INCELLABILES
POSTULANTES
PRAESENTIUM

- 58
5. Contrarius usus, aliquando resolvitur in simplicem non usum.
 6. Ut usus contrarius extinguat privil. quomodo debet ei esse contrarius.
 7. Regulares non amiserunt ullum privil. per contrarium usum & seq.
Possunt reassumere omnia quae sic dicuntur amissa ibid.
 8. Etiam odiosa.

Hunc modum, quo possunt amitti privilegia, discimus ex cap. cum accessissent. de const. c. pro illorum. de praeb. c. si de terra & c. accedentibus. de privil. l. auxilium. de min. l. cum pater. eod. de leg. 2. Gloss. cap. privilegium. 11. quest. 3. & Specul. lib. 2. tit. de instr. edit. §. 11. Pro hujus autem propositionis explicatione, supponendum venit, quod in materia privilegiorum, usus contrarius (si propriè loqui volumus) dicitur tantum de negativis, ut bene advertit Barbof. de off. & pot. ep. p. 2. alleg. 26. v. g. si quis non obligatus ad decimas solvat, si exemptus ab ordinario se submittat &c. tunc enim verè amittitur privilegium per ejusmodi actus contrarios, & hoc duplici ratione, nimirum, quia per tales actus incipit praescriptio currere, quae tandem completa extinguit privilegium; ut si exemptus subiciat se in aliquo, incipit Episcopus fundare, suam jurisdictionem, ac tandem post 10. annos subjectionis, extinguitur exemptio, vel quia inducitur interpretativa renuntiatio, quia ex quo suo privilegio, scienter quis contravenit, censetur illi renuntiare, & consequenter lege renuntiationis, illud amittit. Gloss. c. gratum. de off. & pot. Iud. del. & c. cum accessissent de const. Panor. eod. & Sylv. v. privilegium. num. 11. Quorum doctrinam ego intelligo, juxta dicta in articulo praecedenti, de non usu, aliàs autem simplex contraventio, resolvitur in non usum

per quem solum, non amittitur privilegium, ut inter alios docet Burgos. c. cum accessissent cit. n. 259.

Addit Sylv. quod ut privilegium amittatur per contrarium usum, actus debet esse illi contrarius directè, & non sufficere si indirectè tantum. Et ut vult Bon. 4. 3. de priv. p. 8. §. 6. talis actus debet esse contrarius privilegio materialiter, simul & formaliter, hoc est, quod debet exerceri, animo renuntiandi, & se subjiciendi juri communi. Et ut ait Barb. alleg. 26. cit. exerceri tanquam susceptus, non ex voluntate, sed ex obligatione.

Ex quibus patet, Dianam tract. 2. dub. reg. ref. 88. rationabiliter asserere de regularibus quod licet aliqui habuerint contrarium usum alicui privilegio: possunt tamen ad illud redire, & reassumere, quia inquit contrarius usus, inducitur ordinariè, per non usum, per quem non formatur consuetudo, nec consequenter amittitur privilegium, & pro tollendo omni dubio, & scrupulo, ita repetitis verbis declaravit Eugen. IV. pro Carthus. & Nicol. IV. pro Carthus. Et illud non amittere ullum privilegium, etiam per unum aut plures actus ex ignorantia, vel negligentia, alicui contravenierint. Margar. in bull. Cassin. Tambur. 11. 1. de iur. abb. d. 17. qu. 14. Portel. v. privilegio. cessario. numer. 62. Casar. v. privilegium. num. 33. & Nald. v. privilegium. num. 4. Quae declaratio, sanè debet intelligi, non solum de privilegiis favorabilibus, sed vel maxime, de odiosis, aliàs nihil operaretur, cum de jure communi, & seculis omni gratia, vel declaratione, nunquam amittatur, privilegium favorabile, per contrarium usum, ut bene inter alios observat Laym. in theol. mor.

lib. 1. tit. 4. c. 23.

ARTICULUS VI.

De Amissione Privilegiorum per Præscriptionem.

SUMMARIUM.

- 1. Privilegia amittuntur per præscriptionem. Et que 3. 4.
- 2. Privilegia computantur inter bona.
- 4. Nulla præscriptio currit contra Cassinenses.

Qua ratione ego dixi in c. 3. hujus sect. acquiri privilegia per viam præscriptionis, eadem per proportionem amittuntur, servatis nimirum ex parte præscribentis, contra privilegium, his quæ ad complendam præscriptionem requiruntur, ex dispositione juris quæ ibi ego tetigi, & ideo repetere super se deo. Nam quia privilegia computantur inter bona, ut inter alios notat Portel. v. præscrip. cons. bona. num. 1. ideo potest contra ipsa, jus acquiri, ipsaque possunt tolli à privilegiato per viam præ-

scriptionis, ut quævis alia jura vel bona. c. placuit. 16. q. 3. c. sanctorum. c. de quarta. c. illud. c. ad aures. de præsc. & c. accedentibus. de privil. & l. cum in longi. C. de præscr. longi temp.

Quod tamen venit intelligendum, de 3 de privilegiis privatorum, vel particularium ecclesiarum, non de his quæ sunt concessa Cassinens. aut habentibus beneficium communicationis, cum ipsis, nam licet præscriptio compleatur spatio 20. annorum inter præsentis, 20. inter absentes, aut 40. si agitur contra eccle- 4 siam, &c. Attamen contra, Congregationem Almam Cassinens. & ejus monasteria, nullo tempore compleri potest præscriptio, ut videbimus sect. 3. ubi de bonis. num. 4. Et sic quæ dicta sunt de amissione privilegiorum per præscriptionem, intelligi debent, ut jam monui de privilegiis privatorum, non verò regularium.

*

